

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
 *Fresh Vegetables Every Thursday
 *Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
 Like our Facebook page:
 BigBazaarIndianGrocery
 5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB
 ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

You dont marry the person you can live with
 You marry the person you can't live without

ROKA USA
Coming Soon

Buying/Selling in Michigan

All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.

Raj S. Shergill
 Broker
 5820 N Canton Center Rd, Suite 145
 734-751-4455 (Cell)
 Rajshergill@yahoo.com

CANTON REALTY

Twenty-Fourth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email:punjabtimes1@gmail.com
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 25, Issue 07; February 17, 2024 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਕਿਸਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਏ

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅੰਦੋਲਨ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਰਹੀ

ਪਟਿਆਲਾ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਾਅਦਾਖਿਲਾਫੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਮੁੜ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਟਰੈਕਟਰ-ਟਰਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨਿਕਲ ਪਏ ਹਨ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਧਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ 3 ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਿਲ੍ਹੇਬੰਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ) 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਸਖਤ ਬੈਰੀਕੇਡਿੰਗ ਦੀ ਝਲਕ।

ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ (ਗੈਰ-ਸਿਆਸੀ) ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ 'ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੋ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 144 ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ-ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਰਡਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਕੇ ਬੈਰੀਕੇਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਸਰੀਏ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਬਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਪੁਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਟਰੈਕਟਰ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਲੰਘ ਸਕਣ। ਰੈਪਿਡ ਐਕਸ਼ਨ ਫੋਰਸ (ਆਰ.ਏ.ਐਫ.) ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਵੀ ਸੰਭੂ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸੱਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ

'ਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿੰਘੂ, ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਅਤੇ ਟਿੱਕਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਬੈਰੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਗੱਡ ਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ.) ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਤ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਗਲੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 144 ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ.) ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਅਤੇ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਬਿਜਲੀ ਸੌਧ ਬਿੱਲ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੁਆਫੀ, ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਆਦਿ ਮੰਗਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਮੰਗਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਚੱਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਗ ਲਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮੋਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਬਾਅਦ

ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਮਰਥਨ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਆਢਾ ਨਾ ਲਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਣਕ ਤੇ ਚੌਲ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਝੱਲਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਧਰ, ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਮਰਾਲਾ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਹੁਣ ਮੁੜ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਹੈ।

ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਵਾਸਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਮਾਮਲੇ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਮੰਤਰੀ ਪਿਊਸ਼ ਗੋਇਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਰਜੁਨ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਨਿੱਤਿਆ ਨੰਦ ਰਾਏ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ 13 ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮੰਗ ਚਾਰਟਰ ਉੱਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਫੋਕਸ ਰਿਹਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਟੀਮ ਨੇ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ 10-10 ਲੱਖ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਜਲਦ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਲ 2020 ਵਿਚ ਚੱਲੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਟੀਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 3400 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਇਸੇ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਮੁੜ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ 2021 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

India Palace Restaurant
 And Banquet Hall
 Restaurant-Fine Indian Cuisine
 (Ph: 317-298-0773)
 Banquet Hall Available Up to 550 People
 Amber Carmel Ph: 317-580-0828
 Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400
 Royal, Indianapolis, 317-893-2633
 Desi Bazar Grocery Store
 Restaurant, Ph: 317-888-2040
 Desi Bazar Indianapolis,
 Ph: 317-709-7800
 Best Price Wholesale
 Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
 Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group
 3983 ST RD 38E
 Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
 www.singhautosgroup.com

Best Buy Motors
 1805 Elmwood, Lafayette, IN 47904
Ph: 765-449-0490
 Www.bestbuymotorsin.com

University Motors
 3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
 www.universitymotors1.com
 Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
 ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

RESTAURANT SUPPLY
WHOLESALER
 We have huge Inventory of high-quality food grade all kinds of Pots & Pans, Cookware, Serveware, Commercial Juicers, Espresso Machine & More...

Prag International
 RAVI KAPOOR CEO
 1125 Howard Street, Elk Grove Village, IL 60007
 Ph - 847-979-5970, 847-979-5990, 847-228-0150.
 Fax: - 847-228-0152. pragintl@aol.com

RAJVEER GILL
 847-907-1525
 Regal Jewels

NEW SPECIALS EVERY MONTH
22KT GOLD & DIAMONDS

MIHO COLLECTION
 RAJVEER GILL
 KAJAL COLLECTION
 22KT GOLD by Regal Jewels

ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਗ, ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਆਪਣਾ ਸਟੋਰ
 2625 W. DEVON AVE. CHICAGO, IL 60659
 773-262-4377 773-517-0574
 www.RegalJewels.com

ਹਰਿ ਸੋ ਹੀਰਾ ਛਾਡਿ ਕੈ ਕਰਹਿ ਆਨ ਕੀ ਆਸ॥
ਤੇ ਨਰ ਦੋਜਕ ਜਾਹਿਗੇ ਸਤਿ ਭਾਖੈ ਰਵਿਦਾਸ॥

ਤੋਹੀ ਮੋਹੀ ਮੋਹੀ ਤੋਹੀ ਅੰਤਰੁ ਕੈਸਾ॥ ਕਨਕ ਕਟਿਕ ਜਲ ਤਰੰਗ ਜੈਸਾ॥ 1॥
ਜਉਪੈ ਹਮ ਨ ਪਾਪ ਕਰੰਤਾ ਅਹੇ ਅਨੰਤਾ॥ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੁ ਕੈਸੇ ਹੁੰਤਾ॥1॥ ਰਹਾਉ॥

ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ 647ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਆਫ਼ ਵਿਸਕਾਨਸਿਕ, ਓਕ ਕਰੀਕ ਵਿਖੇ 23, 24 ਅਤੇ 25 ਫਰਵਰੀ 2024 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ:

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

23 ਫਰਵਰੀ 2024

(ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ)

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ
ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

25 ਫਰਵਰੀ 2024

(ਐਤਵਾਰ)

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ
ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Sikh Temple of Wisconsin

7512 South Howell Avenue, Oak Creek, WI-53154

Phone: 414-764-7454, 414-817-1717

ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਣੀ ਕੈਂਟ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਪੰਜਾਬਣ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਂਟ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ 7 ਮੈਂਬਰੀ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਖਿਫਲੇ 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਿਲ ਬਾਇਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਉਪਰੰਤ ਬਾਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੋਗੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਸਮਰਥਨ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਬਾਇਸ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਟੀਚਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਟ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੇਹਤਰ ਸਥਾਨ ਬਣੇ। -ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ

Matrimonials

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jatt sikh family from Samrala, Ludhiana, looking for a suitable match for their Amritdhari son. 24 years old , Height- 6.2". Education- 2 year Business management diploma from Humber college, Toronto, Canada. Boy is Living in Canada and Working in Canada, USA. Taya ji (Michigan, USA), Contact : +1 (586) 864-3453. *Please contact only from The USA. 05-08

Qualified compatible match for Sikh Khatri postgraduate IT engineer boy, Nov 86 born 5'8" working near New York on H1B. Green card under process. Father retired as Chief Manager from bank in India. Educated Punjabi family. Please contact us at: M +1 315 849 6562, Whatsapp +91 8860131363 or E-mail: richiewalia@gmail.com 05-08

California settled Grewal Jatt Sikh family seeking compatible match for their US born, Kesdhariboy 27,5'9" son, well versed in both cultures. The boy is Bachelors degree holder and currently working in IT. Please call us at: E-mail- kamk1837@gmail.com or Whatsapp: 1-209-302-4376 03-06

US Based well educated Khatri Gursikh family is seeking a match for their Son, 31 Years, 5'7", Non-Vegetarian, Does not Drink. He wears a Turban. He has earned a Masters in Computer Science Degree from the US. He works for a reputed large Information Technology company in the Bay Area as a Technical Lead & Software Engineer. Looking for an educated and well settled US Citizen or Green Card match living in the US. Beyond education, girl must be with a family-oriented mindset and should have good moral family values. Caste no bar. Please contact Ph: 425-305-0114 or Email: issuri@gmail.com 02-05

Well educated Jatt Sikh Bay area family is seeking a suitable match for their July 2000 US born Son, height 5' 10". He has a BS in Computer Science from UCLA and a MS in CS BioMedical Imaging from UCSF. He does not drink. He wears a turban and keeps his hair. He is now working for a Software Company. Beyond education (BDS, DDS preferred), girl must be with a family-oriented mindset and should have good moral family values. Please contact ph:5108616491 or email: pgrrealty@gmail.com 52-03

Looking for suitable Ramgarhia Sikh Dhiman match in USA/Canada/Punjab for our well settled boy (US citizen), 30 years old, 5' 11", residing in Chicago. Please contact: manpreetrupal24@gmail.com 52-03

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਿਜ਼ਟਰ ਵੀਜ਼ਾ ਹੋਲਡਰ ਪੰਜਾਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਹਿੰਦੀ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ, ਉਮਰ 28 ਸਾਲ, 5'5" (ਵੈੱਬ ਡਿਜਾਈਨਿੰਗ ਡਿਪਲੋਮਾ ਹੋਲਡਰ), ਲਈ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਵ੍ਹਟਸਐਪ ਨੰਬਰ: 98783-42510, ਭਰਾ ਨਾਲ 510-424-8565 ਅਤੇ ਫੁੱਫੜ ਨਾਲ 510-610-7391 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ। ਈਮੇਲ: gurtej Singh1991us@gmail.com 06-09

Jat Sikh family seeks a suitable match for their daughter born and raised in US, 29 years. MD doctor in residency in the US. Looking for a US/Canada born or raised Amritdhari boy doctor or higher education. Send biodata and pictures to gurkirpa224@gmail.com. 02-05

Jatt Sikh parents invite matrimonial alliance for their US born daughter 38, 5'9" beautiful, family oriented, never married. Master's in Bioengineering Management- executive position in Bay Area, California. The boy must be from the USA, professionally qualified; good-natured and well settled, with family values. Serious enquiries only. Please respond with latest photo and biodata to kaurprincess11@yahoo.com or whatsapp 669-946-5891 41-44

Jatt Sikh family seeks suitable match for their daughter who has her MD and is currently working in the Bay Area (California) as a Doctor. 38 yrs old (never married). 5'-5". The boy should be settled in the Bay Area (California) with a University degree and professionally employed. Please contact 408-763-3949 39-42

WINTRUST MORTGAGE

QUALIFIED MEDICAL PROFESSIONALS
COULD BECOME HOMEOWNERS FOR NO MONEY DOWN

The Wintrust Physician Mortgage program makes it easier for eligible medical professionals* to become homeowners, with no down payment required for loans up to \$850,000 for a single-family residence.

CONTACT ME TODAY TO SEE WHAT'S POSSIBLE!

*Available to MD, DO, DPM, DDS, DMD, pharmacists, chiropractors, veterinarians, dentists completing fellowships, and dentists who have less than 6 months of residency remaining.

URVISH PUNATAR

Loan Originator
NMLS # 576046
DIRECT: 847.852.2892
CELL: 224.595.9129
upunatar@wintrustmortgage.com

Property must be a primary residence purchase or rate-term refinance in AZ, CA, FL, IA, IL, IN, MN, MT, ND, or WI. Minimum FICO score of 740 required. Other eligibility restrictions of funds may apply. Program, rates, terms and conditions are subject to change at any time and without notice. All approvals are subject to underwriting guidelines. Wintrust Mortgage is a division of Barrington Bank & Trust Company, N.A., a Wintrust Community Bank NMLS #449042. © 2023 Wintrust Mortgage

UMA TRAVELS

2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad,
Hydrabad-Madras

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ‘ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਘਰ-ਘਰ ਮੁਫਤ ਰਾਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਜੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ‘ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 13 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਇਕੱਲੇ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

‘ਆਪ’ ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਤਾਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਰਾਲਾ ‘ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੇ ਕੀਤੇ ਐਲਾਨ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਜਾਣਗੇ। ਰਾਜਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ‘ਚ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਇਕੱਲਿਆਂ

ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਖੰਨਾ ਵਿੱਚ ਘਰ-ਘਰ ਰਾਸ਼ਨ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ

ਇਕੱਲਿਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ‘ਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਤਾਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 14 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ‘ਆਪ’ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਾਰੇਗੀ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹਾਂ: ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਖੰਨਾ: ‘ਆਪ’ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 117 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 92 ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਫਿਰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 10-15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ‘ਆਪ’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ 14 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ 14 ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਤਾ ਦਿਉ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 15 ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਐਲਾਨ ਦੇਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ

ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰ-ਘਰ ਰਾਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰ-ਘਰ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਇਕ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਾਸ਼ਨ ਮਿਲੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ‘ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ’ ਉੱਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੇਧਦਿਆਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਇਸ ਪਾਖੰਡਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ‘ਪਰਿਵਾਰ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ’ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਚਰਚਾ ਮੁੜ ਛਿੜੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਥਾਨਕ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਗੱਠਜੋੜ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ (ਜਥੇਬੰਦਕ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਰੁਪਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੂਬਾਈ ਕੋਰ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ, ਸਵੇਤ ਮਲਿਕ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਆਗੂ ਤਰੁਣ ਚੁੱਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਧੜੇ ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਏਕਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਗੱਠਜੋੜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭੁੱਲਣਾ

ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਕਾਰਕੁਨ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ 13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰੀਆਂ ‘ਚ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਹੀ ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ 1990 ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 23 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੱਖਵੇਂ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲੜੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦਾ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ‘ਤੇ 87 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੋਕੀਨ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਡੇਟ੍ਰੋਇਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਸਟਮ ਅਤੇ ਬਾਰਡਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ (ਸੀ.ਬੀ.ਪੀ.) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਡੇਟ੍ਰੋਇਟ ਦੇ ਅੰਬੈਸਡਰ ਬਿਜ਼ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਟਰੱਕ ‘ਚੋਂ 290 ਕਿਲੋ ਕੋਕੀਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ।

ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਵਾਂਗਾ: ਸਿੱਧੂ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਦੇ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਖਰੀਆਂ-ਖਰੀਆਂ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਕਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਗੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਲਾਉਣਗੇ।

ਤੇ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਏਕੇ ਵਿੱਚ

ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਖੜਕਾਉਣਗੇ।

ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੇਬਲ ਮਾਫ਼ੀਆ, ਰੇਤ ਮਾਫ਼ੀਆ ਸਮੇਤ ਕਈ ਫਾਈਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਫਾਈਲ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵੈਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਜੀਠੀਆ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੜ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਗੇ।

‘ਰੇਰਾ’ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਸਬੰਧੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਹੋਵੇ: ਮਜੀਠੀਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀ (ਰੇਰਾ) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਤਿਆ ਗੋਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈ.ਡੀ.) ਵੱਲੋਂ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛ-ਪਤਾਲ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹ ਸਤਿਆ ਗੋਪਾਲ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ

ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਆ ਗੋਪਾਲ ਉੱਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਲਈ ਮਨੀ ਕਲੈਕਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਲੋਨਾਈਜ਼ਰਾਂ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਸਤਿਆ ਗੋਪਾਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰੇਰਾ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਨਮੋਲ ਗਗਨ ਮਾਨ ਸਣੇ ਚਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰੀ ਅਨਮੋਲ ਗਗਨ ਸਮੇਤ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚਾਰ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਥਾਣਾ ਸੈਕਟਰ-39 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 332, 353, 188, 269, 270 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ 2021 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-37 ‘ਚ ਸਥਿਤ ਭਾਜਪਾ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ‘ਆਪ’ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਥਾਣਾ ਸੈਕਟਰ-39 ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਆਗੂ ਅਨਮੋਲ ਗਗਨ ਮਾਨ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਡਾਕਟਰ ਸਨੀ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਣੇ ਹੋਰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉਗਰਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ‘ਚ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਉਗਰਾਹਾਂ) ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਪੱਖੀ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧਰਨੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ। ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਗਰਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੰਜ ਰੋਜ਼ਾ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੌਰਾਨ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ 24 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ 16 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਬੀਬੀਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਰੋਸ

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸ ਲਈ 24 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਵਰ੍ਹੇਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਖੇਤੀ ਮਾਡਲ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾ ਕੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ

ਨਹੀਂ ਉੱਤਰ ਸਕਦਾ। ਇਕ-ਇਕ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਅਰਬੀਆਂ ਉੱਠਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ

ਹਨ। ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸੰਕਟ ‘ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਖੇਤੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁੱਝ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ।

ਨਾਂਦੇੜ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਖਿਲਾਫ ਰੋਹ ਭਖਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਸਾਹਿਬ ਐਕਟ 1956 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਖਿਲਾਫ ਨਾਂਦੇੜ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਸੋਧ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਨਾਂਦੇੜ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਬੰਦ ਰੱਖੇ।

ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਵਫ਼ਦ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਿਆ ਅਤੇ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵੇ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਵਫ਼ਦ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਟਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਓ.ਐਸ.ਡੀ. ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਮੈਂਬਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਖੈਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ

ਮਾਮਲਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਈਸਟ-ਕੋਸਟ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨਾਂਦੇੜ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਸਾਹਿਬ ਐਕਟ-1956 ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਫਿਸ ਆਫ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਫ੍ਰੀਡਮ ਕੌਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹਿਮਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ: ਧਾਮੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਏਕਨਾਥ ਸਿੰਧੇ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਧਾਮੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚਾਂਚੇ 'ਚ ਛੇਤਛਾਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਵੱਡੇ ਰੋਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂਦੇੜ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਐਕਟ 'ਚ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੋਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਚ ਸਿੱਧਾ ਦਖਲ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਆਪਣੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਗਤ ਮਾਰਚ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਨਾਂਦੇੜ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰ ਪੁੱਜੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਸੋਧ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਕੇ 12 ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾ ਕੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਬਿੱਲ ਮੁਤਾਬਕ

ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ 'ਚੋਂ ਮਨਫੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਬਿੱਲ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ 17 ਮੈਂਬਰੀ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ 12 ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਾਰੰਟ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ

ਬਸੀ ਪਠਾਣਾਂ: ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਲੋਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਸੀ ਪਠਾਣਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਗੈਂਗਸਟਰ ਰਾਜੀਵ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਾਰੰਟ ਉਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 19 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵੱਲੋਂ ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਦੇ ਲੋਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੇ ਗੋਦਾਮ 'ਚ ਚੋਕੀਦਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਲੁੱਟ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਸਾ ਸਣੇ ਬਸੀ ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਮੋਹਿਤ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਰਾਜੀਵ ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਜੀਵ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛ-ਪਤਾਲ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੋਰਡ 'ਚ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ: ਧਾਮੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਸਬੰਧੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਬਾਰੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਲਏ ਜਾਣਗੇ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ

ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਿਰਫ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਤਖ਼ਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ 1956 ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਐਕਟ ਨੂੰ ਖੰਡਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਹੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖਾਂ, ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮਰਿਆਦਾ ਮਾਮਲਾ: ਕੋਲਕਾਤਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੜਾ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੜਾ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੜਾ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੰਗਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਤਾਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪਤਤਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਈ ਠੋਕੇ ਅਤੇ ਹੁੱਕਾ ਬਾਰ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਮਗਰੋਂ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਉਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਕ ਹਫਤੇ 'ਚ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਕੇਂਦਰੀ ਅਜਾਇਬ ਘਰ 'ਚ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਥਾਪਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ 'ਚ 8 ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਥੇਦਾਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਹੰਡੇ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜਫਰਵਾਲ, ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਰੇ, ਬਾਬਾ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਮੁਖੀ ਬੁੰਗਾ

ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ

ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦਿੱਤੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਹੰਡੇ ਨੇ ਕਈ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟੀ। ਉਹ 20 ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜਫਰਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਮੋਰਚਾ ਤੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟੀ। ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਰੇ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਛੇ-ਛੇ ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਬਰਫ ਪਈ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਉਤੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਈ ਭਾਰੀ ਬਰਫਬਾਰੀ ਦੌਰਾਨ 6-6 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਬਰਫ ਪੈਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਟੀਮ ਗੁਰੂਘਰ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਬਰਫ ਕਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਤੱਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 6 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੇਠਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਤੱਕ ਹੀ ਪੁੱਜ ਸਕੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਬਰਫ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਤੋਂ 7 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਮੁੱਚੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਬਰਫ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੈਲੀਪੈਡ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਸਾਰਾ ਖੇਤਰ

ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਬਰਫ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਛੇ ਤੋਂ ਸੱਤ ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਬਰਫ ਪਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦੇ ਘੱਟ ਰਹੇ ਆਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਬਰਫਬਾਰੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਬਰਫਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵੇਲੇ ਰਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮੌਸਮ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਘਾਟ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਪੁਲ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵੀ ਬਰਫ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ

Punjab Times

Established in 2000
24th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Corrpondents
California
Ashok Bhaura
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 115 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 475 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਬਿੱਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ: ਖੜਗੇ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਸਮਰਾਲਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਵਰਕਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸਮੁੱਚੀ ਧਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਚਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।

ਖੜਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਰਾਜ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਿੱਧੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਉਥੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪੂਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ।

ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਕਰੇਗਾ ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ: ਉਗਰਾਹਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਉਗਰਾਹਾਂ) ਵੱਲੋਂ ਭਖਦੇ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਪੰਜ ਰੋਜ਼ਾ ਪੱਕੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਾਅਰੇ ਗੂੰਜੇ। ਇਹ ਧਰਨੇ 16 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 17 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਧਰਨਿਆਂ 'ਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ ਧਰਨੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਗਰਾਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸਾਨੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੁਖਜੀਤ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਮਾਛੀਵਾੜਾ: ਉਥੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੁਖਜੀਤ (62) ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ.ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ', 'ਅੰਤਰ', 'ਹੁਣ ਮੈਂ ਰੇਪ ਇੰਜੁਆਏ ਕਰਦੀ ਹਾਂ' ਅਤੇ 'ਮੈਂ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਨਹੀਂ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ। 'ਮੈਂ ਅਯਨਘੋਸ਼ ਨਹੀਂ' ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੱਕਾਰੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਮੈਂ ਜੈਸਾ ਹੂੰ... ਵੈਸਾ ਕਿਉਂ ਹੂੰ' ਵਾਹਵਾ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ।

ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਹਿੰਸਾ: ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਚ ਵਾਧਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਲ 2021 ਦੇ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਹਿੰਸਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਅੱਠ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਕੇਵੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 26 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਹਿੰਸਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੱਕ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਡੱਟ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਖੜਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛੱਡੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਬਿੱਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਖੜਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ 2024 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤਾਂ ਤਿੰਨੋਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਾਰਪੋਰੇਟਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਜੇਕਰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਭਰਤੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕਤਰ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ 8 ਸਾਬਕਾ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਿਕ ਰਿਹਾਅ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਤਰ ਨੇ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਸੂਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ 8 ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਅੱਠ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਭਾਰਤ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਤਰ ਦੇ ਅਮੀਰ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਤਰ ਤੋਂ ਪਰਤਣ ਵਾਲੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਦਖਲ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ।'

ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ: ਬੈਂਸ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਕੈਬਿਨੇਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬੈਂਸ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਚਰਨ ਗੰਗਾ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਖੇਡ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ ਨਾਲ

ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਕੀ ਕਲੱਬ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੀਜੇ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਕਿਸਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਏ

(ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 2021 ਵਿਚ ਅੰਦਕਿਸਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਏਲਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਲਿਖਤੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸੇ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ-ਮਈ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਜੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਤਕੀ 'ਦਿੱਲੀ ਚੱਲੋ' ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਵੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਉੱਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਟਰਾਲੀ ਦਿੱਲੀ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ ਲਈ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਮਰਥਨ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਕੀ ਕਿਸਾਨ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਚੋਣ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕਬੂਲਿਆ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਇਕ 24 ਸਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ 19 ਸਾਲਾ ਪਤਨੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕਬੂਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵਾਰਦਾਦ ਦੱਖਣੀ ਲੰਡਨ ਦੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਹਿਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 29 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਹਿਕਮ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ

ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ। ਸਾਹਿਲ ਤੇ ਮਹਿਕਮ ਦੋਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ। ਸਾਹਿਲ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ 26 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਹਿਕਮ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਹਿਲ ਨੇ ਘਟਨਾ ਮਗਰੋਂ ਖੁਦ ਹੀ 999 ਉੱਤੇ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਅਪਰੇਟਰ ਨੂੰ ਹੱਤਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਹੁਣ ਤਕਰੀਬਨ 97 ਕਰੋੜ ਵੋਟਰ: ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ 97 ਕਰੋੜ ਭਾਰਤੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। 18 ਤੋਂ 29 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਧ ਨੌਜਵਾਨ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਟ ਵੱਲੋਂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ

ਪਟਿਆਲਾ: ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸਿੱਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ (ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਪਟਿਆਲਾ) ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ

ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਪਟਿਆਲਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਰਚਰਨ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਾਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਵਰੁਣ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਸ.ਪੀ. (ਡੀ) ਯੋਗੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ

ਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਟਿਵਾਣਾ ਸਣੇ ਛੇ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਟੀਮ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ 647ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ 647ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ, ਫਿਸ਼ਰਜ਼ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਖੇ 23, 24 ਅਤੇ 25 ਫਰਵਰੀ 2024 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ:

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

23 ਫਰਵਰੀ 2024

(ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ)

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

25 ਫਰਵਰੀ 2024

(ਐਤਵਾਰ)

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ
ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ
ਕਰੇਗਾ।

ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਝਾਤ ਪਾਉਣਗੇ।

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ, ਫਿਸ਼ਰਜ਼ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

12200 E. 131 Street Fishers, IN 46037-6621

Cell: 317-792-7121 Ph: 317-773-8446

36ਵੀਆਂ ਏਵਨ ਸਾਈਕਲ ਜਰਖੜ ਖੇਡਾਂ ਧੂਮ ਧੜਕੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ

ਹਾਕੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਰੇਲ ਕੋਚ ਫੈਕਟਰੀ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਜਰਖੜ ਅਕੈਡਮੀ ਅਤੇ ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਬਣੇ ਚੈਂਪੀਅਨ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਸਪੋਰਟਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ, ਟਰੱਸਟ ਜਰਖੜ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ 36ਵੀਆਂ ਮਾਡਰਨ ਪੇਂਡੂ

ਜਰਖੜ ਖੇਡਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਰਖੜ ਹਾਕੀ ਅਕੈਡਮੀ ਵਾਸਤੇ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ

ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰੇਲ ਕੋਚ ਫੈਕਟਰੀ ਕਪੂਰਥਲਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ 3-1 ਨਾਲ

ਮੰਡੌਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ, ਨੂਰ ਆਲਮਗੀਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੰਜਾਬ ਕੁਮਾਰ ਟਾਈਟਲ ਵਿਚ ਸਹਿਵਾਜ

ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੂੰ 'ਓਲੰਪੀਅਨ ਸਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਐਵਾਰਡ', 'ਗੁਰਜੀਤ

ਮਿੰਨੀ ਓਲੰਪਿਕ ਜਰਖੜ ਖੇਡਾਂ ਧੂਮ ਧੜਕੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈਆਂ। ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਰੇਲ ਕੋਚ ਫੈਕਟਰੀ ਕਪੂਰਥਲਾ ਨੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਜਰਖੜ ਹਾਕੀ ਅਕੈਡਮੀ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ, ਕਬੱਡੀ ਓਪਨ ਵਿਚ ਘਲੋਟੀ ਨੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦਿਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਡੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ

ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਰਖੜ ਸਟੇਡੀਅਮ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਡੀਆਂ ਨੇ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵੰਡੇ।

ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿਧਾਇਕ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਸੰਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਰਖੜ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜਰਖੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਕਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ।

ਹਰਾ ਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਹਾਕੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਟੀਮ ਮਾਲਵਾ ਅਕੈਡਮੀ ਨੂੰ 3-1 ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਜੂਨੀਅਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਜਰਖੜ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇ ਅਮਰਗੜ੍ਹ ਅਕੈਡਮੀ ਨੂੰ 5-2 ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ। ਕਬੱਡੀ ਓਪਨ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੇ ਘਲੋਟੀ ਨੂੰ 19-16 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਜੋਧਾ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ। ਰੁਸਤਮੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੱਸ

ਆਲਮਗੀਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਮੋਹਾਲੀ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਜਦਕਿ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਖਿਤਾਬ ਵਿਚ ਤਰਨ ਵੀਰ ਆਲਮਗੀਰ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਮੌੜਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਿਆ।

6 ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ
ਜਰਖੜ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਸਮਾਰੋਹ ਮੌਕੇ 6 ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਵਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ 'ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮਾਣ ਐਵਾਰਡ', ਰੋਪੜ ਹਾਕੀ

ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਹਕੀਮਪੁਰ ਨੂੰ ਖੇਡ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਵਜੋਂ 'ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਖੇਡ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਐਵਾਰਡ' ਜਦਕਿ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਹਰਜੀਤ ਹਰਮਨ ਨੂੰ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮਾਣ ਐਵਾਰਡ' ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਡਮ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਧੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਐਵਾਰਡ' ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਬਕਾ ਕਬੱਡੀ ਸਟਾਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੋਹਲਾ ਖਡੂਰ ਨੂੰ ਕੋਚ ਦੇਵੀ ਦਿਆਲ ਕਬੱਡੀ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

GoldenKey LENDING

Grow your business with our Strategic

COMERCIAL LOAN SOLUTIONS

Partner with us for expert guidance and support

Contact Us at

317-620-4100

www.goldenkeylending.com

We speak your Language
English • ਪੰਜਾਬੀ • ਹਿੰਦੀ • اردو

325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202

NMLS 147421

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

Services: Individual & Small Businesses Tax Filing, Tax Planning, Set up of new Businesses, IRS Audit representation & Amended Tax Returns

Office Locations

Michigan:
36167 Ford Rd. Westland, MI 48185
Minnesota:
6043 Hudson Rd, Suite#399A
Woodbury, Minnesota 55125

Ph: 248-982-2036

Mohan Singh

Master in Taxation.
IRS Enrolled agent,
Notary Public

Email : STS2021@SinghTaxServices.com; www.SinghTaxServices.com

AVEER TRAVEL SOLUTIONS LLC

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

- US Passport Services
- EAD Renewal
- Indian Passport Renewal
- Flight Tickets
- US Citizenship Application
- Visa Services
- Green Card Renewal
- Notary Services
- OCI & Renunciation
- Power of Attorney
- Airport Pick-up & Drop-Off Services

Contact: Aman Kaur Ph: 847-338-2141
(Consular Expert with more than 10 years of experience)

E-mail: Aveertravel@gmail.com
ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

For Airport Drop-Off and Pickup Indy to Chicago Please Contact AVI at:
847-226-2323

Located in INDIANAPOLIS (IN)

Corporate NMLS# 68434
AZ License# BK-0945946

Sistar Mortgage

A Nationwide Lender

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans

Available In Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859

balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
https://www.nmlsconsumeraccess.org

ਸੁਖਨਵਰ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਆਲਮੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸ਼ਾਇਰਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਨੇ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ

ਸੁਖਨਵਰ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨੇ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨਾ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਸੁਆਗਤ ਇਸ ਆਲਮੀ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ

ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਦੀਬ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ

ਸੁਖਨਵਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ, ਡਾਕਟਰ ਤੋਫੀਕ

ਇਸ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਦੇ ਟੈਕਨੀਕਲ ਪੱਖ ਦੀ ਸੂਝਬੂਝ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਆਰੀ, ਦਿਲਕਸ਼

ਜ਼ਬਾਨ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਸੁਖਨਵਰ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਲੰਘੀ 3 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਆਲਮੀ ਮੁਸ਼ਾਇਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰ ਕੇ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਪੂਰੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰਾਤ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਨੇ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਹੀਨਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸ

ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਾਇਰ ਇਰਫਾਨ ਸਾਦਿਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਸੁਖਨਵਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸੁਖਨਵਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਨਾਬ ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਰਾ ਤਾਹਿਰਾ ਰਿਦਾ ਨੇ ਇਸ ਆਲਮੀ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਬੜੇ ਸ਼ਾਇਰਾਨਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜਨਾਬ ਡਾਕਟਰ ਤੋਫੀਕ ਅੰਸਾਰੀ ਅਹਿਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੁਖਨਵਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ

ਅੰਸਾਰੀ ਅਹਿਮਦ, ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ, ਰਾਜ ਲਾਲੀ ਬਟਾਲਾ, ਰਾਕਿੰਦ ਕੌਰ, ਤਾਹਿਰਾ ਰਿਦਾ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੋਂ ਏਜਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ ਭੱਟੀ, ਨਿਊਜਰਸੀ ਤੋਂ ਆਮਿਰ ਬੇਗ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਇਰਫਾਨ ਸਾਦਿਕ, ਡਾਕਟਰ ਸਗੀਰ ਅਹਿਮਦ ਸਗੀਰ, ਡਾਕਟਰ ਇਕਬਾਲ ਸਾਦੀ ਅਤੇ ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਤੋਂ ਸਲੀਮ ਕਾਵਿਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਕਾਮਰਾਨ ਕਾਮੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸੁਖਨਵਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸੁਖਨਵਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਆਯੋਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਓਹਾਇਓ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵਾਰਨ ਕੋਪਲੈਂਡ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ

ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ: ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵਾਰਨ ਕੋਪਲੈਂਡ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਉਪਰੰਤ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਡੇਟਨ, ਬੀਵਰਕ੍ਰੀਕ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖ

ਯਾਦਗਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਅਰ ਕੋਪਲੈਂਡ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਲਾਰਾ ਕੋਪਲੈਂਡ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਮਿੱਤਰ ਸਨ।

ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਚਰਲ ਫੈਸਟੀਵਲ ਅਤੇ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇਅ ਪਰੇਡ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਲਗਾਏ

ਜਾਂਦੇ ਸਿੱਖ ਬੂਝ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਅਤੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਦਸਤਾਰ ਬਨਾਉਂਦੇ ਸਨ।" ਡੇਟਨ ਦੇ ਵਸਨੀਕ, ਫਲਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਕਨਵੀਨਰ ਸਮੀਪ

ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਕਲਚਰ ਫੇਸਟ ਵਿਚ ਮੇਅਰ ਕੋਪਲੈਂਡ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਈ ਮਹੀਨੇ

ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮੇਅਰ ਕੋਪਲੈਂਡ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਓਹਾਇਓ ਸੂਬੇ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਮਾਈਕ ਡੀਵਾਈਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੇਅਰ ਕੋਪਲੈਂਡ ਦਾ ਬੀਤੀ 22 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ 80 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ 1990 ਤੋਂ 1994 ਤੱਕ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲਗਾਤਾਰ 1998 ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ 2023 ਤੀਕ ਮੇਅਰ ਰਹੇ। ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਦੀ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗੀ।" ਮੇਅਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡਾ. ਵਾਰਨ ਕੋਪਲੈਂਡ ਸਥਾਨਕ ਵਿਟਨਬਰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ। ਡੇਟਨ ਨਿਵਾਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਉਘੇ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਕੋਪਲੈਂਡ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਮੇਅਰ ਕੋਪਲੈਂਡ ਇਕ ਕੁਸਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਣਖੋਂ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਅਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸਾਰੂ ਕੰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
-ਰਿਪੋਰਟ: ਸਮੀਪ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ

ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਨਿਵਾਸੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਰਵਜੋਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ

Dhillon Travel Plaza Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ

ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 571-606-0829, 317-242-9936

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ ਬਣੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਂਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ: ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੁਆਬੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਂਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ ਸ਼ਹਿਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ (ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਪੰਜਾਬ) ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬਾਡੀ ਦੀ ਹੋਈ ਚੋਣ ਮੌਕੇ ਸ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ (2024-2027) ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਨਅਤਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਸ. ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਹਮਾ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਟਰਮਾਂ (ਛੇ ਸਾਲ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ. ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਹਮਾ ਨੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਇਸ ਮਾਣਮੱਤੀ

ਸਵਰਗੀ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਈ ਚੋਣ ਮੌਕੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਾਹਾਂ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਾਂ ਸਕੱਤਰ, ਸ. ਜਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਧੜਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬੀਬੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ 'ਕਲਸੀ' ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਅਤੇ ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣੇ ਗਏ।

ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਓਸ ਮਹਾਨ ਰਹਿਬਰ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ!

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਫੋਟੋ ਅਤੇ ਵੇਰਵਾ-ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ
ਫੋਨ: 78146-92724

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at
847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

Shopping center with Bp truck stop for Sale

Shopping center with Bp truck stop is for Sale,
Address: 104 s US 51 Forsyth IL, 60010

- * 2.5 acre land
- * Build in 2005
- * New tanks
- * Maharani Kichen. Indian grocery. Restaurent bar with full liquor licence.
- * With store liquor licence. with walking cooler and freezer 3000 scare store.

Bank also. rent bank branch. No fuel contract.

Call: 847-254-2715

Davenport Family Funeral Homes and Crematory

Serving the Sikh Community
with Dignity and Care

Lake Zurich
(847) 550-4221

Crystal Lake
(815) 459-3411

SERVICES

- On Site Crematory
- viewing Room Available
- Large, Beautiful Chapels
- Competitive Prices

FAMILY FUNERAL HOMES
And Crematory

Serving Families As We Would Want Ours Served
Barrington/Crystal Lake/Lake Zurich

Please call or visit our website at www.davenportfamily.com

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੱਬਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਮੋਗਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਰੋਅ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬੁੱਘੀਪੁਰਾ ਤੇ ਤਖਾਣਵੰਧ ਪੁੱਜ ਕੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਹਕੀਕਤ 'ਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਆ ਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨਿਬੇੜਨ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 21 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬੁੱਘੀਪੁਰਾ ਚੌਕ ਨੇੜੇ ਤਿੰਨ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ 9 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਕਲੋਨਾਈਜ਼ਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਜਿਸਟਰੀ ਆਦਿ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮਸਲਾ ਨਿਬੇੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਤਖਾਣਵੰਧ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੱਡਾਰੋੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਖਣ ਕਰਵਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਕਾਰਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਵਾ ਕੇ 21 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਪਰਵਾਸੀ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਲਿਸੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੀ ਮਿਲਣੀ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਤਖਾਣਵੰਧ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੀ ਧੀ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਹੱਡਾਰੋੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚੋਂ ਬਿਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਜੇ.ਸੀ.ਬੀ. ਮਸ਼ੀਨਾ ਨਾਲ 30 ਤੋਂ 35 ਫੁੱਟ ਮਿੱਟੀ ਪੱਟੀ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਖੱਡ ਪਾਣੀ

ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ ਖੋਰਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਹੱਡਾਰੋੜੀ ਲਈ 2 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਖਣਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਬੁੱਘੀਪੁਰਾ ਦੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 28 ਜਨਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਆਪਣੀ 12 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੋਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਿਆਦ 31 ਦਸੰਬਰ 2022 ਲੱਘਣ ਮਗਰੋਂ ਤਰੀਕ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਈ, ਪਰ ਕਬਜ਼ਾ 12 ਏਕੜ ਉੱਤੇ ਕਰ ਲਿਆ। ਨਾ ਉਹ 9 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੁੜੀ ਨੇ ਲੁਟੇਰੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਫੋਨ

ਬਠਿੰਡਾ: ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਫੋਨ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਕੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਹੰਸ ਰੋਡ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜਕੀ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਖੋਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਫੋਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਾ ਕਰਵਾ ਸਕਣ ਉੱਤੇ ਲੜਕੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਪਤਾ ਲਗਾਈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ

ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ ਝਪਟ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਿਕਿਤਾ ਨੇ ਫੋਰੀ 112 ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨੇੜਲੀ ਕੈਨਾਲ ਕਲੋਨੀ ਥਾਣੇ 'ਚ ਵੀ ਗਈ। ਨਿਕਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਕਿਤਾ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਲੁਟੇਰੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਫਤਰ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ।

24 ਸਾਲਾ ਨਿਕਿਤਾ ਸ਼ਰਮਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਾਲ ਸੁਣਨ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਫੋਨ ਆਪਣੇ ਪਰਸ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾਅ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਲੁਟੇਰਾ

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ

ਭਾਨਾ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਣੇ 200 ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਧਨੌਲਾ: ਧਨੌਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਭਾਨਾ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ 150 ਤੋਂ 200 ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਭਾਨਾ ਸਿੰਧੂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੀਤੀ 3

ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸੰਗਰੂਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਘੇਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਮੌਕੇ ਬਡਬਰ ਟੌਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਭਾਨਾ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮਾਹੌਲ ਗਰਮਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਧਨੌਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 3 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੀੜ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਤੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਡਿਊਟੀ ਉੱਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸਹਾਇਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਬਰਨਾਲਾ ਉੱਤੇ

ਕਿਰਪਾਨ ਨਾਲ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਨਾ ਸਿੰਧੂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ, ਭਰਾ ਅਮਨਾ ਸਿੰਘ, ਭੈਣਾਂ ਕਿਰਨਪਾਲ ਕੌਰ ਤੇ ਸੁਖਪਾਲ ਕੌਰ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਵਾਸੀਆਨ ਕੋਟਦੌਨਾ, ਪੰਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਵਾਸੀ ਕੋਟੂ, ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਉਰਫ ਗੰਗ, ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗਿੱਲ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਿੱਦਾ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀਆਨ ਕੋਟਦੌਨਾ, ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਧਨੌਲਾ, ਜੱਸੀ ਨਿਹੰਗ ਵਾਸੀ ਧਨੌਲਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਭੈਣੀ ਜੱਸਾ ਤੇ 150-200 ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਲਾਰੈਂਸ ਗਰੋਹ ਦੇ ਅੱਠ ਮੈਂਬਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਣੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ

ਜਲੰਧਰ: ਸਥਾਨਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫਿਰੋੜੀ, ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਦੇ ਅੱਠ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਵਪਨ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 27 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕਰਮਾ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਅੱਗੇ ਰੋਂਦ ਵਿਚ ਧਮਕੀ ਪੱਤਰ ਰੱਖ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਿਰੋੜੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਥਾਣਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ 4 ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਢੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰੋਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰੋੜੀ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੁਤਾਬਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ 8 ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੰਜੇ ਬਾਵਾ ਵਾਸੀ ਮੁਹੱਲਾ ਕਰਾਰ ਖਾਂ, ਦੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਦੀਪਕ ਵਾਸੀ ਰਤਨ ਨਗਰ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗਿੱਲ ਵਾਸੀ ਗੁਰਦੇਵ ਨਗਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਜਿੰਦਰ ਰਾਜਪੁਰ ਉਰਫ ਗੱਜੂ, ਰਾਧੇ, ਪੱਪੂ, ਮਨੋਜ ਤੇ ਦੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਦੀਪਕ ਸਾਰੇ ਵਾਸੀ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬੂ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਜਲੰਧਰ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸਵਪਨ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਧੋਬੀ ਘਾਟ ਨੇੜੇ ਟੀਵੀ ਟਾਵਰ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਪਿਸਤੌਲ 30 ਬੋਰ, ਇਕ ਪਿਸਤੌਲ 32 ਬੋਰ, ਇਕ ਦੇਸੀ ਕੱਟਾ 315 ਬੋਰ, 4 ਮੈਗਜ਼ੀਨ, 10 ਕਾਰਤੂਸ, ਇਕ ਸਪਲੈਂਡਰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਦੋ ਸਕੂਟਰ (ਐਕਟਿਵਾ) ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ

ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤੀ
ਮਾਨਸਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਸਿੰਧੂ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਨਸਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ 22 ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਸੀਬਦੀਨ ਤੇ ਪਵਨ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤੀ, ਜਦਕਿ ਸਚਿਨ ਥਾਪਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਲਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੀ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਚੈੱਨਲ ਉੱਤੇ ਚੱਲੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਲਕੌਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸਣ ਕਿ ਗੈਂਗਸਟਰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਚੈੱਨਲ ਉੱਤੇ ਚੱਲੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁਹਾਲੀ 'ਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਗਰੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਾਬੂ
ਮੁਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਟੇਟ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਸੈੱਲ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸੈਕਟਰ-71 ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਪੈਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰਾਜਨ ਭੱਟੀ ਵਜੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਸੈੱਲ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਹਾਲੇ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਖਿਲਾਫ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ।

ਸੀ। ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੰਬਰ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ

ਅਪਰਾਧਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 17 ਫਰਵਰੀ, 2024

ਮੇਅਰ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਿਆ

ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ

ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਠੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਲੋਕਭਾਉਣ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਭਾਉਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਉਦੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਸਾਲੀ ਅੰਦੋਲਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਫਿਰ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਠਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਕਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਲਟਕਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹਾਮੀ ਭਰਨੀ ਪਈ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਉਸ ਵਕਤ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕਸੂਤੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਫਸੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਆਖਿਆ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਉਂਝ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਧਾਰ ਲਈ। ਉਸ ਵਕਤ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅੰਦੋਲਨ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਕਮਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਕੁਝ ਆਗੂ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਾਹਲੇ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਬਤ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੱਕੀ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਤੁਰੰਤ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਰਜ਼ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੜੀ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੰਗ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ.) ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਸਾਲ 23 ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਐਲਾਨਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਫਸਲਾਂ- ਕਣਕ ਤੇ ਚੌਲ, ਦੀ ਖਰੀਦ ਹੀ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਤਰਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚੌਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸਾਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਗਾਰੰਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੇਟ 'ਤੇ ਫਸਲ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਗਾਰੰਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ 23 ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਤੁਕ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਬਿਜਲੀ ਸੌਖ ਬਿੱਲ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੁਆਫੀ, ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਆਦਿ ਮੰਗਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਧਾਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵੀ ਇਹੀ ਸੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੋਹਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਮੁਨਾਫਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਰ ਖੇਤਰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਛੜ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਣ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਤਾਕੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖਲੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 1991 ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਇਹ ਨੀਤੀਆਂ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸੱਤਾ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਤੱਕ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ, ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇਕਮਤ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਕੁਝ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਅਜੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅੰਦਰ ਸਭ ਧਿਰਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਮੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕਜੁਟ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਏਕਤਾ ਖਿੰਡ-ਪੁੰਡ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਨਿੱਕਲ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਂਝਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਏਕਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਲ ਕੇ ਚਲਾਏ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਅਤੇ ਸੋਧ ਲੈ ਕੇ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਤਾ ਜੋਖਮ ਉਠਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ। ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਲਈ ਮੇਅਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਗੁਲ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਖਿਲਾਏ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਬਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਰਮਿਆਨਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਜਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਵਸਾਏ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੇਅਰ ਚੋਣ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਲੰਘੀ 30 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਘਪਲੇ ਨੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿਚ 35 ਮੈਂਬਰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, 9 ਕੌਂਸਲਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਇੱਕ ਵੱਟ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ
ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਮੇਅਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 36 ਵੋਟਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ 15 (14+1) ਮੈਂਬਰ ਹਨ; ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 13, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 7 ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੌਂਸਲਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ।

'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ 'ਆਪ' ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਇਕੱਠੇ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ 36 ਵਿਚੋਂ 20 ਵੋਟਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਜਿੱਤਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੂੰਜੇ ਵਿਚ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ/ਅਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ-ਦੋ ਥਾਂ ਉਹ ਸਫਲ ਵੀ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ 'ਬਹਾਨਾ' ਬਣਾ ਕੇ 18 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਚੋਣ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਜਦੋਂ 'ਆਪ' ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੋਣ ਲਈ 30 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹੀ ਬਿਮਾਰ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਨਿਲ ਮਸੀਹ 'ਤੰਦਰੁਸਤ' ਹੋ ਗਿਆ।

ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨਿਲ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲਰ ਵੀ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ 'ਆਪ' ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ

ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀਆਂ 8 ਵੋਟਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕਤਰਫਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀਆਂ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਵਿਚ ਕੈਂਦ ਹੋਈਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ ਲਈ ਘਪਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾਇਰਲ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਉਹ ਕੈਮਰੇ ਵੱਲ ਝਾਕ ਕੇ ਪੈਨ ਨਾਲ ਖੁਦ ਟਿੱਕ ਮਾਰ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਖਿਲਾਫ 'ਆਪ' ਦੇ ਮੇਅਰ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਤੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨੰਗੀ-ਚਿੱਟੀ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖਣ ਉਪਰੰਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ। ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ? ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਕੇਸ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਤਲਖ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਨਿਲ ਮਸੀਹ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ 'ਘਪਲਾ' ਖੁਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ? ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਅਨਿਲ ਮਸੀਹ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਅਤਿ ਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਭਾਜਪਾ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਸ਼ਹਿ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਦਾ ਕੁੱਢਰ ਢੰਗ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਵੈਸੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਅਭਿਆਸ' ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਕੌਂਸਲਰ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਭਿਆਲੀ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਮੁੱਦੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਜੋਟੀਦਾਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਸਵਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਕਿਵੇਂ ਪਾ ਗਿਆ?

ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਰੋ ਜਾਂਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਪੂਰਨ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਚੋਣਾਂ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਕੇ ਜਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁੱਕਰੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੂਰਪ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਧਾਂਦਲੀਆਂ/ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਲੱਚਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਹ ਚੋਣ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਜਾਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ; ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਯੂ.ਟੀ. ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਥੇ ਚੋਣਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦਾਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਉੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ, ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 'ਸੱਤਾ' ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ ਤਦ ਤੋਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਚੁਣਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਖੋਹ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਚੋਣ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪੁਆਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਮੁੜ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵੋਟਾਂ ਪੁਆਉਣ ਤੋਂ ਹੀ ਭੱਜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਗਾਰ!

ਲੜਿਆ ਪੋਰਸ ਸੀ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਆ ਕੇ, ਜੇਤੂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤਾਈਂ ਲਲਕਾਰਿਆ ਸੀ।
'ਤੇ' ਕੀ ਦਰਦ ਨਾ ਆਇਆ' ਫੁਰਮਾਏ ਕੇ ਜੀ, ਬਾਬੇ ਬਾਬਰ ਤਾਈਂ ਫਿਟਕਾਰਿਆ ਸੀ।
ਤਾਣ ਛਾਤੀਆਂ ਭਿੜਿਆ ਸੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਏਥੋਂ ਨਕਾਰਿਆ ਸੀ।
ਮੁਦਕੀ ਅਤੇ ਸਭਰਾਵਾਂ ਪਏ ਦੱਸਦੇ ਨੇ, ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜਿਹਾ ਸ਼ੇਰ ਭਬਕਾਰਿਆ ਸੀ।
ਅਮਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਬਦ ਹੁਣ ਲੱਭਦੇ ਨਾ, ਅਣਖਾਂ ਭਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮੈਨੂੰਆਂ 'ਚੋਂ।
ਅੱਕ-ਥੱਕ ਪੰਜਾਬ ਇਉਂ ਸੋਚਦਾ ਏ, ਕਦੋਂ ਉਠੂ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ ਐਨਿਆਂ 'ਚੋਂ!

ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ 'ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ' ਦਾ ਭੂਤ ਇਸ ਕਦਰ ਸਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. (ਕੁਲ ਘਰੇਲੂ ਉਪਜ) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖੋ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਬਣਨ ਵੱਲ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ 2014 ਅਤੇ 2023 ਦਰਮਿਆਨ ਮੁਲਕ ਦੀ 144000 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਣਨ, ਸੜਕਾਂ, ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਲੋਕ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਕੋਲੇ ਦੀ ਖਦਾਨ ਖਿਲਾਫ ਡਟੇ ਹੋਏ ਆਦਿਵਾਸੀ।

ਭਗਵਾ ਹੁਕਮਤ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਅਤੇ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾ ਕਾਲ' ਵਰਗੇ ਜੁਮਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਰਾਜ ਮੁਹਾਰਤ ਨਾਲ ਲੁਕੋਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਚਹੇਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ

ਇਸ ਖਾਤਰ 60000 ਕਰੋੜ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ 2022 'ਚ ਕੰਪਨੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਪੰਜ ਪੰਜ ਸਟੋਰੇਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਗਾਉਣ ਲਈ 60000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਪਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ ਵਿਚ ਲੱਗਣਗੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ ਖੇਤਰ ਦਾ 50000 ਸਕੇਅਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਲਾਕਾ ਚੌਗਿਰਦਾ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਪੱਖੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦੁਰਲੱਭ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਡਮੁੱਲੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਘਾਤਕ ਖ਼ਲਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪਰਬਤ-ਮਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ 150 ਮਿਲੀਅਨ ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਜੁਰਾਸਿਕ ਯੁਗ ਤੱਕ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਚਹੇਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਉੱਪਰ 1500 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਫੈਲੇ 'ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ' ਦੱਖਣੀ-ਪੱਛਮੀ ਮਾਨਸੂਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਇਹ ਨਦੀਆਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿਹੜੇ 'ਪੰਜ ਸਟੋਰੇਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ 'ਲਾਲ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ ਵਰਗੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਨਅਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਤਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੋਲਾ-ਖਣਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਮਾਹਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਲਿਆਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਆਖਿਰਕਾਰ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ? ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ ਵਰਗੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ

ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 'ਸਵੈਵਿਰੋਧੀ' ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਨਵੰਬਰ 2013 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਹਿਤ ਲਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸੇ ਸਾਲ ਦੇ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਇਕ 'ਆਫਿਸ ਮੀਮੋ' ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਲਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 2022 'ਚ ਉਪਰੋਕਤ ਆਫਿਸ ਮੀਮੋ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ 2017 'ਚ ਕਰਨਾਟਕਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 2020 'ਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ) ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਹਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੀਮੋ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੱਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ 'ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ' ਦਾ ਭੂਤ ਇਸ ਕਦਰ ਸਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੌਣਪਾਣੀ ਅਤੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. (ਕੁਲ ਘਰੇਲੂ ਉਪਜ) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖੋ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਬਣਨ ਵੱਲ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ 2014 ਅਤੇ 2023 ਦਰਮਿਆਨ ਮੁਲਕ ਦੀ 144000 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਣਨ, ਸੜਕਾਂ, ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ 6600 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ

ਹੇਠ ਲੈ ਆਉਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਿਰਫ਼ 2019-2020 'ਚ ਹੀ ਹੁਕਮਤ ਨੇ 4634 ਹੈਕਟੇਅਰ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਦਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ 'ਆਰਥਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ' ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਵਰਗੀ 'ਲੋਹ-ਪੁਰਸ਼' ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਐਨੇ ਤਾਹੁ ਕਿਉਂ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ 'ਕਲੀਨ ਐਨਰਜੀ' ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ 'ਕਲੀਨ' ਹਨ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਚ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਡਮੁੱਲੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚਲੀ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਚੁਕਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਘਾਟਾਂ ਵਿਚਲੇ ਉੱਥਲ-ਪੁੱਥਲ ਤੋਂ ਬਚੇ ਆਖਰੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਹੈ ਹੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਹਵਾਲਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨ' ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਛੱਡੋ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਅਰਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧ ਮਹਿਜ਼ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪਟਗਾਓ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਡੈਮ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਦਲਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਅਜੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਨਵਾਂ ਜਲ-ਭੰਡਾਰ, ਪਾਵਰਹਾਊਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹਿਤਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਖ਼ਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਡਾਨੀ ਗਰੀਨ ਐਨਰਜੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਜਨਾਰਧਨ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਮੁਲਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਰਿਆਈ ਘਾਟੀ ਅਤੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ

ਅੱਗੇ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਛੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਹਨ। ਰੌਲਾ ਪੈ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਚਾਹੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਘਿਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉੱਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਮੁੜ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹ ਦੇ ਖਣਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਹਸਦੇਵ ਅਰੰਭ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਟਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਾਅਲੀ ਗ਼ਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਬਰਕਾਗਾਓ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦੇ ਕੋਲਾ ਖਣਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ 500 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਉਤੀਸਾ ਦੇ ਸੁੰਦਰਗੜ੍ਹ ਦੇ ਹੇਮਗੀਰ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਬੀਜਾਹਨ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਤੀਸਾ ਦੇ ਰਾਇਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 100 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਬਾਕਸਾਈਟ ਖਾਣਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਡੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬੇਕਿਰਕ ਜ਼ਬਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਲਗਾ ਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਨਵਰੀ 2023 'ਚ ਹਿੰਡਨਬਰਗ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ 'ਚ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਰਾਫੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ+ਹੁਕਮਤ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਘਿਨਾਉਣਾ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਵਾਮ ਇਸ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਮਾਡਲ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਸਤਕਾਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਚੌਗਿਰਦੇ ਅਤੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁੱਲੇ ਇਸ ਨਾਪਾਕ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਕਰਨ ਪੱਖੋਂ ਬੇਹੱਦ ਘਾਤਕ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ 2022 ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ 2023 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਅਡਾਨੀ ਗਰੀਨ ਐਨਰਜੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੁਰਾਤਨ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਵਣ-ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਬਦਲਾਅ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਭ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਕੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਚੌਗਿਰਦੇ 'ਚ ਘਾਤਕ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ 150 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਚਾਰ ਡੈਮਾਂ, ਪਹੁੰਚ ਸੜਕਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਹੇਠ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ- ਪੁਣੇ, ਸਤਾਰਾ, ਕੋਹਲਾਪੁਰ ਤੇ ਰਾਏਗੜ੍ਹ, ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਪੱਛਮੀ ਘਾਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਅੰਤਮ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੁਕੰਮਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ 'ਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹ ਦੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਅਡਾਨੀ ਗਰੀਨ ਐਨਰਜੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ੀਰੋ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ 11000 ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਵਾਮ ਇਸ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਮਾਡਲ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਸਤਕਾਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਚੌਗਿਰਦੇ ਅਤੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁੱਲੇ ਇਸ ਨਾਪਾਕ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਫੈਲੀਆਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਨੇਕ ਸਿੱਖ ਲੇਖਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਆਜ਼ਾਦ ਖਿੱਤਾ ਭਾਵ ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ' ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਾਅਵਾ ਇਉਂ ਹੈ: ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ 19 ਜਨਵਰੀ 1922 ਨੂੰ ਕੁੰਜੀਆਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ ਨੇ 20 ਜਨਵਰੀ 1922 ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿੱਖ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਗੇ।" ਦੂਜਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਹੀ ਮੰਚ ਤੋਂ

ਐਸ ਐਸ ਆਜ਼ਾਦ
ਫੋਨ: 788-874-3450
ਕਰਮ ਬਰਸਟ
ਫੋਨ: +91-94170-73831

ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ "ਮੈਂ ਬਚਨ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮਤਾ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇੱਥੇ (ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ) ਇਕ ਇਕੱਲਾ ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਤਾਂ ਕੁੰਜੀਆਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਸਮੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੇਰ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰ ਕੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਨਾਲ ਕਰ ਲਏ?

ਸਿੱਖ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਨਿਰੇ ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਜਿੱਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਤਾਰ ਭੇਜ ਕੇ ਮੁਬਾਰਕਵਾਦ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, "ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰੂ ਨੇ 6 ਜੁਲਾਈ 1946 ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ: "ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਰਾਜਕੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੋਅ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਣ" (ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ "ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਨ" ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।)

ਅਗਲਾ ਨਹਿਰੂ ਵੀ 6 ਜੁਲਾਈ 1946 ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੰਬਈ ਵਿਚ (6-8 ਜੁਲਾਈ 1946) ਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਤਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ। ਨਹਿਰੂ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਸੀ।

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 8 ਜੁਲਾਈ 1946 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰਤ/ਪਰਵਾਨਤ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਰ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਮਨਘੜਤ ਕਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀਆਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਥਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। "ਆਖ ਦਮੋਦਰ ਅੱਖੀ ਡਿੱਠਾ" ਤੇ "ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਗਲੀ ਜਿਥੇ ਭਾਗੇ ਨਹੀਂ ਖਤੀ" ਵਰਗੀਆਂ ਕਹਾਵਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1947 ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਸਭਾ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ

ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਥਾਂ ਨਿਆਰਾ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ' ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਖਾਮੋਸ਼ ਹਨ। ਐਸ.ਐਸ. ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਛੇੜੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਿਲਚਸਪ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਹਤ ਪਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਗੈਰ ਪਰਚੀਆਂ ਕੱਟੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਬਗੈਰ ਸ਼ਿਵਰਲੈਟ ਕਾਰ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੀ। ਤੀਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁਰਖਤ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਸੀ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਉੱਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਹਾਰ ਗਏ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪੁੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਵੀ ਹਾਰ ਗਏ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਦੋਸ਼ ਉਹ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਭਾਰਗਵ ਉੱਪਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮੜਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਲਾਬੀ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਉਹ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸੀ। ਫੇਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੱਟਤਪੰਥੀ ਸਿੱਖ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਅੱਗੇ "ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ" ਕਿਤਾਬ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡੀ ਸੀ ਬਣਨ ਤਕ ਕਿਸੇ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ ਜਾਂ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਜੋਲ 1950 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1962 ਵਿਚ ਐਮ ਪੀ ਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਸਮੇਂ ਐਮ ਐਲ ਏ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਮ ਪੀ ਚੋਣ ਉਹ ਸਵਤੰਤਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੋਲ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਸਮੇਂ 1966 ਵਿਚ ਜੋ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਅਦਾ ਖ਼ਿਲਾਫੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ 8 ਮਨਘੜਤ ਸਾਖੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਠਹਾਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ "ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ" ਮਾਰਕਾ ਸਪੀਚ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਐਮ ਏ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ ਉਥੇ 1930 ਤੋਂ 1933 ਤੱਕ ਸਿਵਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਈ ਸੀ ਐਸ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਡੀਸੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਤ ਸਭਾਅ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਲਾਹਪਾਹ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਸਹਿ ਕੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਛੁੱਟੇ ਸੀ।

1. ਆਖ ਦਮੋਦਰ ਅੱਖੀ ਡਿੱਠਾ ਹਾਲ ਸੁਣਾਣਾ :

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਘੜਤ ਸਾਖੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ "ਸੰਨ 1929 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਲਹੌਰ ਦੇ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਹੋਇਆ ਤਾਂ 26/27 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਪੂਰਨ

ਸਵਰਾਜ ਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਉਸ ਹਿਮਰਿਤੂ ਦੀ ਕਤਕਦੀ ਰਾਤ ਉਥੇ ਕੌਮੀ ਵਲੰਟੀਅਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।" (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਕਿਤਾਬ ਪੰਨਾ 70) ਅਸਲ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ 19 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ 31 ਦਸੰਬਰ 1929 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਮਤਿਆਂ ਦੇ ਖਰੜੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਦੂਜਾ ਨਾਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ

ਚਲਾਉਣਾ, ਚਰਖਾ ਕੱਤਣ, ਬਦੇਸੀ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਕਾਲਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਕੋਰਟਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲਟੀਆਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ, ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨਾ। ਜਦੋਂ ਗਰਮ ਦਲ ਧੜਾ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉੱਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ, ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਿਚਲੂ ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਵੋਟਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਨਹਿਰੂ ਸੁਭਾਸ਼ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਲੇਕਿਨ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਰੁਸ ਕੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ। ਤੀਜਾ ਮਤਾ ਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚਰਖੇ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ 24 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਉਸ ਦਿਨ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਹਾਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। 30 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਦਿਨੇ ਤਿੰਨ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। 31 ਦਸੰਬਰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਵੇਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਉੱਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋਏ। ਇਕ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਨਹਿਰੂ, ਸੁਭਾਸ਼ ਹੋਰੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸੈਸ਼ਨ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਚਲਦੇ ਬਣੇ। (ਪੜ੍ਹੋ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਸਲੈਕਟ ਵਰਕਸ 6.ਪੰਨਾ 137 ਤੋਂ 142) ਲੇਕਿਨ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ 26-27 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰ

ਬਣ ਕੇ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ!! ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 26 ਜਨਵਰੀ 1930 ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ ਸੀ।

2. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੁਲੜ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸਾਖੀ :

ਇਸ ਮਨਘੜਤ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ "ਮਾਰਚ 1942 ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨ ਸਨ -ਭਾਵ 26/27 ਮਾਰਚ - ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਿੰਘਣੀ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਵਾਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਟੀਆ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਲਿਆ .. ਦੋ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।" (ਸਾਚੀ

ਦੀ ਕੈਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ ਮਿਲੇ ਸੀ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਮਸਲਾ ਮਦਰਾਸ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸੈਸ਼ਨ ਮਦਰਾਈ 1927 ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਸਚਿੰਦਰਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਵਰਗੇ ਗਦਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਲੰਬਾ ਖੁੜ ਲਿਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਤੁਸੀਂ ਅਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹੋ ਫੇਰ ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਮਰਹੱਟਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ, ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਗੈਰੀ ਬਾਲਡੀ, ਜਾਰਜ ਵਾਸਿੰਗਟਨ ਤੇ ਲੈਨਿਨ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਉਠਾਏ ਸਨ? ਕੀ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਇਕ ਗੱਲ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਨੂੰ "ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਰਹਿਬਰ" (ਕਈ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ" ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਯੰਗ ਇੰਡੀਆ ਅਖਬਾਰ' ਦੇ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1925 ਦੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਉਘੇ ਗਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਚਿੰਦਰਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਦੀ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਬਨਾਮ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਪਰ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਨਿਆਲ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਰੱਖੇ ਸਨ:

1. ਕੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨੇਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ?
2. ਤੁਸੀਂ ਵਾਸਿੰਗਟਨ, ਗੈਰੀਬਾਲਡੀ ਅਤੇ ਲੈਨਿਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?
3. ਤੁਸੀਂ ਕਮਲ ਪਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਡੀ ਵਲੋਰਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ?
4. ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਅਤੇ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਰਗੇ ਨੇਕ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੋਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦਾ ਜੂਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ?
5. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਭਗਵਾਨ) ਨੂੰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰੋਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਮਹਾਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਵਰਤੀ ਸੀ ਪਰ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ:

"ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਅਜੋਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨੀ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਫੇਰ ਵੀ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਕ ਟੁੱਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਟਕੇ ਹੋਏ (ਭੁੱਲਤ) ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਹਿਣਾ ਸੀ।"

ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਲੱਗ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜਨਮ-ਜਾਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਬੌਧਿਕ ਮੰਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ 1929 ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਗੋਲਮੇਲ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮੇਤ ਪਰ ਮੈਂ ਅਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਵੀ ਅਹਿੰਸਾ ਵਿਚ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਫੇਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਸਕ ਮੰਨਦੇ ਹੋ? ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ “ਮੇਰੀ ਯਾਦ” ਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਮਨਘੜਤ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਦਾ ਹੋਇਆ ਦਸਦਾ ਹੈ “ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਮੁੱਢਲੇ ਤੇ ਮੂਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਮਾਨੁਸੀ ਧਰਮ ਦਾ ਸਾਰੰਸ਼ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ”। (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 93) ਉਹ ਆਵਦੇ ਗਾਂਧੀ ਮਹਾਤਮਾ ਨਾਲ ਕਲਪਤ ਸੰਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਯੱਕੜ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰ, ਅਕਾਲ ਮੂਰਤ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਦਸਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਵਿਚ ਅਲਾਹ ਨੂੰ ਮਹਾ ਮਾਨਵੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਚਿਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਕਾਫਰ ਹਨ। ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਨਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਮਾਣੁਸ ਕੀ ਜ਼ਾਤ ਸਭੈ ਏਕੇ ਪਹਿਚਾਨਬੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਗਾਂਧੀ ਮਹਾਤਮਾ ਨਾਲ ਕਲਪਿਤ ਸੰਵਾਦ ਕਰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਖੁਦਾਏ ਦਿੰਦੇ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਚਲਾਇਮਾਨ ਕੁਟਨੀਤੀ, ਨੈਸ਼ਨਲਿਜ਼ਮ ਦਾ ਮੱਤ, ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਦਾ ਲਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੈਸ਼ਨਲਿਜ਼ਮ ਬੜਾ ਤੰਗ ਦਿਲ ਅਨਿਆਇਸੀਲ ਤੇ ਸੀਮਤ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕ ਪੂਰਨ ਰਾਜਸਤਾ ਲਈ ਹਾਬੜੇ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। “ਨੈਸ਼ਨਲਿਜ਼ਮ” ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਅਦਿ ਅਹਿੰਦੂ ਅਸੁੱਧ ਬਿਰਤੀਆਂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।” (ਉਹੀ ਪੰਨਾ 94) “ਅਜਕਲ ਨੈਸ਼ਨਲਿਜ਼ਮ ਸਿੱਖ ਅਸਲ ਵਿਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਹੈ।” (ਉਹੀ ਪੰਨਾ 84) ਇਹ ਲਫਜ਼ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅੱਗੋਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ “ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ) ਜੀ ਨੇ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕੜਾ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਸਿੱਖ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।” (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 95) ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਲੜਕੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਲਖਨਊ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਖਿਦਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਵਧ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਪਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਸੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ 1937 ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਤੇ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਸ਼ਰਮ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਿਮਲੇ (ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਿਲੇ ਮਹਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1940 ਵਿਚ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਵੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਕੋਲ ਵਿਲੇ ਪੈਲਸ ਠਹਿਰੇ ਸਨ। 1942 ਵਿਚ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਅਰੈਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਦਿੱਲੀ ਏਮਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਸੀ। ਸੋ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਝੂਠ ਦਾ ਪਲੰਦਾ ਹੈ।

3. ਵਲਾਇਤ ਵਿਚ ਨੇਤਾ ਮਿਲਾਪ ਸਾਖੀ: ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜਿਨਾਹ, ਗਾਂਧੀ ਤੇ

ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਸਾਖੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ “ਜੁਲਾਈ 1931 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਰਾਉਂਡ ਟੇਬਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਲਾਇਤ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਵਲਾਇਤ ਪੜਨ ਜਾਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਚੜਿਆ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਉਦੋਂ ਮੇਰੇ ਹਮਸਫਰ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ।” (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 75, 76) ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ 1929 ਤੋਂ ਵਲਾਇਤ ਵਿਚ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਫੇਰ ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਲਈ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। (ਉਹੀ ਕਿਤਾਬ ਪੰਨਾ 77) ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੋਰਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਂਬਰਿਜ ਵਿਚ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਸਟੇਜ ਉਪਰ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਉਹੀ ਕਿਤਾਬ ਪੰਨਾ 82) ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੋਈ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨ ਗਏ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਫੇਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਇਕੱਲੇ ਰਾਉਂਡ ਟੇਬਲ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਗਏ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨਾਲ ਤੇਜ ਬਹਾਦਰ ਸਪਰੂ, ਵੀ ਐਮ ਸਿਰੀ ਨਿਵਾਸ, ਮੁਹੰਮਦ ਜਫਰ ਉਲਾਖਾਨ ਤੇ ਮੀਰਾਂ ਬੇਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਸੇ ਪੰਨੇ 82 ਉੱਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜਦ ਸੰਨ 1931 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਾਪਸ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਅਗੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਰਾਮ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੂਜੀ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਮੇਂ 1932 ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ 1933 ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦੇ ਹਨ।

4. ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ: ਇਹ ਵੀ ਮਨਘੜਤ ਕਥਾ ਕੁਥਾਵੇਂ ਜੋਤ ਲਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਸੰਨ 1932 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਲੰਦਨ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਬਾਰਾ (ਉਬਾਰਾਏ) ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੇਕ੍ਰੇਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਦੀ ਇੰਡੀਆ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ” (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 83) ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਬਾਰਾਏ ਸੇਕ੍ਰੇਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ 1924 ਤੋਂ 1929 ਤਕ ਰਹੇ। ਸੋ 1932 ਵਿਚ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਤੁਸੀਂ ਐਥੇ ਬੈਠੇ ਹੋ ਤੇ ਲੀਡਰ ਹੋ ਕੁਛ ਕਰੋ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਭਾਈ ਹੁਣ ਅਸਾਂ ਨੂੰ।” ਚੀਫੀਓ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ” (ਉਹੀ ਪੰਨਾ) ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਬਾਰਾਏ ਚੀਫੀਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੈਂਟਰ ਸਿੱਖ ਲੀਗ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਜੋ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਡਟ ਕੇ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੌਂਸਲ ਦੀ 1929 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਬਾਰਾਏ ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖੜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੌਂਸਲਰ ਲਾਲਾ ਰਾਮ ਸਰਨ ਦਾਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੋਮਲੈਂਡ ਤਾਂ ਕੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਝੋਲੀਚੁੱਕ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਸੇਕ੍ਰੇਟਰੀ ਸਟੇਟ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਹੋਂਡ ਵਾਇਸਰਾਏ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਨ। ਪੰਨਾ 84 ਉਪਰ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ “ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਸਿੱਖੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਹੈ।” ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਸਿੱਖ ਗਦਰੀ ਬਾਇਆਂ, ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨੱਬੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਕੂੜ ਕਥਾਵਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਸਕੇ ਦੱਖੁਦਾਏ ਦੇਣ ਲਗਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਉਬਾਰਾਏ ਤੋਂ ਅਖਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ “ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਪ ਰਾਜ ਭਾਗ ਵੰਡ ਵੰਡਾ ਕੇ ਕਾਰਣ ਵਸ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਸਫਾਈ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸੂਬੇਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।” (ਪੰਨਾ 84) ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਝੋਲੀਚੁੱਕ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ 1932 ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

5. ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਬਾਰੇ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ: ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੋ ਜਮਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਲਾਹੌਰ) ਉੱਤੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣ ਗਿਆ। ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ (ਤਮਾਸ਼ਾ ਦਸਦਾ ਹੈ) ਅਗੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕੁ ਸੌ ਆਦਮੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਤੇ ਪੰਡਤ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮੌਲੀਵੀਯ ਸਨ। ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਛੱਤਰੀ ਖੋਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ... ਇਸ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ... ਘੁਸੜਕੇ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਖਲੋਤੇ ਸੀ।” ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਾਠੀ ਚਾਰਜ ਕਰਤਾ ਹਮੇਲਟਿਨ ਹਾਰਡਿੰਗ ਅਗੇ ਵਧਿਆ” ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਦੀ ਬੈਂਤ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਛੱਤਰੀ ਦੇ ਉਤਲੇ ਪਾਸੇ ਲਗੀ।” “ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਘਰ ਮੁੜ ਆਏ।” (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 62,63) ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਦੀ ਮੌਤ ਲਾਠੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਨਾਲ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਾਲਵੀਯਾ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਾਲਵੀਯਾ ਪਰਾਗਰਾਜ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਸਨ। ਉਹ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਾਲੇ ਝੰਡੇ ਲੈ ਕੇ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਡਾ. ਸਤਪਾਲ , ਮੌਲਾਨਾ ਜਾਫਰ ਅਲੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਜਲੂਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਜ਼ਦੀਕ ਲੰਡਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਉਥੇ ਰੋਕ ਕੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਦੇ ਸਿਰ, ਬਾਂਹਾਂ ਤੇ ਛਾਤੀ ਉਪਰ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਡਾਕਟਰ ਸਤਪਾਲ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਮੁਹੰਮਦ ਆਲਮ ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। (ਪੜ੍ਹੋ - ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਇਕ ਮੁਲਕਣ ਵੱਲੋਂ ਐਸ ਆਰ ਬਖਸੀ 1989) ਦੂਜਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਛੱਤਰੀ ਤਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੜਾ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਲਈ ਖੂੰਡੀ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਭਲਾਂ ਸਰਦੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਛੱਤਰੀ ਕਿਉਂ ਚੁੱਕਣੀ ਹੈ? ਤੀਜਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦਰਸਾਈ ਹੈ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦਿਲ ਤੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰਖੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਯਸ਼ਪਾਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਤੇ ਭਗਵਤੀ ਚਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਤੇ ਹੋਰ ਜਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਯਸ਼ਪਾਲ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਅਵਲੋਕਨ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

6. ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਦਾ ਪਲੰਦਾ: ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਸਾਂਡਰਸ ਦੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਡੀਂਗ ਮਾਰਦਾ ਹੈ “ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨ ਸਨ ਮੈਂ ਤੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗਵਰਨਮੇਂਟ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨਿਊ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਧੂਰ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸੀ” ਅਗੇ “ਠਾਹ ਠਾਹ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦਫਤਰੋਂ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨਿਕਲਕੇ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਗਾ ਮਰਕੇ ਭੱਠਿ ਉੱਤੇ ਡਿਗਦਾ ਅਸੀਂ ਡਿੱਠਾ। ਫੇਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਪੁਲਸੀਆ ਡੀ ਏ ਵੀ ਕਾਲਜ ਤੇ ਡੀਏਵੀ ਹੋਸਟਲ ਵਾਲੀ ਕੰਧ ਦੇ ਖੂੰਜੇ ਨੂੰ ਨਸਾ ਤਾਂ ਜੋ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲਵੇ। ਠਾਹ ਕਰਕੇ ਗੋਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਜੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮਰਕੇ ਭੱਠਿ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਾ।” ਇਉਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਯਾ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਸਾਂਡਰਸ ਨੂੰ ਸਕਾਟ ਦੇ ਭੁਲਖੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਅਫਸਰ ਦੇ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਧਰਮ ਪਾਲਣਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ।” (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 66)

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਸਾਂਡਰਸ ਦਾ ਕਤਲ 17 ਦਸੰਬਰ 1928 ਸ਼ਾਮ 4.30 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਇਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ 28 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਸੂਰਜ ਸਵਾ ਪੰਜ ਵਜੇ ਛਿਪ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਕੀ ਕਰਨ ਚੜ੍ਹੇ ਸਨ? ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਅਨਾਰਕਲੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਜਿੱਥੇ ਸਾਂਡਰਸ ਮਾਰਿਆ ਸੀ) ਤੋਂ ਗੋਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਕਰੀਬ ਹੁਣ ਵੀ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ (900 ਮੀਟਰ) ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਤੋਂ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਸੁਣ ਲਈ ਤੇ ਸਾਂਡਰਸ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖ ਲਿਆ? ਇਕ ਸਿੱਖ ਸਕਾਲਰ ਨੂੰ ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਗੱਪ ਮਾਰਨੇ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਗੋਲੀ ਰਾਜਗੁਰੂ ਨੇ ਮਾਰੀ ਤੇ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਸਾਂਡਰਸ ਦੇ 7 ਗੋਲੀਆਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 8 ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਾਂਡਰਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਗੱਲ ਹੁਣ ਵੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਹੋਸਟਲਾਂ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸੋ ਇਹ ਨਿਰਾ ਗੱਪ ਹੈ ਕਿ ਠੰਢ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਂਡਰਸ ਦਾ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਣਾ। ਪੰਜਵੀਂ ਗੱਲ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰੀਬ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਹਨੇਰੇ ਡੀ ਏ ਵੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਕੋਰਨਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਵਾਲਦਾਰ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖ ਲਿਆ? ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਇਕ ਗੋਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਫਰਨਜ਼ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਛੇਵੀਂ ਗੱਲ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਜਦੋਂ ਨਾ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਟ 'ਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਹੋਈ ਉਸ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਹੋਲਦਾਰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਮੜ੍ਹਨਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪੁਲਸੀਆ ਕਰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਮਾਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਘੁਸੋੜ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਛੇਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾ ਮੰਨਣ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੜਨ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਹਾਦਤਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੀ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਲਈ ‘ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਤੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਕਰਦਾਰ, ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਗੌਰਵਤਾ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੱਕੇ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨਮਾਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।” (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 66,67) ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜੇਲ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫੋਕੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਤੇ ਵੱਡਿਆਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਖਣਾ ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਨੇੜੇ ਆਈ ਤੂੰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੇਂਗਾ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਖੇਤੀ ਸਵਰਗ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੈ ਮੈਂ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। (ਪੜ੍ਹੋ ਮੈਂ ਨਾਸਤਿਕ ਕਿਉਂ ਹਾਂ?) ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨਾ 64 ਉੱਤੇ ਫੁੱਟ ਨੋਟ ਵਿਚ ਦਸਦਾ ਹੈ “ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਜੀ ਨੇ ਸੰਨ 1950 ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਿਮਲੇ ਦੱਸੀ ਸੀ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਸਾਂਡਰਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੇ ਮਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ” ਸੋ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਝੂਠ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸਜਾ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਭਲਾਂ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਗਏ? ਫੇਰ ਹੋਰ ਗੱਪ ਠੋਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਕੇ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਸੀ ਏਕ ਉੱਕਾਰ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਨਾਲ ਅੰਤ ਪੰਨਾ 67 ਇਸ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਕਿਤਾਬ ਨੰਗਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖ ਧਰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਹੁਣ ਰਾਜਸੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰਕ ਰੂਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਉਕਾ ਉਪਰਾਮ ਰੰਗ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 67) ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਫੋਬੀਏ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

7. ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਬੇਹੁਮਤੀ: ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਵਿਕਾਊ ਮਾਲ, ਪੰਥਵੇਦੂ, ਮੂਰਖ। ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਚੌਧਰ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਤੇ ਮਾਇਆ ਹੜਪਣ ਵਾਲੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਇਉਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ!

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੰਨੀਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ!! ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਅੰਸ਼ ਫੁਟਨੋਟਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਕਿਵੇਂ ਸਦਾ ਤੋਂ ਵਿਕਾਊ ਮਾਲ ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਕਰੇਤਾ, ਨਿਰਸੰਕੋਚ ਤੇ ਬੇਹਯਾਈ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।” ਇਸ ਨਾਦਰਸ਼ੀ ਲੁੱਟ ਵਿਚੋਂ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਦਮਤਾ ਪੰਥ ਰਤਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਰ ਆਦਮੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ। (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨੇ 116,117) ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਸਪਤਾਹਿਕ ਪਰਚਾ 21 ਜੂਨ 1976 ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਐਡੀਟਰ ਜਬੇਦਾਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਯਤਿਆਂ ਦੀ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਗਭਾਟ ਰਹੀ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੀ ਇਲਜ਼ਾਮਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਆਏ ਸਨ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਫਾਣਬੀਣ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਲਪੇਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਸੰਨ 1966 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ” ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਉਦੋਂ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਬੁੱਧੀਗੀਣ, ਵਿਵੇਕਹੀਣ ਰਾਜਹੱਠ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕੀਤੀ। (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 127 ਫੁਟ ਨੋਟ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਡਾਕਟਰ ਕਿਰਪਾਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।) ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਉਲਟਾ ਪੁਲਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਲਗਾ ਕੇ ਖੁੰਭ ਠੱਪਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਾਗ ਦੇ ਵਿਚ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਬਾਰੇ ਮਸਲਾ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਕੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ “ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ” ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੰਨੇ ਦੇਸ਼ ਖੋਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਘਾਤਾਂ ਘੜ ਲਈਆਂ ਹਨ!!

8. ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਕਥਾ: ਇਕ ਪਾਸੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਸੰਨ 1948 ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਬੁਲਾ ਕੇ ਜੋ ਚਾਹ ਪਿਆਈ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਉਗਰ ਦੰਡ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ।” (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 163) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਵੰਬਰ 1947 ਵਿਚ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਲਿਆ ਕੇ ਆਵਦੇ ਕੋਲ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਸਾਖੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲਿਖਦੇ ਨੇ “ਮੈਂ ਮੁੜਦੀ ਵਾਰੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਲੈ ਆਇਆ। ਜਿਥੇ ਉਹ ਮਹੀਨਾਂ ਕੁ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਟਿੱਕੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਤਕੜੇ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਹੀ

ਜੋਗੀਆ ਕੁੜਤੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ

‘ਜੋਗੀਆ ਕੁੜਤੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ’ ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਉਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਜਸਵੰਤ ਦੀਦ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸੰਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਗੋਂ ਪੜਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬੁਹਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹਰ ਕਥਾ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਅੰਦਰਲੀ ਲੈਅ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਹਨ।

ਖਿੜਕੀ ‘ਚੋਂ ਦਿਸਦਾ ਪਿੱਪਲ ਦਾ ਘਣਾ ਫੈਲਿਆ ਦੇਹਦਾਰ ਦਰਖਤ। ਮੀਂਹ ‘ਚ ਭਿੱਜਿਆ ਪਿੱਪਲ, ਆਪ ਹੁਲਾਰੇ ਲੈਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਹਰਾ ਭਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਦਫਤਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ, ਕੱਲਾ ਬੈਠਾ ਮੈਂ, ਪਿੱਪਲ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ। ਘਰ-ਬਾਹਰ, ਸਭ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ।

ਇਸ ਵਾਰ, ਨਾ ਮੀਂਹ ਪਿਆ, ਨਾ ਪਿੱਪਲ ਹਰਾ ਹੋਇਆ, ਨਾ ਮੈਂ। ਖੁਸ਼ਕ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਮੇਰਾ ਦਮ ਘੁੱਟੇ। ਜੀ ਕਰੇ ਸਾਰੇ ਪਿੱਪਲ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਵੱਡੇ ਫੁਹਾਰੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੁੱਕ ਦਿਆਂ। ਫਸਟ ਫਲੋਰ ਦੇ ਪਿੱਪਲ-ਖਿੜਕੀ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ। ਇਕ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਆਣ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਤਿਲ-ਚੌਲੀ ਕਰਤ-ਬਰਤੀ ਦਾਹੜੀ, ਸਿਰ ‘ਤੇ ਜੋਗੀਆ ਮੜ੍ਹਾਸਾ, ਗਲ ਜੋਗੀਆ ਕੁੜਤਾ, ਤੇਤ ਉਸੇ ਰੰਗ ਦਾ ਚਾਦਰਾ ਤੇ ਪੈਰੀਂ ਐਡੀਡਾਸ ਦੇ ਸਪੋਰਟਸ ਬੂਟਾ। ਨਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਤੇ ਵਿਚ ਬਰੀਕ ਬਰੀਕ ਔਖਾਂ। ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਵਾਕਫਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਤੁਆਰਫ ਕਰਾਇਆ- “ਸੰਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ।” ਨਮਸਕਾਰ

ਜਸਵੰਤ ਦੀਦ

ਫੋਨ: +91-89680-41424

ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰੀ ਮੱਥੇ ਦੀ ਤਿਉੜੀ ਕੱਸੀ ਗਈ। ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਅਟਪਟਾ ਬੰਦਾ ਜਦ ਕਦੀ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਤਿਉੜੀ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲਾ ਨਾਲ ਕੀ ਤੁਅੱਲਕ ਭਲਾ?

ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਕਹਿੰਦਾ-ਦਰਸਨ ਅਭਿਲਾਸੀ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਕਰ ਕੇ ਮੁੜ ਜਾਣਾ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ- ਬੈਠੋ। ਸੇਵਾ ਦੱਸੋ?”

ਉਸਨੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਕੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਅਡੋਲ ਪੱਤਿਆਂ ਵੱਲ ਝਾਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਤੇ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਿਨ ਕਹੇ ਇਕ ਸੁਰ ਛੇੜਿਆ

‘ਕਬੀਰ ਮਨੁ ਪੰਖੀ ਭਇਓ, ਉਡ ਉਡ ਦਹਿ ਦਿਸ ਜਾਇ।’

ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਟੇਢਾ ਹੋਇਆ ਚਿਹਰਾ ਇਸ ਜੋਗੀ-ਨੁਮਾ ਬੰਦੇ ਵੱਲ ਘੁਮਾਇਆ। ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਨਾਲ ਜੋਗੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡੂੰਘੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਕਬੀਰ ਦੀ ਇਹ ਸਤਰ ਕਈ ਮੌਤ ਦੇ ਦੇ ਗਈ, ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਸੈਆਂ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਇਹ ਸਤਰ ਓਨਾ ਚਿਰ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੀ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਮੇਰਾ ਦਹਿ ਦਿਸਾਵੀਂ ਉਤਦਾ ਮਨ ਰਾਗ ਦੀ ਮਹੀਨ ਟਾਹਣੀ ‘ਤੇ ਨਾ ਆਣ ਬੈਠਾ। ਤੇ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਖੁਸ਼ਕ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਇਸੇ ਭਗਵੇਂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸੁਰ ਲਾਇਆ- ਵਰਸਹੁ, ਵਰਸਹੁ... ਵਰਸਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ...

ਤੇ ਬਾਹਰ ਧੁੱਪ ਮੱਠੀ ਪੈ ਗਈ, ਮੱਠੀ ਪੈਂਦੀ ਧੁੱਪ, ਛਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ। ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਛਾਂ ਕਿਣਮਿਣ ‘ਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਜੋਗੀ ਦਾ ਰਾਗ ਅਸਮਾਨ ਫੂਹਣ ਲੱਗਾ। ਰਾਗ, ਬੱਦਲਾਂ ‘ਚ ਕਟੀਆਂ ਭਰ ਲਿਆਇਆ। ਤੇ ਛਮਾ ਛਮ...। ਸੁੱਕਾ ਪਿੱਪਲ ਹਰਾ ਭਰਾ ਹੋ ਉਠਿਆ ਤੇ ਜੋਗੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸੁਰ, ਪੈਂਦੇ ਮੀਂਹ ‘ਚ ਘੁਲ ਗਿਆ। ਕਲਾਸੀਕਲ ਬੰਦਿਸ਼:

ਬਾਦਰ ਗਰਜੇ ਮੇਹਾ ਬਰਸੇ, ਪੀਆ ਬਿਨ ਕਛੁ ਨਾ ਸੁਹਾਇ...

ਸੁਰ ਇਵੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕਰੋੜਾਂ ਮੀਲ ਡੂੰਘੇ ਤਹਿਖਾਨੇ ‘ਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ! ਤਹਿਖਾਨੇ ਵਾਲਾ ਜੋਗੀ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੋਗੀਆ ਕੁੜਤੇ ਦੇ ਲੰਮੇ ਡੂੰਘੇ ਖੀਸੇ ‘ਚ ਹੱਥ ਪਾਈ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੇ ਉਹਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ। ਤੇ ਬਾਹਰ ਛਮਾ ਛਮ ਮੀਂਹ ‘ਚ ਨੱਚਦਾ ਪਿੱਪਲ।

ਕੌਣ ਸੀ ਇਹ? ਚਲਾ ਵੀ ਗਿਆ? ਸੁੱਕਾ ਪਿੱਪਲ ਹਰਾ ਕਰ ਕੇ।

ਮੈਂ ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲੱਗਾ। ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਕਹਿੰਦਾ- “ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਚੱਲਾਂਗੇ।” ‘ਸੰਤ’ ਤੇ ‘ਕੁਟੀਆ’ ਦੋਵੇਂ ਲਫਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਬੁਰੇ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ‘ਛੱਡੋ ਪਰ੍ਹੇ।’

ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਮਨੋਸਥਿਤੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕੱਲਮ ਕੱਲੇ ਨੂੰ ਕੁਟੀਆ ਵੱਲ ਲੈ ਨਿਕਲੀ।

ਜਲੰਧਰੋਂ ਬਾਹਰਵਾਰ ਪਠਾਨਕੋਟ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ। ਕੱਚੇ ਪੈਂਡੇ ਬਾਣੀ ਲੰਘਦੀ ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਰੁਕੀ, ਦੋ ਵੱਡੇ ਫਟਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ। ਅੰਦਰੋਂ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਉਹੀ ਸੁਰੀਲੀ ਦਿਲ-ਖਿੱਚਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਲੋਹੇ ਦੇ ਗੇਟ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਮੇਰੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਦਰ ਜੋਗੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਰਿਆਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਬਾਹਰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਨਜ਼ਰ ਦੌੜਾਈ। ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਕੁਟੀਆ। ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਸੁਆ ਵਗਦਾ। ਦੂਰ ਪਰੇ ਇਕ ਪੁਲੀ, ਇਕ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖੇਤ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਨੀਰੀ। ਆੜਾਂ ‘ਚ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਾ। ਪਰੇ ਲਹਿਰਦਾ ਕਮਾਦ ਦਾ ਭਰਮਾਂ ਖੱਤਾ। ਕੁਟੀਆ ਦੀ ਵੱਖੀ ਨਾਲ ਇਕ ਬਗੀਚੀ। ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ। ਹਰੇ ਬੂਟੇ। ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਦਾ ਇਕ ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਆਇਆ ਤੇ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੁਆਲੇ ਦਸ ਕੁ ਚੇਲੇ ਬਾਲਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਭੁੰਜੇ ਬੈਠੇ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮੇਜ਼ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ। ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਉਠ ਕੇ ਮਿਲਿਆ। ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾਇਆ। ਮੈਂ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਚੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਰਤਾ ਕੁ ਹਟਵਾਂ ਭੁੰਜੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਦੋ ਹੋਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਏ। ਸੰਤ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਏ, ਕੰਬਲ ਭੇਟ ਕੀਤਾ, ਇਕ ਪਗੜੀ, ਇਕ ਅਣਸੀਤਾ ਕੱਪੜਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਕੋਫਤ ਹੋਈ। ਸੰਤ ‘ਤੇ ਖਿੜ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਪਖੰਡ। ਬਕਵਾਸ। ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਪੁੱਠੇ ਪੈਰੀਂ ਭੱਜ ਜਾਵਾਂ। ਮੈਂ ਇਸ ਬੰਦੇ ਵੱਲ ਬਰੀਕ ਝਾਕਿਆ। ਸੰਤ-ਬੰਦੇ ਨੇ, ਸਿਰ ‘ਤੇ ਜੋਗੀਏ ਦੀ ਥਾਂ ਸਫੇਦ ਮੜ੍ਹਾਸਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗਲ, ਬਗੈਰ ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਟੀ ਵਾਸਕਟ (ਅਲਫੀ)। ਤੇਤ, ਧੋਤੀ-ਨੁਮਾ ਚਾਦਰਾ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪੂਰੂ ਮਰਾਸੀ, ਚੌਕ ਵਿਚ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੇਮਾ ਚਮਾਰ, ਸੋਪੀ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਸਿਉਣ ਵਾਲਾ ਧਰਮਾ ਦਰਜੀ, ਖੱਡੀ ‘ਤੇ ਮਗਨ ਬੈਠਾ ਚੰਦੀ ਜੁਲਾਹਾ, ਪਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਹਜ਼ਮਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੁਭਾਇਆ ਨਾਈ, ਮੰਜੀਆਂ ਠੋਕਣ ਵਾਲਾ ਤਾਇਆ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮਿਸਤਰੀ, ਵਿਆਹਾਂ ‘ਚ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਵਾਲਾ ਕਰਮਾ ਝੀਰ ਤੇ ਗੰਨੇ ਪੀੜਦਾ ਸਰਬਣ ਜੱਟ ਯਾਦ ਆਏ! ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਬੰਦਾ? ਬੰਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਛੁੱਡ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੌਣ ਲੈ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਰਿਆਜ਼ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ। ਤਾਨਪੁਰਾ ਚੱਕਿਆ। ਸੁਰ ਕੀਤਾ। ਤੇ ਫੇਰ ਨਾਨਕ, ਕਬੀਰ, ਰਵਿਦਾਸ, ਨੁਮਾ, ਬੁੱਲਾ, ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ... ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਪਰਖੱਚੇ ਉਤਾ ਦਿੱਤੇ। ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਜਿਵੇਂ। ਇਹ ਉਪਰ ਸੋਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਨੂਰੀ ਅੱਖ ਵਾਲਾ ਫਕੀਰ ਕੋਈ, ਜੋਗੀ ਵਿਚੜਿਆਂ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਨਾਲੋਂ! ਮਿਲ ਗਿਆ ਮੈਨੂੰ, ਪਿੱਪਲ ਦੀ ਜੜ ਕੋਲ। ਪਿੱਪਲ ਦੀ ਸਿਖਰ ਤੋਂ ਵਰ੍ਹਦਾ ਮੀਂਹ! ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀ ਕਿਉਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ? ਬਹੁਤ ਜਨਮ ਕੇ ਬਿਛੜੇ ਮਾਧੋ!

ਦਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਕਰੋ ਦੋਸਤੀ ਇਸ ਜੋਗੀ ਨਾਲ। ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਸਾਧ ਨਾਲ ਕਾਹਦੀ ਦੋਸਤੀ? ਡੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਸਤਾ? ਫਕੀਰਾਂ ਨਾਲ ਕਾਹਦੇ ਯਾਰਾਨੇ? ਜੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਹਦੀਆਂ ਜੋਤੀਆਂ? ਪਰ ਇਹ ਬੰਦਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਨਾ ਡੇਰਾ-ਵਾਦ ਨਾ ਸਾਧ-ਗਿਰੀ। ਸੰਗੀਤ ਨੇ ਸੰਜੋਗ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਕਦੀ ਇਹ ਬੰਦਾ ਮੇਰੇ ਘਰ, ਕਦੀ ਮੈਂ ਇਹਦੀ ਕੁਟੀਆ। ਕੁਟੀਆ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ। ‘ਸੰਤ’ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਾ ਕਰੇ। ਸਤਨਾਮ ਕਹਿਣਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੋ ਮੈਂ ‘ਤੁਸੀਂ’ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ, ਉਚਾ ਹੱਸਦੇ, ‘ਹਰ ਕਿਸਮ’ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਕਦੇ ਵੈਰਾਗ ‘ਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਕਦੇ ਅਨੁਰਾਗ ‘ਚ। ਅੰਤ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ। ਕਦੀ ਮੈਂ ਵਜਦ ਦੇ ਲਾਡ ‘ਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣਾ “ਸੰਤੋ! ਕਾਇਆ ਕਲਪ!” “ਸੰਤੋ! ਅੱਜ ਸੈਰ!” “ਸੰਤੋ

ਅੱਜ ਚਾਹ ਪਕੌੜੇ” “ਸੰਤੋ ਅੱਜ ਕਬੀਰ”; ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ‘ਸੰਤੋ’ ਲਫਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ‘ਸੰਤੋ’ ਕਹਿ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਕੀ ਗੱਲ ਹੱਸੇ ਕਿਉਂ? ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ- ਬਚਪਨ ‘ਚ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਲੜਾਕਾ ਭਰਾ ਜਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲੜ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਗੱਸੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ‘ਸੰਤੋ, ਘੜੜੋ, ਜਸਵੰਤੋ!’ ਸੋ ਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਵੀ

‘ਸੰਤੋ’ ਈ ਆਂ।’ ਸੰਤ ਹੱਸੇ ਤੇ ਇਸੇ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਦੋਸਤੀ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਚਾਹ ਪਕੌੜਿਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਰਿਸ਼ਤਾ ਗੂਹੜੇ ਜੋਗੀਆ ਰੰਗ ‘ਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜਲੰਧਰ ਇਕੋ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ- ‘ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’। ਹੁਣ ਦੋ ਹੋ ਗਏ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੰਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ।

ਬਸੰਤ ਰੁੱਤੇ ਇਹ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਆਪਣੀ ਕੁਟੀਆ ‘ਚ ਸੰਗੀਤ-ਸਮਾਗਮ ਰੱਖਦਾ। ਮੈਂ ਸਮਾਗਮਾਂ- ਸਮਾਰੋਹਾਂ- ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰ। ਅਣਮੰਨੇ ਮਨ ਨਾਲ ਗਿਆ। ਚਲਦੇ ਸੰਗੀਤ ਸਮਾਰੋਹ ‘ਚ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਪਿਛਲੀ ਪੰਕਤੀ ‘ਚ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਦੋਸੀ ਜੇਹੇ ਸ਼ਾਮਿਆਨੇ ਹੇਠ ਸੌ ਕੁ ਸ਼ਰਧਾਲੂ, ਚੇਲੇ ਬਾਲਕੇ, ਸੰਗੀਤ-ਪ੍ਰੇਮੀ, ਲੇਖਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਸੁੱਤੇ, ਸੰਗੀਤ-ਮਗਨ ਬੈਠੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਿਰ ਢਕਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ। ਤਬਲਾ-ਵਾਦਕ ਅਕਰਮ ਖਾਂ ਤਿਗੜ ਤਾ, ਤਿਗੜ ਤਾ, ਤਬਲੇ ਦੀ ਟੁਣਕਾਰ ਨਾਲ ਕੁਟੀਆ ਗੂੰਜਣ ਲਾਈ ਬੈਠਾ। ਆਖਰੀ ਠੋਕਾ ਲਾਇਆ ਤੇ ਕੁਟੀਆ ਤਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁੰਨੀ ਗਈ। ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਤਾਤੀਆਂ ‘ਚ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਦੂਰੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਸਮਾਗਮ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਸੰਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਰ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਤਾਨਪੁਰਾ ਸੁਰ ਕੀਤਾ। ਪੂਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰ ‘ਚ ਬੱਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਮੁੰਦ ਲਈਆਂ ਜੋਗੀ ਨੇ ਤੇ ਇਕ ਸੁਰ ਹਵਾ ਅੰਦਰ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ -

-ਬਾਬਲ ਮੇਰਾ ਨਹੀਯਰ ਛੂਟੇ ਜਾਏ... ਚਾਰ ਕਹਾਰ ਮਿਲ, ਡੋਲੀਆ ਸਜਾਏ ਅਪਨਾ ਬੇਗਾਨਾ ਛੂਟੇ ਜਾਏ ...

ਨਵਾਬ ਵਾਜਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਇਹ ਰਚਨਾ ਇਸ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨੇ ਫਕੀਰਾਨਾ ਅੰਦਾਜ਼ ‘ਚ ਗਾਈ। ਸੁੱਤੇ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਸੁੱਤੇ ਝੁਮਣ ਲਾ ਦਿੱਤੇ, ਸੁੱਤੇ ਕੀਲ ਲਏ ਵਰਗੀਆਂ ਘਸੀਆਂ ਪਿਟੀਆਂ ਕਈ ਤਸਬੀਹਾਂ ਇਸ ਅਲੋਕਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਤਰੋਤ ਮਰੋਤ ਕੇ ਪਰੇ ਕਰ ਸੁੱਟੀਆਂ। ਮੇਰੀ ਲੱਗੀ ਸੰਗੀਤ-ਸੁਰਤੀ ਸੁੱਤੀਆਂ

ਡੇਰੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਹਾਂ, ਜੇ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਤੌਰੇ ਘਰ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਬਦਕਿਸਮਤ ਨਹੀਂ।” ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਉਹਦਾ ਪਤੀ ਡੇਰੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨਹੀਂ। ਅੰਤ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਵਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।

ਮੈਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਗੁਹ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ।

- ਮੈਂ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਤਰਵੰਜਾ ਸਾਲ ਉਮਰ ਹੋ ਗਈ। ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਫਿਰਦਾ। ਮੈਂ ਡੇਰੇ ‘ਚ ਝਾੜੂ ਫੇਰਿਆ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ, ਗਾਲਾਂ ਖਾਧੀਆਂ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਜਰੀਆਂ, ਗਜਾ ਕੀਤਾ, ਘਰ-ਘਰ ਮੰਗਿਆ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਅਨੁਭਵ ਹੈ, ਇਹਦੇ ‘ਚੋਂ ਮੇਰਾ ਸੁਰ ਜਾਗਿਆ।

ਓਸੇ ਅਨੁਭਵ ‘ਚੋਂ ਬਗਾਵਤ ਜਾਗੀ ਤੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੌਤ ਲਿਆ। ਚੇਲਾ ਭੱਜ ਆਇਆ। ਤੇ ਸਕੂਲ-ਮਾਸਟਰ ਬਾਪ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਦਿੱਤੀ। ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਅੰਦਰ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਖਿੜ ਗਿਆ। ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਬੂਟੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਰੁੱਖ ਝੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਸੁੰਨੇ ਪਿੱਪਲ ਹੇਠ ਦੀਵੇ ਜਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਚੇਲਾ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ‘ਸੰਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ’ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੋਡੇ ਘੁੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਡੇ ਲੱਭ ਗਏ, ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟੀਆ ਲੱਭ ਗਈ ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸੋਨਾ ਕੁਠਾਲੀ ‘ਚ ਲਿਸ਼ਕਦਾ ਰਿਹਾ।

ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ- ਤੁਸੀਂ ਸੰਤ ਹੋ ਕਿ ਸੰਗੀਤਕਾਰ?’

-ਜੀਣ ਲਈ ਕਈ ਪਖੰਡ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ।” ਜੁਆਬ ‘ਚ ਮੈਨੂੰ ਠਿੱਠ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਸਾ ਹੱਸਿਆ। ਮੈਂ ਮੌਤਵੇਂ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ-ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਖੰਡੀ ਹੋ।”

ਉਹ ਐਡੀਡਾਸ ਦੇ ਬੂਟ ਪਾ ਸੈਰ ਕਰਦਾ, ਜੋਗੀਆ ਕੁੜਤਾ ਚਾਦਰਾ ਲਾ ਕੇ ਜੀਪ ਚਲਾਉਂਦਾ। ਖੇੜੇ ਖੇੜ, ਘਰੋ-ਘਰ, ਸ਼ਹਿਰੇ ਸ਼ਹਿਰ, ਦੇਸ ਬਦੇਸ ਘੁੰਮਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਜੋਗੀਆ ਚਾਦਰੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੁੰਝ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ।

ਦੁਨੀਆਂ ਹੁੰਝਦੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅੰਦਰ ਇਕ ਖਾਸ ਨੁਕਸ ਪੈਂਦਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ। ਮੈਂ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ, ਪੰਜਾਬੀ ‘ਗੱਗਾ ਜੱਜਾ ਲੱਲਾ, ਲੱਲੇ ਨੂੰ ਕੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਬਿੰਦੀ’ ਲਿਖਣ-ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਨਾਂ ਲੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ-ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਆਪਾਂ ਕੁਟੀਆ ‘ਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬਸੰਤ-ਮੇਲਾ ਰੱਖੀਏ। ਫਲਾਂ ਫਲਾਂ ਲੇਖਕ ਮੇਰੇ ਕਹੇ ‘ਤੇ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਐਸਾ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਾਈਏ ਕਿ ...।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ- ਸੰਤੋ! ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਆਪਾਂ ਮਿਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਈਏ?”

ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਕੁਟੀਆ ਗਿਆ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਕੋਠੇ ਬੈਠਿਆਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਘੁਸਮੁਸੇ ‘ਚ ਆਪਣੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ‘ਆਵਾਗਵਣ’। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਲਈ! ਮੈਂ ਬੈਠਾ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈ। ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਸੁਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕੋਠੇ ਉਪਰ ਛਤਰੀ ਬਣੇ ਦਰਖਤ ਵਿਚ ਪੰਛੀ ਆਣ ਜੁੜੇ। ਹਾਰਮੋਨੀਆ ਸਿੱਧਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਸਮਾਨ ਚੀਰਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ‘ਰਾਗ ਬਸੰਤ’ ਗਾਈ -

‘ਰਹਿਣ ਦਿਓ ਇਹ ਸਜੀ ਉਜਾੜ ਨਾ ਫੋਲੋ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਪਈ ਹਰਿਆਵਲ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਨਾ ਫੋਲੋ ਇਹ ਅੰਤ ਦੇ ਵਰਕੇ ਹੇਠਾਂ ਕਈਆਂ ਸੁੱਤੀਆਂ ਪਈਆਂ।’

ਆਪਣਾ ਲਿਖਿਆ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸਿਆ। ਮਤਲਬ ਕੈਸਾ ਲੱਗਾ?” ਮੈਂ ਕਿਹਾ- ‘ਚੰਗਾ ਸੁਰ ਮਾਤੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਗਾਏ ਤਾਂ ਉੱਠ ਜਾਂਦੀ। ਵਾਹ ਵਾਹ!’

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਟੇਜਾਂ ‘ਤੇ ਹੌਲੀਆਂ ‘ਗ’ ਗਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੈਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮਹੀਨੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਣ ਧਮਕੇ। ਭਰੇ-ਪੀਤੇ। ਨਾ-ਮਿਲਣ ਦਾ ਗਿਲਾ। ਤੇ ਕੁਟੀਆ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ।

ਮੈਂ ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ “ਸੰਤੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਮੁੱਖੋਂ ਕਬੀਰ, ਨਾਨਕ, ਰਵਿਦਾਸ, ਨੁਮਾ, ਬੁੱਲਾ, ਬਾਹੂ ਈ ਜਚਦੇ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਇਲਾਹੀ ਸੁਰ ਦੇ ਫਕੀਰ ਹੋ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ‘ਦੀਦ-ਸੀਦ’ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

‘ਕੀਟ-ਪਤੰਗ-ਪੀਪੀ’ ਚਾਤਰ-ਸ਼ਾਤਰ ਗਾਉਂਦੇ ਬੰਦ ਕਰੋ।’ ਮੇਰੀ ਤਲਖੀ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ।

-ਦੀਦ ਜੀ! ਬੰਦੇ ਅੰਦਰ, ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੋਹਰਤ ਤੇ ਜਸ-ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ, ਉਸਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਉਸੇ ਬੰਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਨੂੰ ਡੇਗਣ ਵਾਲਾ, ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਡੋਟੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਡੋਟਾ ਬੰਦਾ ਆਣ ਬੈਠਦਾ। ਪ੍ਰਭੂ ਮੈਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦਾ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਮੱਲੋਜੋਰੀ ਇਹ... ਵਗੈਰਾ ਗਵਾ ਦਿੰਦੇ ਆ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੁੰਨਾ ਕਿ ‘ਗਵਾ’ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ, ਹੁਣ ‘ਗੁਆ’ ਨਾ ਦਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਓਏ, ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਅਨੁਭਵ ਦੀ। ਫੇਰ ਭਾਵੇਂ ਸਲੀਬਾਂ ਚੱਕੀ ਫਿਰੋ ਭਾਵੇਂ ਝੰਡੇ ਚੱਕੀ ਫਿਰੋ। ਸਾਡੇ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਜੀਹਨੇ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਉਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾ ਲਵੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨੀਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ। ਜੇ ਨੀਤ ਵਿਚ ਰਹੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਦੋ ਤਰਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੁੰਦੀ, ਇਕ ਮਨ ਦੀ ਇਕ ਤਨ ਦੀ। ਤੇ ਚੰਗਾ ਲਿਖ ਹੀ ਉਹ ਸਕਦਾ ਜੀਹਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਭੁੱਖਾਂ ਲੈਵਲ ‘ਚ ਆ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਰੱਜ ਗਿਆ ਬਈ ਹੁਣ ਤੂੰ ਲੈ ਜਾ ਬਾਕੀ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਨਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ, ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਮੰਨਦੇ ਈ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੇਲੇ ਹਾਂ, ਉਜਲੇ ਤਾਂ ਈ ਬਣੋਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਓ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਦੁੱਧ ਧੋਤੇ ਆਂ। ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੇ ਸੁਆਹ ਬਣਨਾ? ਜੀਹਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਵੈਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਉਹ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਤ ਸੀ। ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦੀ? ਸਾਇੰਸ ਸੰਗੀਤ ਇਸ ਦੀ ਜੜ ਹੋਵੇ। ਤਾਂ ਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ, ਮਿੱਤਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ-ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਕ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਗਾਇਨ ਸੁਣ ਕੇ, ਬੁੱਕ ਬੁੱਕ ਰੋ ਕੇ ਆ ਗਿਆ, ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਈ ਝੰਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਮੁੜ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਇਕ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਈ ਕੁਟੀਆ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਫੇਰ, ਜਦ ਵੀ ਗਿਆ, ਕੱਲਾ ਗਿਆ।

‘ਕਬੀਰ ਸਾਧੂ ਕੋ ਮਿਲਨੇ ਜਾਈਏ, ਸਾਥ ਨਾ ਲੀਜੈ ਕੋਇ।’

ਪਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਓਥੇ ਟੋਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਤਾਂ ਟੋਲੇ ‘ਚ ਬੈਠੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੱਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਉਹਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਹੀ ਜਲਵਾ ਸੀ। ਹਰ ਅੱਛੀ ਕਿਰਤ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੱਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਭੀੜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਬਾਹਰ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਦਿੰਦੀ। ਅੰਦਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦੀ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਦਭੁਤ ਬੰਦਾ। ਦਿਲੋਂ ਮਿੱਠਾ, ਜ਼ਬਾਨੋਂ ਕੌੜਾ। ਕੌੜੇ ਸੱਚ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਜਲ-ਸਾਗਰ ਵਹਾਉਂਦਿਆ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਧੜੀ ਧੜੀ ਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਦੇ ਵੀ ਸੁਣਿਆ।

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਕੁਟੀਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਨਾ ਮਾਰਦਾ। ਪਰ ਬਾਬੀਆਂ ਦਾ ਗੁੱਡਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਦੇ ਖਾਲੀ ਖੀਸੇ ‘ਚ ਹੁੰਦਾ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਇਕ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- ਜਦ ਮੈਂ ਮਰਿਆ, ਤੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਖਹਿਤਾ ਛੁੱਟਾ, ਐਵੇਂ ਟੰਗੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਚੇਲਾ ਕਹਿੰਦਾ- ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਮੈਂ ਕੱਲੇ ਨੇ ਖੋੜੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਈ ਕਹਿਣਾ। ਸਾਰੇ ਚੇਲੇ, ਸਣੇ ਸੰਤ ਦੇ, ਖਿੜਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ।

ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਦਾ, ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਮੇਚਦੇ, ਸੁਰਾਂ ਚੱਕਦੇ ਦੇਖਦਾ। ਲੁਟੇ ਲੁਟੇ ਮੁੰਡੇ। ਕੋਈ ਨਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ, ਕੋਈ ਸੋਲ੍ਹਾ ਦਾ। ਚਿਹਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਨੂਰ ਤੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਖਾਧੇ ਬਦਾਮਾਂ ਤੇ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਦੇ ਕੜਾਹ ਦੀ ਚਮਕ। ਮੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਪੁੱਠਾ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਸੂਫੀ ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਤੇ ਮਾਧੋ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਉਘੜਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਮੈਂ ਕੱਲਾ ਬੈਠਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਸੈਕਸ ਲਾਈਫ਼ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਉਮਰ 45-50 ਸਾਲ ਹੋ ਗਈ, ਬੰਦੇ ਨੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ, ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਦਾ ਹੋਵੇ? ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕੱਲੇ ਬੈਠੇ ਨੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ-ਤੂੰ ਨਾ ਹਟੀਂ ਪਿਓ ਦਿਆ ਪੁੱਤਾ ਪੁੱਠਾ ਸੋਚਣ ਤੋਂ! ਤੇ ਆਖਰ ਇਕ ਦੁਪਹਿਰ, ਪੁੱਠੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਟੀਆ ‘ਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੋਠੇ ਦੀ ਧੁੱਪੇ ਬੈਠੇ ਸੰਤਾਂ ਅੱਗੇ

ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਤ ਆਪਣੇ ਕੁੜਤੇ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਖੀਸੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਬੋਲੇ-

‘ਰਾਮ ਪਦਾਰਥ ਪਾਇ ਕੇ, ਕਬੀਰਾ ਗਾਂਠ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ। ... ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵੱਖਰਾ ਕਿਓਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ? ਇਹ ਤਾਂ ਸੰਜੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਿਲ ਪਏ। ਕੋਈ ਤੁਹਾਡਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਭ ਧੋਖੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਵੀ ਹੱਡ ਮਾਸ ਕਾ ਪੁਤਲਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀਆਂ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਾਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ, ਡਰ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਬਈ ਕਿਤੇ ਫੜੇ ਈ ਨਾ ਜਾਈਏ। ਕਹੀਦਾ, ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ। ਬੰਦਾ ਬਣ ਜਾ। ਅੰਦਰ ਬਹਿ ਜਾ। ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਪਰ ਔਰਤ, ਮਰਦ ਦੇ ਮਕਾਬਲੇ ਜਾਦਾ ਕਪਟੀ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਸਮਝ ਘੱਟ ਹੈ। ਸਮਝਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ।

‘ਛੋਟੀ ਮੋਟੀ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਇਹ ਸਭ ਬਿਖ ਕੀ ਦੇਨ’।

‘ਖਸਮ ਮਰੇ ਤਾਂ ਨਾਰ ਨਾ ਰੋਵੈ, ਉਸ ਰਖਵਾਰਾ ਔਰੋ ਹੋਵੈ’।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ- ਔਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰੰਪਰਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਾਡਾ ਖਹਿਤਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਗਿਆਨ ਹੀ ਇਸਤ੍ਰੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ।

-ਅਸਲ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਟਿਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਤਕੜਾ ਬੰਦਾ ਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬੁੱਧ ਨਾਨਕ। ਅੰਦਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰੋ। ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੇ। ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਕੋ, ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੋਗੇ।’

ਇਕ ਸੁਨੱਖੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤਣੀ ਹੋ ਗਈ। ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਰੇਤਲੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਡੇਰੇ ਆਣ ਲੱਥੀ। ਕਹਿੰਦੀ, ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ, ਕੁਟੀਆ ਰਹਿਣਾ। ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਇਹ ਬੀਬੀ ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਰੁਕੇਗੀ। ਸਵੇਰੇ ਬੀਬੀ ਵਾਪਸ ਟਿੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜੀ ਤਾਂ ਸੌਖਾ ਸਾਹ ਲਿਆ।

ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਬੀਬੀ ਫੇਰ ਕੁਟੀਆ ਆਣ ਚਮਕੀ। ਸੰਤਾਂ ਕਿਹਾ-ਤੂੰ ਹੋਠਲੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਸੌਂ ਜਾ। ਮੇਰਾ ਡੇਰਾ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਨਾ ਆਈ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ, ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਕੁਟੀਆ ਰਹੀ, ਬਾਵਰੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਜਦ ‘ਚ ਨੱਚਦੀ ਰਹੀ। ਰੌਂਦੀ ਰਹੀ। ਹੱਸਦੀ ਰਹੀ। ਮੀਰਾ ਬਣ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਗਿਰਧਰ ਗੋਪਾਲ। ਵੱਖੋਂ ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉਜਲੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਝੋਲ ਭਰ ਗਈ। ਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ, ਕਵਿੱਤਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਛੋਹ ਲਏ। ਛਮ ਛਮ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਯੋਗ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਸੰਜੋਗੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਹੱਸਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇੱਕ ਦੁਪਹਿਰ, ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ ਕੁਟੀਆ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਓਥੇ ਬੈਠੇ ਦੋ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ- ਸੰਤ ਘਰ ਈ ਨੇ? ਕਹਿੰਦੇ- ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਚਾਨਕ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ- ਉੱਪਰ ਆ ਜਾਓ। ਉੱਪਰ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਓ ਨਾ।

ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ, ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਅੰਦਰ ਏ.ਸੀ. ਵਾਲੇ ਠੰਡੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਸੰਤ ਬੈਠੇ। ਹਰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਬੁਹੇ ਵੱਲ ਝਾਕ ਲਿਆ ਕਰੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਹੌਲ ਸ਼ੋਕੀ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ- ਬੱਲੇ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੈਠੇ ਸੀ? ਇਕ ਪਗੜੀ ਵਾਲਾ ਇਕ ਬਗੈਰ ਪਗੜੀਓ? ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਪਗੜੀ ਵਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਐ, ਉਹ ਮੇਰਾ ਪਿਓ ਐ। ਮੇਰਾ ਬਾਪ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਾਪ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਕਦੇ ਮਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੰਗੀ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ-ਖਬਰਦਾਰ ਜੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਕੁਟੀਆ ਮਿਲਣ ਆਏ। ਹਾਂ, ਸੰਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਤਾਂ ਆਓ। ਮੈਂ ਹੁਣ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਹਾਂ, ਨਾ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਮਾਈ ਬਾਪ। ਪਰ ਇਹ ਬਾਪ ਮੇਰਾ ਖਹਿਤਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਬਸ ਹੁਣ ਇਹ ਜਾਣ ਈ ਵਾਲਾ ਮੈਨੂੰ ਉਡੀਕ ਉਡੀਕ ਕੇ। ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ, ਬੱਲੇ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਆਇਆ। ਜੀ ਕੀਤਾ ਉਹਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਹੋਸਲਾ ਦੇਵਾਂ, ਕਹਾਂ ਕਿ ਬੈਠੋ, ਸੰਤ ਆਉਣ ਈ ਵਾਲੇ ਨੇ। ਜਾਂ ਕਹਾਂ ਕਿ ਬਾਪੂ ਬੈਠ, ਤੇਰਾ ਪੁੱਤ ਹੁਣੇ ਆਉਂਦਾ। ਫੇਰ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਹਾਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ, ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਪੁੱਤ ਖੁਣੋਂ ਕੀ ਬੁਝਿਆ? ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਬੁੜਕਦੇ ਪਏ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਚਲਦੇ ਏ.ਸੀ. ਦੀ ਠੰਡਕ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ- ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਪਿਓ ਪਿਓ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਮਾਂ ਮਾਂ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਭਰਾ ਭਰਾ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਭੈਣ ਭੈਣ ਨਾ

ਲੱਗੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਈ ਮਾਂ, ਬਾਪ, ਭੈਣ, ਭਰਾ ਲੱਗਣ, ਗੱਲ ਓਦੋਂ ਬਣਦੀ ਹੁੰਦੀ ਆ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੁਣ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪਰਾਇਆ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਯੁਗੀ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਨਾ। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ। ਮਾਂ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਬਾਪ ਵੀ। ਇਹ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੀਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਮੈਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ, ਉਹ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਉਦਾਸ ਚਿਹਰਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਅਵੱਸ ਉਸ ਉਦਾਸ ਜੋਗੀ ਦੇ ਬਾਪ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਾਇੰਸ ਜੋਗੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੋਏਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਮੇਰਾ ਵਹਿਮ ਹੈ!

ਸੰਤ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਕੋਲ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਪ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਿੰਡੋਂ ਫੋਨ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਪ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਪਹੁੰਚੋ। ਸੰਤ-ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ -ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਈ ਨਹੀਂ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਤੂੰ ਵੈਸੇ ਈ ਆ ਜਾ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਕਹਿੰਦਾ - ਮੈਨੂੰ ਏਦਾਂ ਈ ਜੀਣ ਦਿਓ ਬੱਸ। ਤੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਮਰਨ ‘ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਆਇਓ।

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਅਨੇਕ ਉਲਝਣਾਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਲਗਦਾ। ਅਨੇਕ ਰੰਗਾਂ ਤੇ ਅਨੇਕ ਕੋਠਿਆਂ ਵਾਲਾ। ਉਸ ਅੰਦਰ ਇਕ ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ਬੱਚਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਨਿਰਫਲ ਹਾਸੇ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਅੰਦਰੋਂ ਝਲਕਾਰੇ ਮਾਰਦਾ। ਉਸਦੀਆਂ ਝੱਲ-ਵੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਸਾਦਗੀ ‘ਚੋਂ ਉਗਮਦੇ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਹੱਸਦਾ ਨੱਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਬਹੁਤ ਉਛਲਦਾ, ਮੈਂ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਟਕ ਦਿੰਦਾ।

ਐਤਵਾਰ। ਕੁਟੀਆ ‘ਚ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਪੂਰੇ ਜਲੌਲੇ ‘ਚ ਕੋਠੇ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ। ਸਾਗ-ਮੱਕੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਲੰਗਰ ਵਰਤ ਰਿਹਾ। ਘਿਓ, ਮੱਖਣ, ਮੂਲੀਆਂ, ਹਰੀ ਮਿਰਚ, ਅਚਾਰ, ਤੇ ਲੱਸੀ। ਵਾਹ! ਚੋਲੀਆਂ-ਚੋਲੇ! ਮੈਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਸਾਗ ਮੱਕੀ ਦੀ ਸੋਗਾਤ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਾ। ਸੰਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠੇ। ਦੋ ਚਾਰ ਹੋਰ ਸੁਝਵਾਨ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਰਵਚਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ- ਸੰਤਾਂ! ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨ ਆਈਦਾ। ਪਰਵਚਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਤ ਮੇਰੇ ਵੱਲ

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਅਨੇਕ ਉਲਝਣਾਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਲਗਦਾ। ਅਨੇਕ ਰੰਗਾਂ ਤੇ ਅਨੇਕ ਕੋਠਿਆਂ ਵਾਲਾ। ਉਸ ਅੰਦਰ ਇਕ ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ਬੱਚਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਨਿਰਫਲ ਹਾਸੇ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਅੰਦਰੋਂ ਝਲਕਾਰੇ ਮਾਰਦਾ। ਉਸਦੀਆਂ ਝੱਲ-ਵੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਸਾਦਗੀ ‘ਚੋਂ ਉਗਮਦੇ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਹੱਸਦਾ ਨੱਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਬਹੁਤ ਉਛਲਦਾ, ਮੈਂ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਟਕ ਦਿੰਦਾ।

ਅਣਕਿਆਸਿਆ ਝਾਕੇ।

ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨਾਲ ਪੁੱਠੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਚੁੱਬਵੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਚੋਭ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ-ਸੰਤ ਇਹ ਤੁਕ ਬੋਲਦਾ-

‘ਹਮ ਬਡ ਕਵਿ ਕੁਲੀਨ, ਹਮ ਪੰਡਿਤ, ਹਮ ਜੋਗੀ ਸਨਿਆਸੀ।।’ ਮਤਲਬ ਕਿ ‘ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਕਵੀ ਨਹੀਂ’, ਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ, ਜੋਗੀ ਨਹੀਂ ਸੰਨਿਆਸੀ ਨਹੀਂ।’

ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਲਈ ਫਸਮੇਂ ਸੁਆਲ ਖੜੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਜੁਆਬ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ।

- ਮੈਂ ਆਮ ਬੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਤਾਨਪੂਰਾ ਰੱਖਦਾਂ, ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਰੱਖਦਾਂ ਨਾਲ ਗੈਸ ਸਲੰਡਰ, ਨਾਲ ਚੋਲਾ-ਬਾਲਕਾ ਤੇ ਕਿਤੇ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਜਾਨਾਂ। ਮੀਂਹ ਪੈ ਜਾਏ ਤਾਂ ਚਾਹ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾ ਲਈਏ, ਰਾਗ ਛੋਹ ਲਈਦਾ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ ਤੂੰ ਕੀ ਬਣਿਆਂ ਫਿਰਦਾਂ? ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਪੰਡਤ ਮਨੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ ਨੇ। ਸੰਗੀਤ ਮਹਾਰਾਜੀ ਨੇ। ਲਤਾ, ਆਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਗਿਰਦ ਨੇ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ- ਤੇਰੇ ਸੇ ਲੋਕ

ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ। ਤੂੰ ਕੌੜਾ ਬੋਲਤਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ- ਆਦਮੀ ਹੀ ਆਦਮੀ ਕੇ ਕਾਮ ਆਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ- ਨਹੀਂ। ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਕੇ ਕਾਟਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਧੂ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸੰਗੀਤ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਹੋ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਉਸਤੋਂ ਅੱਗੇ ਗਤਬਤ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।’

ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਇਕ ਓਸ਼ੋਆਇਟ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ ਗਿਆਨੀ ਕਦੇ ਬਹਿਸਦੇ ਨਹੀਂ। ਅਗਿਆਨ ਹੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਬਾਅਦ ‘ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮਹਿਮਾਨ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਆਪਣੀ ਕੁਟੀਆ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

-ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਮਹਾਰਾਜੀ ਆਪਣੇ ਭਾਣਜਿਆਂ ਭਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਹਿੰਸ ਤੇ ਬਗਲੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜੇਹੇ ਲਗਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੁੱਧ ਰੱਖ ਦਿਓ, ਬਗਲਾ ਦੁੱਧ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਦਏਗਾ, ਹਿੰਸ ਦੁੱਧ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦਏਗਾ, ਪਾਣੀ ਵੱਖਰਾ। ਸਾਧੂ ਤੇ ਠੰਗ ‘ਚ ਇਹੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਛੋੜੋ ਵੇਸ ਭੇਖ ਚਤਰਾਈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪ ਸਾਧੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਭਦਾ ਫਿਰਦਾਂ। ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸਹੀ! ਜੇ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਲਓ ਜੀ ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਬਣਾਤਾ, ਲਓ ਜੀ ਮੈਂ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਤਾ, ਮੈਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਸਾਧੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਧੂ ਕੋਲ ਅਗੰਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੰਡੇ। ਹਸਪਤਾਲ ਸਕੂਲ ਬਣਾਓ ਨਾ, ਇਹ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। ਸੰਤ ਕਦੇ ਸੰਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਚੇਲੇ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਉਹਦੇ ਚੇਲਾ ਸੰਤਾਂ ਵਾਲਾ ਪੁਆ ਦਿੰਦਾ। ਗਿੱਦਤ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਭੇਖ ਦੇ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਹੋਰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ।’

ਮੈਂ ਕਿਹਾ- ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ?’

- ਐਵੇਂ ਕਹੀ ਜਾਣਗੇ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਗੁਰੂ। ਓ ਕਰੋਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨੇ। ਦੱਸੋ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਰੂ? ਗੱਲ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਹੈ। ਬੁੱਧ, ਕਬੀਰ, ਨਾਨਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ, ਪਾਸਟ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ, ਮੇਰਾ ਵਾਸਤਾ ਹੁਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ। ਨਾਨਕ ਤਾਂ ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ- ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਨਾ ਜਾਤਾ ਹਰਾਮਖੋਰ!’ ‘ਕਬੀਰ ਕਹਿੰਦੇ- ਕਬੀਰ ਤੇਰਾ ਬੇੜਾ ਜਰਜਰਾ।’ ਜਿਹੜੇ ਭਾਰ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਉਹ ਡੁੱਬ ਗਏ। ਹਮ ਬਡਿ ਕਬਿ ਹਮ ਪੰਡਤ ਹਮ ਗਿਆਨੀ। ਇਹ ਕਵੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ, ਸਭ ਭਾਰ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ। ਸਾਧ ਲੋਕ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲੁਤਫ ਲੈਣ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਆਏ ਤੇ ਗਏ। ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ। ਨਾ ਨਾਨਕ, ਨਾ ਕਬੀਰ, ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ। ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਐ ਤੁਹਾਡਾ? ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਆਪ ਹੁੰਦਾ ਬੰਦਾ। ਪਰਮ ਗਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।’

ਸੰਤ ਸੱਚ ਤੇ ਹੱਦ ਨਾਲ ਜੀਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਟੀ.ਵੀ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਨੂੰ ਅੜ੍ਹਬ ਜੋਗੀ ਕਹਿੰਦਾ- ਬੰਦ ਕਰੋ ਇਹ ਬਕਵਾਸ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਰਕਾਰਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣੀ।’

ਇਕ ਵਾਰ ਵਲੈਤੋਂ ਇਕ ਪੌਡਾਂ ਵਾਲਾ ਗਾਇਕ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਆ ਗਿਆ। ਪੌਡਾਂ ਵਾਲਾ ਡੱਬਾ ਕੂੜੇ ‘ਚ ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ। ਬੇਸੁਰੇ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਕੁਟੀਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇੱਕ ਨੇਤਾ-ਨੁਮਾ ਕਰੋੜਪਤੀ ਨੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰੱਖੇ ਮਹਾਂ-ਭੋਜ ‘ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਣ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਤਬਲਾ ਲਪੇਟ ਕੇ ਭਰੀ ਮਹਿਫਲ ‘ਚੋਂ ਉਠ ਆਇਆ। ਕਰੋੜਪਤੀ ਝਾਕਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਲੁਪਿਆਣੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਗਾਇਆ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜੈਕਾਰਾ ਲਾਇਆ-ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ, ‘ਸਤਿ’ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ। ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਬਹਿ ਜਾਓ ਆਰਾਮ ਨਾਲ, ਕਦੀ ਸੱਚ ਬੋਲ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤੁਸੀਂ? ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਮੇਰੀ ‘ਗਾ’ ਤੁਸੀਂ ਭੈਰਵੀ ਰਾਗ ‘ਚ ਗਾਈ ਹੈ? ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਕਹਿੰਦਾ- ਸੁਕਰ ਕਰ ਮੈਂ ਗਾ ਦਿੱਤੀ।

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜਦੋਂ ਆਨੰਦ ‘ਚ ਹੁੰਦਾ, ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੁਰ ਖੇਲਣ ਲਾ ਲੈਂਦਾ। ਸੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਪੁਆ ਦਿੰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਟੈਨਿਸ ਦੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੁਗਤੀ-ਪਕੜ ਵਾਲੇ ਬੈਟ ਨਾਲ ਟਕ ਟਕ, ਠਕ ਠਕ, ਜਿੱਧਰ ਚਾਹੇ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੇ, ਘੁਮਾਈ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕੱਲਾ ਮਸਤ ਖਿਲਾੜੀ, ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ‘ਤੇ ਹਵਾ ‘ਚ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਲਾਸੀਕਲ ਬੰਦਸਾਂ ਗਾਉਂਦਾ, ਸੂਫੀ ਕਲਾਮ ਗਾਉਂਦਾ, ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ ਗਾਉਂਦਾ, ਹੀਰ

ਗਾਉਂਦਾ, ਰਫੀ ਗਾਉਂਦਾ, ਮੁਕੇਸ਼ ਗਾਉਂਦਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਾਉਂਦਾ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪਰਾਂਦਾ, ਮੇਰੇ ਸੱਜਣਾ ਨੇ ਆਂਦਾ, ਨੀ ਮੈਂ ਛਮ ਛਮ ਨੱਚਦੀ ਫਿਰਾਂ ... ਵਾਜੇ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਚਮਕੀਲਾ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ, ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਭ ਤਾਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦਾ ਖੇਲੂ!

ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ਿਮਲੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਸੰਗੀਤ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਚਿਰ-ਸੋਚਿਆ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਖਿਆ। ਰੰਗ ਸ਼ਬਦ ਸੰਗੀਤ। ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਬੁਲਾਏ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸੰਤ-ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ‘ਚ ਲਾਈਵ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਸਮਾਗਮ ‘ਚ ਸੰਤਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖੀ ਜਾਣ ਲੋਕ। ਇਹ ਕੀ ਕਰੇਗਾ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਸਾਧ? ਤੇ ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਨੇ ਭਰੀ ਮਹਿਫਲ ‘ਚ ਤਾਨਪੂਰਾ ਸੁਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਮੇਤ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰਾ ਸਟੂਡੀਓ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਅਲਾਪ ਅੰਦਰ ਸਮੋਅ ਗਿਆ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਾਹੌਲ ਆਪਣੀ ਮੁੱਠੀ ‘ਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ

ਭਗਵਾ ਬ੍ਰਿਜ ਦੇਖਨ ਕੋ ਚਲੋ ਰੀ...

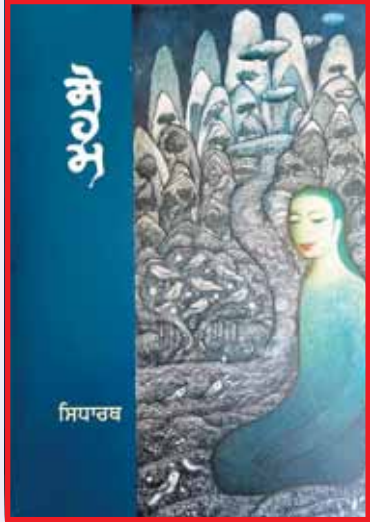
ਡੂੰਘੀ ਚੁੱਪ ‘ਚ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਬੰਦ ਮੁੱਠੀ ਮਲਕਤੋ ਜਿਹੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ ਨੇਹੂੰ... ਫਰੀਦਾ ਗਲੀਏ ਚਿੱਕੜ ਦੂਰ ਘਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ ਨੇਹੂੰ... ਚਲਾਂ ਤਾਂ ਭਿੰਜੇ ਕੰਬਲੀ ਰਹਾਂ ਤਾਂ ਤੁੱਟੇ ਨੇਹੂੰ... ਜਿਵੇਂ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਸਰਵਰ ਹਵਾ ‘ਚ ਉੜ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਫਹਿਰਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਸਾਇਰ ਫਰੀਦ ਦੀ ਸੂਫੀ ਕੰਬਲੀ। ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਕਿਸਤੀ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀ ਜਿਵੇਂ ਦੂਰ ਪਾਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਅਡੋਲ ਤੈਰਦੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੋੜ੍ਹ ਕੇ ਲਈ ਜਾਵੇ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰ, ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਾ, ਕਿਸ ਰਾਹੋ? ਅਗੰਮੀ ਸੁਰ ਅਗੰਮੀ ਸ਼ਬਦ। ਭਿੰਜਿਓ ਸਿੰਜਿਓ ਕੰਬਲੀ ਤੁੱਟੇ ਨਾਹੀ ਨੇਹੂੰ..

ਫਰੀਦ ਦਾ ਇਹ ਸਲੋਕ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸਾਇਰਾਂ, ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ! ਮੈਂ ਵੀ। ਪਰ ਇਹ ਜਿਸ ਰੂਹ, ਜਿਸ ਸੁਰ ਜਿਸ ਵਜਦ ਜਿਸ ਯੋਗ-ਵਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਇਸ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ! ਵਾਹ ਵਾਹ ਤੋਂ ਪਾਰ! ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼! ਸਮੇਂ ਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਸੁਰਤੀ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਆਪ ਵੀ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਅੱਖ ‘ਚ ਹੰਝੂ ਭਰੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਰਹੇ! ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਜੋਗੀਆ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਲਾਈਵ ਟੀ.ਵੀ ਸਕਰੀਨ ਦਾ ਕੋਨਾ ਕੋਨਾ ਭਰ ਗਿਆ। ਜੋਗੀ ਦੇ ਬੋਲਾਂ, ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੀ ਲੈਅ ਤੇ ਤਾਨਪੂਰੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਉਠੇ ਇਲਾਹੀ ਵਜਦ ਅੰਦਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੁੰਦ ਗਈਆਂ, ਸਿਰ ਝੁਮਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕੀ ਕਵੀ, ਕੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ, ਕੀ ਕੋਮਰਾਮੈਨ, ਕੀ ਤਕਨੀਸੀਅਨ, ਕੀ ਪੈਨਲ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਪਹਾੜਨ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ, ਕੀ ਮੈਂ, ਸਭ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ ਸੰਗੀਤਕਾਰ। ਰੰਗ ਸ਼ਬਦ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਮੁੱਜਸਮਾ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜੋਗੀ ਨੇ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਿਵੇਂ ਸੰਤ-ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਤੋਂ ਫੋਰਨ ਬਾਅਦ, ਸਭ ਸੰਤਾਂ ਦੁਆਲੇ ਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਪਹਾੜਨ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਪੈਨਲ ਤੋਂ ਸਿੱਧੀ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨ ਆਈ। ਸੰਤ ਸਿਰਫ ਮੁਸਕਰਾਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਕਹਿੰਦੇ ਇਕੋ ਸੋਹਣੀ ਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਉਹੀ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਵੱਸ ਕਰ ਲਈ।’

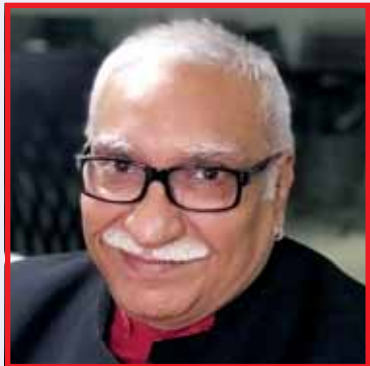
ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਛੁੱਟ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਵਸਿਆ ਮੈਂ। ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਬਣੇ। ਤੁਸੀਂ ਕੱਲੀ ਰੂਹ ਹੋ, ਭੀੜ ਤੋਂ ਅੱਡ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਰੂਹ, ਛੱਡੋ ਸਭ ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁਟੀਆ ਆ ਜਾਓ। ਦਰਵੇਸਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਏ, ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜੀਰਾਂਦ।’ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ-ਚਾਰ ਸਾਲ ਅੱਧ-ਪਚੱਧੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕੱਟੇ। ਅੱਧਾ ਇੰਡੀਆ ਅੱਧਾ ਕੈਨੇਡਾ। ਪਿਛ

ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਕਾਵਿ-ਕਥਾ 'ਸੋਹਮ'

'ਸੋਹਮ' ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਿਆਨ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਜਗਤ ਲਈ ਵਿਲੱਖਣ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਕਲਾਤਮਿਕ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ। ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਇਸ ਕਥਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸ਼ਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾ ਸੰਸਾਰ ਵੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕਲਾਵਾਂ ਤੇ ਪਸਾਰਾ ਅਦਵੈਤ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਰਚਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਦੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਧਾਰਥ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਜੋ ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਰਚਨਾ ਵਿਸ਼ਵਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਰਾਣ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਥਾ ਵਾਇਆ ਭੂਤਵਾਤਾ ਪਟਿਆਲਾ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਸਿਧਾਰਥ ਕੋਲ ਅੱਪੜੀ। ਸਿਧਾਰਥ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: ਇਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰੋ.

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਿਧਾਰਥ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੁਖੜਾ।

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਿਧਾਰਥ

ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੱਟੂ
ਫੋਨ: +91-70873-20578

ਲਾਲੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, "ਦੇਖੋ! ਸਿਧਾਰਥ, ਇਹ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਰਾਣ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਚਰਾਚਰ ਜਗਤ ਦੀ ਮਹਾਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਅਸਥੈਟਿਕਸ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਕਥਾ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ। ਉਹ ਛੇ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ:

ਕਿਹਾ ਸੰਗੀਤ ਆਚਾਰੀਆ ਨੇ
ਲੈਅ ਸੁਰਤਾਲ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਸੁਣਨਾ ਸਿੱਖੇ
ਜਾਉ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕੋਲ
ਠਹਿਰੇ ਸੁਣੋ ਬਾਹਰ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ
ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸਬਦ ਨਾਦ ਅਨਾਦਿ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਕਮਾਲ ਦਾ ਬਚਨ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੁਣਨਾ ਸਿੱਖੋ! ਮਹਾਂ ਧਿਆਨ ਦੀ ਗੱਲ! ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ- ਨਾਦਯੋਗ ਦੀ ਗੱਲ, ਕਿ ਮਰਦਾਨਿਆ ਬਾਣੀ ਆਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕਾਵਿ-ਕਥਾ ਦਾ ਬੀਜ ਵਿਸ਼ਵਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਰਾਣ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬੀਜ ਦਾ ਬਿਰਖ ਹੈ ਸੋਹਮ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਰਚਨਾ ਆਮ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕਾਇਨਾਤ, ਕਲਾ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਅਦਵੈਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਕਥਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿਧਾਰਥ ਦੀ ਹਸਤੀ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਵਰਗੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਸਕੀ।

ਉਹ ਸੋਹਮ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸੋਹਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੋਹਮ ਤੋਂ ਮੈਂ ਭਾਵ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੋ+ਹਮ ਭਾਵ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਵੈਸੇ ਹਮ। ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ ਅਸੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਈਸ਼ਵਰੀ ਸੱਤਾ ਹੈ, ਮਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਚਰਾਚਰ ਜਗਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਾਂ ਉਤਪਤੀ, ਮਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ; ਕਿੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਪਰਬਤ, ਕਿੰਨੀਆਂ

ਬਣਿਆ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਡੋਰਜੀ ਹੈ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਉਸ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਡਰਾਇੰਗ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੱਖਰਕਾਰੀ ਕਰਦਾ ਬੁੱਤਘਾਤਾ, ਵਾਸਤੂਕਲਾ ਦਾ ਮਾਹਿਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਗਾਇਕ, ਕਵਿਤਾ ਰਚਦਾ ਕਥਾਕਾਰ, ਲਿੱਪੀ ਰਚਦਾ ਹੈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲਦਾ ਅਨੁਵਾਦਕ ਹੈ, ਫਿਲਮਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਖੁਦ ਰੰਗ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਸਿਧਾਰਥ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਕਲਾ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਚੇਤਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚਲੇ ਪਾਤਰ, ਇਨਸਾਨ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨਾਲ ਇਕ-ਮਿਕ ਹਨ, ਇਹ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਪੂਰਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਚਿਤਰਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਆਕਾਰ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਪਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਹਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਜੋ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੋ ਸੋਈ ਪਿੰਡੇ।

ਅਜਿਹੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਅਨੁਭਵ ਵਾਲਾ ਸਿਰਜਕ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਚਨਾ ਮਹਾਂ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਕਤੀ ਹੈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਧਾਰਥ ਨੇ ਇਸ ਕਥਾ ਵਿਚ ਕਲਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਇਨਾਤ ਅਤੇ ਕਾਇਆ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੀ ਦੇਹੀ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਨਹਤ ਨਾਦ ਨਾਲ ਸੁਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਸਿਖਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹ ਕਥਾ ਇਕ ਯਾਤਰਾ ਹੈ। ਕਲਾ-ਸਾਧਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਲਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਪਰੰਪਰਕ ਅਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

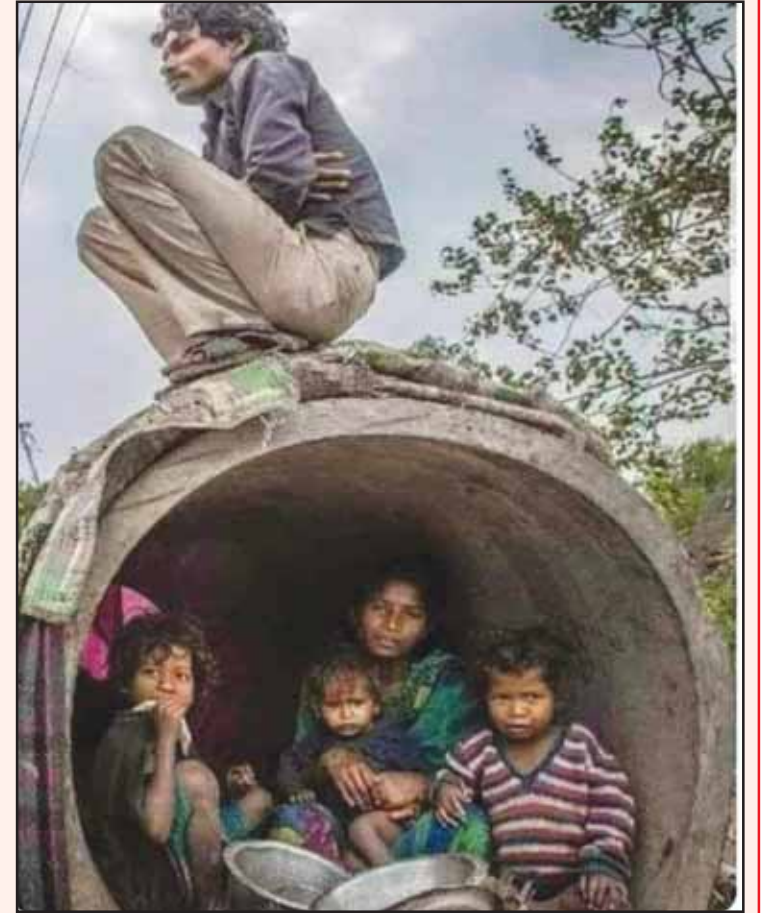
ਸ਼ਬਦ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪੁੰਗਰਦੇ ਹਨ
ਰੇਖਾਵਾਂ ਨ੍ਰਿਤ ਵਾਂਗ ਉੱਠਦੀਆਂ ਹਨ
ਰੰਗ ਆਲਾਪ ਵਾਂਗ
ਤੇ ਜੇ ਬਹੁਤੀ ਮਿਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇ
ਤਾਂ ਬਕੋਲ ਕਬੀਰ ਜੀ:
ਸਬ ਰਗ ਤੰਤ, ਰਬਾਬ ਤਨ...
ਵਾਵਣਹਾਰੇ ਖੁਦ ਸਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

'ਸੋਹਮ' ਵਿਚ ਕਾਇਨਾਤ, ਕਲਾ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਅਦਵੈਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਕਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਵੈਤਦਾਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਕਲਾ-ਅਲੋਚਕਾਂ ਦੇ ਚੌਖਟਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਸਿਧਾਰਥ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸੋਹਮ' ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਵ-ਅਨੁਵਾਦ ਡਾ. ਅਕਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਸੋਹਮ' ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਮਨੂ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰ ਤਿੱਕਤੀ ਨੇ ਸੱਚਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਚਨਾ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਕਾਇਆ ਕੁਦਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਕਲਾ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 24 ਫਰਵਰੀ 2024 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-626

ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਤਸਵੀਰ ਮੂੰਹੋਂ ਖੁਦ, ਨਹੀਂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਹੈ,
ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਝੱਖੜ ਸਿਆਲੀਂ, ਇੰਝ ਹੀ ਕੱਟਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਹੈ।
ਉੱਤਲੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਹੈ ਬੈਠਾ, ਤਕਦੀਰਾਂ ਕੋਸਦਾ ਇਨਸਾਨ ਹੈ,
ਬੱਸ ਵਾਂਗ ਕੀੜੇ ਮਕੌੜਿਆਂ ਦੇ, ਰੀਂਗ ਰੀਂਗ ਪਲਦਾ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ ਹੈ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-624

ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ, ਚਿੱਟੇ ਕਾਲੇ
ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਭਾਵਣਾ।
ਖੜ੍ਹੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਹਰ ਦਮ ਫੁਰਤੀ
ਖਤਰਾ ਦੇਖ ਟਪੂਸੀ ਲਾਵਣਾ।
ਵੱਸ ਨਾ ਚੱਲੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ
ਭਾਲ ਅਤੜਲਾ ਲੁਕਦੇ ਜਾਵਣਾ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ
ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ: 98783-37222

ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਕੁਦਰਤ ਤੈਥੋਂ
ਤੱਕ ਇਹ ਖਰਗੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜੋਤਾ
ਉਮਰ ਘੜੀਆਂ ਪਲ ਦੀ ਦਿੱਤੀ
ਖੁਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਨਾ ਤੋਤਾ।
ਚੁਸਤੀ ਫੁਰਤੀ ਜਿਸਮਾਨੀ ਦਿੱਤੀ
ਦਿਲ ਦਿੱਤਾ ਏ ਸੋਤਾ

ਨੱਚਦੇ ਟੱਪਦੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਨਣ
ਪੈਂਡਾ ਕੀ ਬਹੁਤਾ ਕੀ ਥੋੜ੍ਹਾ।
-ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਮਹੇਸ਼ਪੁਰਾ

ਮਨ ਪਸੰਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੈ ਖਰਗੋਸ਼ਾਂ ਦੀ,
ਗਾਜਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ
ਮਸਤੀਆਂ ਕਰਦੇ।
ਬਿੜਕਾਂ ਲੈਂਦੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੀਆਂ,
ਅੱਖਾਂ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ,
ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਡਰਦੇ।
ਹੂੰ ਦੇ ਗੋਹੜਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਲੱਗਣ,
ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਜੀਵ ਵਿਚਾਰੇ।
ਟਪੂਸੀਆਂ ਮਾਰ ਮਨਚਲੀਆਂ ਕਰਨ,
ਲੱਗਦੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ।

-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ
ਕੁਲਬੁਰਫਾ (ਪਟਿਆਲਾ)
ਫੋਨ: 98784-69639

ਹਰ ਜੀਵ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕੁਦਰਤੀ
ਬਿਨ ਸਲਾਹਿਆਂ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।
ਨੱਚਦੇ ਟੱਪਦੇ ਮਾਰ ਟਪੂਸੀਆਂ
ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਕੋਰਾਂ ਦੂਰ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ
ਰੱਖਦੇ ਕੰਨ ਖੜੇ
ਭਾਂਪ ਸਕਣ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਨੂੰ
ਕਹਾਵਤ ਸਹੇ ਵਾਂਗ ਕੰਨ ਖੜੇ
ਜੱਟ ਸਹੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਪੈਰੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ
ਤਕਦਿਆਂ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਜਲਵਾ
ਕੱਢ ਕਲੇਜਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ।
-ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਿਧਾਰਥ ਦੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਤਿੰਨ ਚਿੱਤਰ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
ਫੋਨ: 847-359-0746

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਹਾਲ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਕ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿਛ ਵਿਚ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਾਕਮ ਭਾਜਪਾ ਹੀ ਹਾਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਘੜ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਕ ਤੇ ਤਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦੇ ਗੱਠਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਐੱਨ.ਡੀ.ਏ. ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਮਾਲ ਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਤਬਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਣ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਕੀਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧੂਮ-ਧੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਜਸ਼ਨ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਜੇਤੂ

ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਬਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾ ਲਈ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਰਾਜ ਪਲਟੇ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਣੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਜੇ.ਡੀ.ਯੂ. ਨੇ 2022 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਆਗੂ ਹਰਿਵੰਸ਼

ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹਿੰਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਛੱਤੀਸਗੜ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਈ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਤ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਦਰਜਨ ਸੀਟਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਇੱਟ-ਖੜਿਕਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸੂਬੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ

ਨੂੰ ਵਾਜਿਬ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਾਰ ਕਾਰਨ ਨਿਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਜੇ.ਡੀ.ਯੂ. ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਾ ਉਠਾ ਕੇ, 'ਇੰਡੀਆ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਬੇੜੀ-ਬਹੁਤ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਖੂਹ-ਖਾਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਦੀ ਹੀ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਸਹਿ-ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਿ-ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਵਜੋਂ ਖੁਦ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।

ਇੱਥੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁੰਝਾ-ਫੇਹੂ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲਾਮਬੰਦੀ, ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਸਬੰਧੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਨੁਮਾਇਸ਼, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਹਿੰਦੂ ਧਰਵੀਕਰਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮ ਇਸ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਲਈ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰਪੂਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਆਦਿ ਘਟਨਾ ਚੱਕਰਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਉੱਕਾ ਹੀ ਅਣਜਾਣ ਸਨ। ਕਰਪੂਰੀ ਠਾਕੁਰ ਦੇ ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਐਨਡੀਏ ਵਿਚ 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ' ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

'ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਵਜੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਐੱਖੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸੇ ਗੱਲ ਲਈ ਸਾਲਸ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਆਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਤਰੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਬਿਠਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ। ਸਹੀ ਹੋਏ ਭਾਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਲਈ ਜਾਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਨਾਕਾਮ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਹੈ।

ਰਾਧਿਕਾ ਰਾਮਾਸ਼ੇਸ਼ਨ

ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ, ਖਾਸਕਰ ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਆਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਲਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੇ; ਉਹ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 404 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 1984 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 404 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਮਗਰੋਂ 1985 ਵਿਚ ਕਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 10 ਸੀਟਾਂ ਹੋਰ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ ਸਨ)।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਫਿਰ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਛਤਰੀ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਇਕ ਅਹਿਮ ਵਰਗ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ? ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗੱਠਜੋੜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਰੂਪ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ (ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਬਣਤਰਾਂ ਸਨ) ਪਰ ਇਹ ਫਿਲਹਾਲ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਠੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂਨਾਈਟਿਡ), ਭਾਵ ਜੇ.ਡੀ.ਯੂ. ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ

ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਤੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਵਿੱਖੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਲਈ ਇਕ ਖਿੜਕੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਜੇ.ਡੀ.ਯੂ. ਦੇ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜੇ ਕਾਰਨ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ. ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ ਹਨ (ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ 40 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਹਨ)। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਾਤੀ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਖੂਹ-ਖਾਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਉੱਠ ਰਹੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਰਾਹੀਂ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ (ਓ.ਬੀ.ਸੀ.), ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪਛੜ ਕੇ ਮੰਡਲ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਪਛੜੇ

ਹੁਣ 'ਇੰਡੀਆ' ਲਈ ਬਾਕੀ ਕੀ ਬਚਿਆ ਹੈ? ਹੁਣ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ; ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਖ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗੀ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਡੀ.ਐੱਮ.ਕੇ. ਮੁਖੀ ਐੱਮ.ਕੇ. ਸਟਾਲਿਨ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। 'ਇੰਡੀਆ' ਵਿਚਲੇ ਉਹ ਇਕੋ-ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਵੋਟ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ (ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ) ਅਤੇ ਉਧਵ ਠਾਕਰੇ (ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ-ਯੂਥੀਟੀ) ਇਕੋ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਲਾਤ ਅਸਥਿਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੋਰ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ 80 ਲੋਕ

ਦੀ ਤਵੱਕੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਜ਼ਰਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਥਾਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਉਲਝਣ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਸੀਮਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਤੇ ਜੈਅੰਤ ਚੌਧਰੀ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਤੇ ਤੇਜੋਜੀ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸੂਬੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਬੜਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਮਹਿਜ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਤਾਕਤਵਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੋ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਵਜੋਂ ਕਾਇਮ ਹੈ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਜੋੜੋ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸੰਸਕਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ

ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਏਕਾ

ਜਿਵੇਂ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਲਟੀ ਮਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਕਾਰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੀਡਰ ਗ਼ਲਤ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਛ ਨਾਲ ਪੱਕੇ ਨੱਥੀ ਹਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਣਖ, ਸਮਝ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੀਡਰਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ 'ਰਾਜਨੀਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਡ
ਫੋਨ: +91-94173-24543

ਬਦਨਾਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ 39 ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਐੱਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ 27 ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਲੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੀ ਬੀ.ਐੱਸ.ਪੀ., ਉਤੀਸਾ ਵਾਲਾ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ, ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਾਲੀ ਬੀ.ਆਰ.ਐੱਸ., ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐੱਮ.ਕੇ., ਹਰਿਆਣੇ ਵਾਲੇ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਅਜੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਦਾ ਟੱਬਰ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਅਖਿਰਕਾਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਜਾਣਗੇ, ਬਾਕੀ ਦੋ ਮੌਕਾ ਦੇਖਣਗੇ ਕਿ ਭਾਰੂ ਧਿਰ ਕਿਹੜੀ ਹੈ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਛੱਤੀਸਗੜ ਅਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਹਾਲੀਆ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕਪਾਸਤ ਗ਼ਲਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤਿੰਨ ਰਾਜ ਹਾਰਨ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉੱਠਣ

ਜੋਗੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਜਿੱਤ ਵੀ ਅਟੱਲ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਸੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਚਾਰਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣੀਏ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 4,81,33463 ਵੋਟ ਮਿਲੇ; ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 4,90,77907 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਲੱਖ ਵੱਧ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 40% ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ 2%, ਛੱਤੀਸਗੜ ਵਿਚ 4% ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 8% ਵੋਟਾਂ ਵੱਧ ਸਨ। ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ 23% ਵੋਟਾਂ ਵੱਧ ਸਨ।

2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 6 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 65 ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ 28 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਰਹੀ ਹੈ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ 5, ਰਾਜਸਥਾਨ 11, ਛੱਤੀਸਗੜ 3 ਅਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ 9); ਭਾਜਪਾ 65 ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 46 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਰਹੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਛੁਪਾ ਲਏ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਅਸੰਭਵ ਦੀ ਜਿੱਤ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਾਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਗਰ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਰਲ

ਕੇ ਲੜਨ ਦੀ ਅਕਲਮੰਦੀ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ।

ਕੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਹਰ ਸਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਝੂਠ ਨਿਕਲਿਆ? ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰੋਂ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲਿਆ ਕੇ ਹਰੇਕ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ 15 ਲੱਖ ਪਾ ਦੇਣ ਦੇ ਜੁਮਲੇ ਛੱਡੇ ਗਏ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਪਾਂ ਛੱਡੀਆਂ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰੇ, ਫਿਰ 100 ਰੁਪਏ ਲਿਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰ ਦੁੱਗਣਾ 1100 ਸੌ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਕਿਤੇ ਲੱਭਦਾ ਤੇ ਨਾ 'ਬੁਲਟ ਟਰੇਨ' ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਐੱਮਪੀ ਵਿਜੇ ਮਾਲੀਆ, ਕਈ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ, ਨੀਰਵ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਠੱਗ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦਿੱਤੇ। 60 ਕੁ ਰੁਪਏ ਦਾ ਡਾਲਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲੇ 85 ਦਾ ਡਾਲਰ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੋਨ ਹਨ। ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਹਿ ਵਾਲੀ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਜਾਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰਕੂ ਧਰਵੀਕਰਨ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਲਾਭ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। 'ਇਕ ਰੈਂਕ ਇਕ ਪੈਨਸ਼ਨ' ਲਈ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਉੱਤੇ ਧਰਨਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਰੈਂਕ ਦੇ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਡੀਐੱਸਪੀ ਰੈਂਕ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਘੜੀਸ ਕੇ ਉਠਾਉਂਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ। ਭਲਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਜਿਸਮਾਨੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ

ਕੀਤੀ। ਪੁਲਵਾਮਾ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵੋਟ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫੌਜ ਵਿਚ ਰੈਗੂਲਰ ਫੌਜ ਦੀ ਥਾਂ ਅਗਨੀਵੀਰ (ਸਿਰਫ 4 ਸਾਲ ਦੀ ਨੌਕਰੀ) ਯੋਜਨਾ ਲਿਆ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ 'ਫਸਲ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ' ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਲੁੱਟੇ। ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ।

ਆਰਥਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਪੱਖੋਂ ਏਡਾ ਸਮਰੱਥ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਭੁੱਖ, ਮਹਿੰਗਾਈ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਆਰਥਿਕ ਖੜੋਤ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਨਫਰਤ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਧਸ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਆਸ ਜਗਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਗੱਠਜੋੜ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ ਉੱਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ, ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਜੁਮਲੇਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ।

'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਲਈ ਪੰਜਾਬ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਦਿੱਲੀ, ਕੇਰਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮਿਲ ਬੈਠਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤਿਲੰਗਾਨਾ, ਹਰਿਆਣਾ, ਉਤੀਸਾ, ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਵੱਡੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੂਝ-ਬੂਝ, ਦੂਰ ਦੀ ਸੋਚ, ਲਚਕੀਲਪਣ ਅਤੇ ਨਿੱਜ ਨਾਲੋਂ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲ

ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਫਿਤਰਤ ਦਾ ਲੜ ਫੜਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਕਲ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਢਿੱਲਮੱਠ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਨਾਲ ਲੈਣ ਨੂੰ ਮਿੰਟ ਨਹੀਂ ਲਾਏਗੀ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਮੁਦਈ ਬਣ ਕੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸੂਬਾਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਉਤੀਸਾ, ਤਿਲੰਗਾਨਾ, ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਯੂ.ਪੀ., ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਅਸਾਮ, ਕਰਨਾਟਕ ਅਹਿਮ ਹਨ।

ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 2019 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 38% ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਵਧ ਜਾਣ ਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਬਿਹਾਰ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕਰਨਾਟਕ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਤਿਲੰਗਾਨਾ, ਝਾਰਖੰਡ, ਹਰਿਆਣਾ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਘਟਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ, ਗੁਜਰਾਤ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਯੂ.ਪੀ., ਉਤੀਸਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਚਕੀਲੇ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਆਸਵੰਦ ਬਦਲ ਦੇ ਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਫਰਤੀ ਜਿੱਲੂਣ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ, ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ।

ਜੋਗੀਆ ਕੁੜਤੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ

(ਸਫਾ 17 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੀ ਇਕ ਹਵੇਲੀ-ਨੁਮਾ ਲੋਕੇਸ਼ਨ 'ਚ ਬੈਠੇ ਸੰਤ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਸੁਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਫੋਲਡ ਬੈਕ ਤੇ ਆਡੀਓ ਪਲੇਅ ਕੀਤਾ-

-ਪ੍ਰੇਮ ਜੋਗਨ ਬਨ ਜਾਊ, ਸਈਆਂ ਤੇਰੇ ਕਾਰਨ

ਭਈ ਬੈਰਾਗਨ ਤੇਰੇ ਕਾਰਨ...

ਅੱਧੇ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਸੁਟਿੰਗ ਦਾ ਖਿਆਲ ਭੁੱਲ ਗਿਆ, ਸਭ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਸੰਘਣੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀਆਂ ਜੂਹਾਂ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਅੰਦਰ ਗੁਆਚ ਗਏ। ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੇ ਨਵਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤਾਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪਿਆ, ਯੂਟਿਊਬ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਰੂਹ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸ਼ਬਦ/ ਸੂਫੀਆਨਾ ਨਗਮੇ ਰੀਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਗੱਲ ਗੱਲ 'ਤੇ ਐਵੇਂ ਯਾਦ ਆਈ ਜਾਵੇ। ਮਨ ਕੁਟੀਆ ਵੱਲ ਨੂੰ ਦੌੜੇ। ਸੰਤ ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਨ। ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚ, ਕੁਟੀਆ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਪੁਰਾਣੀ ਕਵਿਤਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ- ਇਸ ਕੁਟੀਆ ਮੇਰਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਕਈ ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ। ਕਵਿਤਾ ਅਜੇ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਈ ਸੀ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਉਸੇ ਸੁਨੱਖੀ ਬਾਵਰੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਵਟਸਐਪ ਮੈਸੇਜ, ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ, ਮੋਬਾਈਲ ਅੰਦਰ ਲਿਜ਼ਕਿਆ- "ਸੰਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਨਾਲ ਮੌਤ।" ਮੇਰੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਹਿੱਲ ਗਈ। ਕੁਟੀਆ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ ਕੰਬ ਗਈ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੈਂ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦੀ ਛੱਤ ਨਾਲ ਚਿੰਮੜੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਖੁਰਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਗਾਇਆ ਕਬੀਰ ਯਾਦ ਆਇਆ-

ਕਬੀਰ ਸੰਤ ਮੁਏ ਕਿਆ ਰੋਈਏ, ਜੋ ਅਪਨੇ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਇ

ਰੇਵੇ ਸਾਕਿ ਸਵੇਪਰੇ, ਜੋ ਹਾਟੇ ਹਾਟ ਬਿਕਾਏ

॥

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਲੰਮੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ। ਪਰ ਨਹੀਂ, ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ।

ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਜਲੰਧਰ ਇਸ ਵਾਰ ਅੱਧਾ ਰਹਿ ਗਿਆ!

ਕੁਟੀਆ ਵੱਲ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਅੱਗੜਿਆ, ਕਦਮ ਠਿਠਕ ਗਏ। ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ?

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਵਕਤ ਜਿਹੜਾ 'ਸਿਸ਼' ਨਾਲ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਅਚਾਨਕ ਮੇਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਚਾਨਕ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ-ਚਲੋ! ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ। ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਏ। ਗੱਡੀ ਫੜ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ। ਦੋ ਚੇਲੇ, ਇਕ ਸੰਤ। ਕਿਸੇ ਵਾਕਫ਼ ਦੇ ਘਰ

ਦੇ ਰਾਤਾਂ ਰਹੇ। ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲਈ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹੇ। ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਉਲਟੀਆਂ ਬੋਹੋਸ਼ੀ। ਚੇਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਚੱਲੀਏ?

-ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਚਲੋ ਕੁਟੀਆ।" ਚਲਦੀ ਗੱਡੀ 'ਚ ਸੰਤ ਸ਼ੇਰ ਬਣ ਗਰਜੇ। ਸ਼ੇਰ-ਸੰਤ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ। ਬੋਹੋਸ਼। ਲੋਕਾਂ ਲੁਪਿਆਣੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਆਂਦਾ।

ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸਿਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹਾ- ਕਾਕਾ, ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ ਤੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਨੱਕ ਮੂੰਹ 'ਚ ਲੱਗੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸੰਤ ਉਠ ਖਲੋਏ - ਖ਼ਬਰਦਾਰ, ਜੇ ਏਸ ਮੂੰਡੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਤਾਂ! ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਲੁਪਿਆਣੇ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਦਮ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਟੀਆ ਈ ਤੋੜ ਆਇਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀਓ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਕੁਟੀਆ ਦਮ ਤੋੜਨ ਈ ਤਾਂ ਆਇਆ ਸੀ ਇਸ ਵਾਰ ਜੋਗੀ। ਸਵੈ-ਇੱਛਾ। ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੰਝੂ ਕੇਰਦੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ- ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਏ ਦੇਹ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਜਿਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੋਹਿਆ, ਉਸ ਦੇਹ ਨੂੰ ਛੋਹ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਜਿਸ ਜਿਸਮ, ਰੂਹ, ਸੰਪੂਰਨ ਸੁਖਸੁ ਨੀਂਦੇ ਨੂੰ ਛੋਹ ਕੇ ਵੇਖਣਾ ਚਹੁੰਦੀ ਸਾਂ, ਉਸਦੀ ਮੌਏ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਹ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਠੰਡੀ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ-ਪੋਟਿਆਂ ਦਾ ਲਹੂ ਉਸਨੂੰ ਜੀਉਂਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਛੂਹੇ। ਮੈਂ ਜੋਗੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਪੋਟੇ ਘੁਮਾਏ। ਸਹਿਲਾਇਆ। 'ਜੋਗੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਕੇਸ, ਕੇਸ ਕੁੜੇ! ਦਰੀਆਂ ਕਟੇਰੇ ਜੋਗੀ ਨੁੰਦਾ... ਜਾ ਬੈਠਾ ਪੁਦੇਸ, ਪੁਦੇਸ ਕੁੜੇ, ਜੋਗੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਕੇਸ...!' ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਹੇਠ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਦੇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਸਾਂ। ਬੇਵੱਸ! ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀ ਦੱਸਣ ਦਾ। ਬਾਵਰੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਹਉਕਾ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਸੁੰਨੀ ਕੁਟੀਆ ਜਾ ਪੁੱਜਾ।

ਆਖਰੀ ਵਕਤ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਸਿਸ਼ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਖਰੀ ਸੁਆਲ ਜੋ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਹ ਸੀ- 'ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਤ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ?'

ਜਿਹੜਾ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਜੁਆਬ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ- 'ਸਿਰਫ ਔਰਤ, ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੰਤ ਬਣਾ ਸਕਦੀ'

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਸਿਮਲੇ ਰੀਕਾਰਡ ਹੋਇਆ ਫਰੀਦ ਯਾਦ ਆਇਆ- ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ ਨੇਹੂ...। ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਆਇਆ। ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬਾਅਦ ਸਿਮਲੇ ਵਾਲੀ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਮਿਲ ਗਈ। ਯੂ-ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। (ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਲਿੰਕ ਦੇਖੋ)

ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸੁਣੀ। ਸਿਮਲੇ ਲਾਈਵ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਵੇਲੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਗਾਇਆ ਫਰੀਦ ਸੁਣ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਹੰਝੂ ਮੇਰੀ ਅੱਖ 'ਚੋਂ ਕਿਰਿਆ ਸੀ, ਉਹੀ ਅੱਜ ਫੇਰ ਕਿਰਿਆ। ਇਹ ਹੰਝੂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਉਪਜ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤ ਦੀ? ਕਿ ਮੀਂਹ 'ਚ ਭਿੱਜਦੀ ਕੰਬਲੀ ਦੀ ਕੰਪਨ? ਕਿ ਸ਼ਾਇਰ ਫਰੀਦ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ? ਕਿ

ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਅਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮੇਰੀਆਂ ਰਗਾਂ ਅੰਦਰ? ਹੰਝੂ ਕੁਟੀਆ ਅੰਦਰ ਛਿਪਿਆ ਕਿ ਕੁਟੀਆ ਇਸ ਅਗੰਮੀ ਹੰਝੂ ਅੰਦਰ ਬੰਦ? ਇਸ ਰਹੱਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਕੀ ਹੈ? ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਆਲ ਹੈ ਕੀ ਆਖਰ?

ਇਕ ਦੁਪਹਿਰ, ਕੁਟੀਆ ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਜਿਸ ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਸੰਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਦਫਤਰੀ-ਕਮਰੇ 'ਚ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਿੱਪਲ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਲਿਜ਼ਕਣ ਲਾ ਗਏ ਸਨ, ਉਸੇ ਮਿੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ, ਮੈਂ ਕੁਟੀਆ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਸਿੱਧੇ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਕੋਠੇ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਠੁਮਰੀ ਦਾਦਰਾ ਸੁਣਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਲਖਨਊ ਦੇ ਕਿਸੇ 'ਕੋਠੇ' ਆ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂ। ਤਥਲੇ, ਸਾਰੰਗੀਆਂ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਕੁਟੀਆ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਤਨ ਹਵੇਲੀ ਵਾਂਗ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਤਨ ਰੂਹਾਂ ਉੜਦੀਆਂ ਹੋਣ ਖੰਡਰਾਂ ਅੰਦਰ! ਨਵਾਬ ਵਾਜਦ ਅਲੀ ਦੀ ਠੁਮਰੀ ਗੂੰਜੀ- ਬਾਬਲ ਮੇਰੇ ਨੇਹੀਯਰ ਛੂਟੇ ਜਾਇ। ਸੰਤ ਆਪਣੇ ਬੰਦ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਹੱਸਦੇ ਸੁਣਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦਾ ਅਜਬ ਗਾਇਆ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਗੁੰਜਿਆ-

'ਜਿੱਦੇ ਨੀ ਤੇਰਾ ਕੋਈ ਨਾਹੀਂ, ਐਵੇਂ ਕੂੜ ਹਵੇਲੀਆਂ ਮੱਲੀਆਂ ਨੀ...'

ਚਰਖੇ ਤੰਦ ਨਾ ਪਾਵਣਾ ਮਿਲੂ ਤੈਨੂੰ, ਜਦ ਕੰਤ ਨੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਘੱਲੀਆਂ ਨੀ...

ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਦੌਲਤਾਂ ਪੀਲ ਘੋੜੇ, ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇਸ ਮੀਆਂ,

ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਸਦਾ ਨਾ ਰੂਪ ਦੁਨੀਆਂ, ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਨਾ ਕਾਲਤੇ ਕੇਸ ਮੀਆਂ ...।'

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਚੇਲੇ ਤੇ ਅਸੀਂ, ਚਾਰ-ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਸਿਰਫ ਸੰਗੀਤਕਾਰ-ਸੰਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

-ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ- 'ਹੁਣ ਪਾਠ 'ਚ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਬੰਦਾ ਕੱਲਾ ਈ ਹੁੰਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ। ਸਿਰਫ ਅਨੁਭਵ ਉਸਦਾ ਸਾਥੀ। ਸੰਗੀਤ ਸਾਹਿਤ ਬਿਨਾ ਅਧੂਰਾ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਦਸਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਕਦੇ ਰੁਲਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖੋਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਮਹਾਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਪੰਨੇ ਪਾੜਨ-ਰੁਲਣ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਪ੍ਰਿਠ ਹੋ ਇਹ ਜੀਵਨ।'

ਸਿਸ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ- ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕੁਟੀਆ 'ਚ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਕੋਈ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਰਸੋਈ 'ਚ। ਕੋਈ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕਿਤੇ। ਅਸੀਂ ਕਹਿਣਾ ਸੱਪ! ਸੰਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ? ਮੌਜ ਕਰਨ ਦੇ।' ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਨਾ ਹੁਣ ਸੱਪ ਆਉਂਦੇ ਏਥੇ, ਨਾ ਓਦਾਂ ਪੰਛੀ ਈ ਬੋਲਦੇ। ਸਿਸ਼ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਚਾਹ ਪਕੌੜੇ ਆਏ। ਬੇ-ਸੁਆਦ। ਚਾਹ-ਪਕੌੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਸੰਤ ਹੋਰ ਸੀ, ਚਲਾ ਗਿਆ! ਚਾਹ ਤੇ ਸਲੂਣੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸ ਤੇ ਕਰਾਰਾ-ਹਾਸਾ ਸੀ, ਕੁਟੀਆ ਨੂੰ ਕਦੇ ਤਾਲਾ ਨਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ, ਜਾਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਉਸਨੂੰ ਪੱਕਾ ਜੰਦਰਾ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਕੋਠੇ ਦੀਆਂ

ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਧ ਉਤਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਕੁਟੀਆ ਦੀ ਸ਼ਾਮ, ਤੇ ਕੋਈ ਪੰਛੀ ਨਾ ਬੋਲੇ? ਕੀਹਦੇ ਲਈ ਬੋਲਣ ਪੰਛੀ? ਮੈਂ ਭਾਂ-ਭਾਂ ਕਰਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੇਰ ਨਜ਼ਰ ਦੌੜਾਈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਲਈ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰ ਆਏ।

-ਇਸ ਕੁਟੀਆ ਮੇਰਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ, ਕਈ ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ...'

ਜਦ ਵੀ ਜਾਣਾ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਬਾਹਰ ਤੱਕ ਛੱਡਣ ਆਉਣਾ। ਅੱਜ ਫੁੱਲਾਂ-ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਜੋਗੀਆ ਰੰਗ ਝਾਕੀ ਜਾਂਦਾ।

ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ-ਸਿਸ਼ ਨੇ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਬੀਜੇ ਫੁੱਲਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਵੱਲ ਉਂਗਲ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ- ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਦਾਹ-ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਖ਼ਾਤਰ ਬੀ-ਬੂਟੇ ਬੀਜਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਫੁੱਲ ਉਗਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਥਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਤਾਜੇ ਫੁੱਲਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੌਗਤ ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਦੇ ਕੋਠੇ ਜਜਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮ-ਸਵੇਤ ਚਾਂਦੀ-ਰੰਗੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਨਿਰਫਲ ਬਾਲ ਵਾਂਗ ਹੱਸਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜੋਗੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਠਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉੱਚਤਮ ਰਈਸ ਵਾਂਗ ਕਦਮ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਥਾਂ ਉਸਦਾ ਦਾਹ-ਸੰਸਕਾਰ? ਇਹੀ ਹੈ ਮਨੁੱਖਾ ਜੀਵਨ! ਇਹੀ ਹੈ ਅੰਤ? ਕੀ ਸੰਤ ਕੀ ਸਿਸ਼? ਕੀ ਭਗਵਾ ਕੀ ਬੇਰੰਗ? ਅੱਗ ਦਾ ਰੰਗ ਇਕੋ। ਲਾਲੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਕੀ, ਜਿਤ ਦੇਖੇ ਸੇ ਲਾਲ! ਰੰਗ ਹੱਸੇ ਰੰਗ ਰੋਏ ਅਰ ਚੁੱਪ ਵੀ ਕਰ ਜਾਹ! ਚਿੱਤਨ-ਵੱਸ, ਮੈਂ ਕੁਟੀਆ ਉਪਰਲੇ ਨੀਲੇ ਗੂਹੜੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਫਿੱਕੇ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਆਕਾਸ਼ 'ਚ ਦੇਖਿਆ। ਜੋਗੀਆ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗਾਹੜੀ ਜੋਗੀਆ ਸ਼ਾਮ, ਗੂਹੜੀ ਸਿਆਹ ਰਾਤ 'ਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਮੈਂ ਤੇ ਲੇਖਕ ਗੂਹੜੀ ਸਿਆਹ ਡੂੰਘੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਾਤ 'ਚ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਫੁਲਝੜੀਆਂ ਜਗਾਉਂਦੇ, ਰੰਗੀਨ ਧਾਰੀਆਂ ਫੜਦੇ, ਤੈਰਾਂ ਫੋਲਦੇ, ਹੱਸਦੇ ਚੁੱਪ ਹੁੰਦੇ, ਸੰਘਣੇ ਹਨੇਰਿਆਂ 'ਚ ਉਸਰੇ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਉਸ ਹੁਣ ਚਲੇ ਜਾਣਾ। ਸਭ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਕੁਟੀਆ ਗਿਆ, ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲਿਆ, ਕਹਿੰਦੇ- 'ਬਸ ਹੁਣ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਸਭ ਦੇਖ ਲਿਆ। ਪੈਸਾ ਧੋਲਾ, ਮਾਣ ਸ਼ੋਹਰਤ। ਬਸ ਹੁਣ ਇਸ ਕੁਟੀਆ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ, ਬੰਦਾ ਈ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ ਕੋਈ। ਸੱਚ ਕਹਿੰਨਾ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕੁਟੀਆ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਸਾਂਭ ਲਵੋ।' ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹੱਸਦੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਇਕ ਅਣਸੀਤਾ ਜੋਗੀਆ ਟੈਰੀਕਾਟ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਬਾਨ-ਨੁਮਾ ਕੱਪੜਾ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਹਾ- 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋਗੀਆ ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਮਾ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗੇਗਾ।' ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਮੈਂ ਇਹ ਜੋਗੀਆ ਕੱਪੜਾ ਆਪਣੀ ਅਲਮਾਰੀ ਅੰਦਰ ਰੱਖ

ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਅਦ ਬਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖੀ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਜਾਂ ਨਸੀਹਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ। ਅਲਮਾਰੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫੇਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਬੁਰੇ ਸੁਪਨੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਕੱਲੇ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਬਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਡਰਾਵਣੀਆਂ ਸਕਲਾਂ ਦਿਸਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਅਲਮਾਰੀ ਨੂੰ ਜੰਦਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਸੌਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਲਮਾਰੀ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਅਣਸੀਤੇ ਜੋਗੀਆ ਕੱਪੜੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਹ ਅਣਸੀਤਾ ਕੱਪੜਾ ਆਪਣੀ ਬਿਰਧ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਚਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਉਹਦਾ ਸੂਟ ਸਵਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਆਈ ਮੈਨੂੰ ਸੀਸਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਚੁੜੇਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਧੱਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨੂੰ ਕਿਹਾ- ਇਹ ਸੂਟ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ, ਕੰਮ 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਆ ਕੇ ਕਿਹਣ ਲੱਗੀ ਕਾਕਾ! ਜਿਹੜਾ ਸੂਟ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਉਣ ਜਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਟਰੰਕ 'ਚ ਪਏ ਨੂੰ ਕੌਣ ਕੈਂਚੀ ਨਾਲ ਕੱਟ ਗਿਆ। ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਡਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਦੀ ਕੁਪੱਤੀ ਨੂੰ ਹ ਨੇ ਕੈਂਚੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ, ਇਹ ਚਾਬੀਆਂ ਸੌਂਪਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਵੱਸ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਕਵਿੱਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਮਿੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਵੀ! ਮੈਨੂੰ ਇਲਮ ਸੀ, ਇਸ ਕੁਟੀਆ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹੀ ਹੋਇਆ। ਕੋਈ ਵਸੀਅਤਨਾਮਾ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਗੱਦੀ-ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ। ਕੱਲਾ ਆਇਆ, ਕੱਲਾ ਤੁਰ ਗਿਆ। 'ਸੰਤੋ ਮਾਖਨੁ ਖਾਇਆ, ਸ਼ਾਸ਼ ਪੀਏ ਸੰਸਾਰ।' ਅਦਭੁਤ ਜੋਗੀ, ਅਣਦੇਖੇ ਨਗਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਪਿੱਛੇ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸਿਆਹ ਹਨੇਰੇ ਅੰਦਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਰੰਗੀਨ ਧਾਰੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਵੇਰ ਸ਼ਾਮ ਕੁਟੀਆ ਉਪਰਲੇ ਸੱਖਣੇ ਨੀਲੇ ਆਕਾਸ਼ 'ਤੇ ਜੋਗੀਆ ਸਤਰੰਗੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਮਿਟਦੀਆਂ। ਝੱਪਟ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬੂਹਿਆਂ ਵਾਲੀ ਕੁਟੀਆ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਤਾਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨਾਲ ਈ ਲੈ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਡੂੰਘੇ ਖੀਸੇ ਅੰਦਰ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਓਥੇ ਸਿਰਫ ਕੁਟੀਆ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਖਲੋਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ਾਮ ਗਏ, ਕੁਟੀਆ ਉਪਰਲੇ ਸੱਖਣੇ ਨੀਲੇ ਅਸਮਾਨ ਉੱਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਰੱਬ ਦੇ ਗਲ ਪਾਇਆ ਇਕ ਜੋਗੀਆ ਕੁੜਤਾ ਲਟਕਦਾ ਦੇਖ ਸਕਦੇ, ਜੀਹਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਖਾਨਿਆਂ ਵਾਲੇ ਖੀਸੇ ਅੰਦਰੋਂ ਚਾਬੀਆਂ ਦੀ ਖਣਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਚਲੇ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦੀ!

ਸੰਤ ਇਕ ਰਾਤ ਮੈਨੂੰ ਸੁਪਨੇ 'ਚ ਮਿਲੇ, ਪੁੱਛਦੇ- 'ਉਹ ਜੋਗੀਆਂ ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਮਾ ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਇਆਂ ਅਜੇ ਤਕ?'

(ਸਫਾ 15 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹੇਠਾਂ ਮੈਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤੋ" (ਪੰਨਾ 4) ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਮਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਲਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ ਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਠਹਿਰੇ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ "ਮੇਰੀ ਯਾਦ" ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ "30 ਜਨਵਰੀ 1948 ਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਨਬੂਰਾਮ ਗੋਡਸੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ 1947- 1975 (ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪੰਨਾ 4,5) ਕਰਦੀ ਹੈ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਬਾਵਾ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ , ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਮਾਹਾਰਾਜਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ, ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ" ਆਦਿ।

9. ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਿਣ ਦੀ

ਅਫ਼ਵਾਹ : ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ "ਇਹ ਅਕਤੂਬਰ ਸੰਨ 1947 ਵਾਲਾ ਸਰਕੂਲਰ, ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ' ਘੋਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਦੀ ਸੀ ਮਤ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇ " (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨੇ 4,5) ਇਸ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੱਥ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਜਵਾਬ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫ਼ਵਾਹ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਵੇ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ , ਜਿਨਾਹ , ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ , ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਡੀ ਸੀ ਲਗਣ ਸਮੇਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਤੁਠੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਘੜਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੋ ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਬਨਾਮ ਤੁਠੀ ਸਾਖੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ।

10. ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਦਾ ਢਕਵੰਜ :- ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਜੋ ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਦਾ ਵਾਹ ਵਰੋਲਾ ਖੜਾ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਉਹ ਵੀ ਤੁਠ ਦਾ ਪਲੰਦਾ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 1966 ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਪੀਚ ਵਿਚ ਤੁਠੀਆਂ ਅੱਠ ਕਥਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਠੁੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ 1929 ਦੀ ਲਹੌਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਨਾਂ ਸੂ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਨਾਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਸਾਫ ਆਖਿਆ ਸੀ " ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿੱਖਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਸਲੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ "। (ਵੇਖੋ ਯੰਗ ਇੰਡੀਆ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1930) ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਮਿਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਫੇਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣਕੇ ਰਹਿਣ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਥਾਨ ਦੇਕੇ ਜਾਣਗੇ ਨਿਰਾ ਤੁਠ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਨੁਕਤਾ ਅੰਤਿਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰੀ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਵਸਿੰਦਾ ਤੇ ਜਸੂਸ ਸੀ) ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ " ਮੈਂ 1946 ਵਿਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰੋਡ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਜਿਥੇ ਉਹ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ , ਮਿਲਿਆ ਸੀ " ਅਗੇ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰ

ਸਟੇਟ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। " (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 188) ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਤ ਮਾਰੀ ਗਈ ਲਗਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਜਸੂਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬੰਗਲਾ ਮੁੰਬਈ ਮਾਲਾਬਾਰ ਹਿੱਲ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਉਹ ਵੇਚ ਵੱਟਕੇ ਮਈ 1946 ਵਿਚ ਕਰਾਚੀ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੌਥਾ ਨੁਕਤਾ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ "ਜੁਲਾਈ 1947 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਮਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੌਜੂਦ ਸਨ " ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੋ ਭਾਗ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਵਿਚ ਅਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬਾਨਣੁ ਬੰਨਿਆ ਜਾਵੇ " (ਉਹੀ ਕਿਤਾਬ ਪੰਨਾ 176) ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਅਜੇਹੀ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਲਾਇਲਪੁਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਗਏ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੰਗੇ ਭੜਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸਭ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਗੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ " ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ

ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਬਤ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ? ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਮੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀ ਕੁਹਾੜੀ ਮਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ " (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 152) ਇਕ ਪਾਸੇ ਸੂ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮਤਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਕੇ ਆਵੇ ਪੈਰੀ ਆਪ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ 2 ਮਈ 1947 ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੇਟਨ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵਿਚ, ਲਿਆਕਤ ਅਲੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਵਲਾਇਤ ਗਿਆ ਉਥੇ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਠਹਿਰ ਜਾਣ ਤਦ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਭਵ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਰਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉਤੇ ਖੜੇ ਹੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ ਵਿਚ ਭਾਈਵਲੀ ਪਾ ਸਕਣ। " (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਪੰਨਾ 175) ਇਹ ਗੱਲ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਦਸਕੇ ਸਾਰਾ ਖੇਲ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਹਰ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਵਿਚ ਉਕਾ ਦਮ ਨਹੀਂ ਨਾਂ ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਦੇਣ ਬਾਰੇ 8 ਕਥਾਵਾਂ '

ਅੱਕੇ, ਥੱਕੇ ਲੋਕ, ਕੀ ਨਿਰਣਾ ਦੇਣਗੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ?

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ, ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਹਰ ਹਿੱਸਾ-ਵਸੀਲਾ ਵਰਤ ਕੇ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪੱਥਰਾਂ ਭਾਰ ਰੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 400 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: +91-98158-02070

ਹਥਿਆਈ ਸੀ, ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਲ 'ਚ ਕੀਤੀਆਂ ਖੁਨਮੀਆਂ, ਸਬੰਧੀ ਵ੍ਰਾਈਟ ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਸਬੰਧੀ ਬਲੈਕ ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਗਰਦਾਨਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕਾਲ ਨੂੰ ਅਨਿਆਏ ਕਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੋੜਵੇਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਅਤੇ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਸ ਰਾਮ-ਰੌਲੇ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਅੱਕ ਅਤੇ ਥੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਆਓ ਕੁਝ ਹਕੀਕਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰੀਏ! ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਸਾਲ 2023 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਤਕਨੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਦੋ ਲੱਖ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਬਸ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ

ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਵਾਇਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਕਰੋੜ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਲੱਖਾਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਇੰਜ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਦੈਂਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਹਾਲੇ ਵੀ 2014 ਦੇ ਉਸ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆਂਦਾ ਕਾਲਾ ਧਨ ਚਿੱਟਾ ਕਰ ਕੇ ਪਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਕਿਸਾਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 2022 ਤੱਕ ਦੋਗੁਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਬਦਤਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਿੰਨੋਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨਿਯਮਤ/ਅਨਿਯਮਤ, ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਅਸਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ 2017-18 ਅਤੇ 2022-23 ਵਿਚ ਠਹਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਜ਼ੀਮ ਪ੍ਰੇਮ ਜੀ ਯੁਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਟੇਟ ਆਫ ਵਰਕਿੰਗ ਇੰਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਇੰਕਸ਼ਾਫ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ 25 ਕਰੋੜ ਲੋਕ, ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਯੂ.ਐਨ ਡੀ ਪੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 14 ਕਰੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ 11.8 ਕਰੋੜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 6000 ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਹ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ 8.12 ਕਰੋੜ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 16 ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. 15 ਏਮਜ਼ ਅਤੇ 390 ਨਵੇਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ 22 ਮਾਰਚ 2023 ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਵਿਚ 9625, ਆਈ.ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. 'ਚ 1212 ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਦਿਆਲਿਆਂ ਵਿਚ 22,106 ਮੁੱਖ ਥਾਵਾਂ ਖਾਲੀ ਸਨ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕੀਤੀ, ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਤਰੱਕੀ, ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਧਤਾਧਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੇ ਚੁਰਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਰਪੂਰ

ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮ ਜੋ ਨਿਜੀਕਰਨ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ। ਰੇਲਵੇ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਟੁਕੜਾ-ਟੁਕੜਾ ਕਰ ਕੇ ਨਿੱਜੀ

ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੋਣ ਆਯੋਗ ਨੂੰ, ਹਰੇਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 2022-23 ਵਿਚ ਚੋਣ ਬਾਂਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਗਭਗ 1300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਚੋਣ ਬਾਂਡਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਸੱਤ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 2022-23 ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਫੰਡ 2120 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 61 ਫੀਸਦੀ ਚੋਣ ਬਾਂਡ ਹਨ। ਸਾਲ 2021-22 ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 1775 ਕਰੋੜ ਚੋਣ ਬਾਂਡ ਮਿਲੀਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 171 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 3.2 ਕਰੋੜ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2021-22 'ਚ 117.4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ 76.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਧੰਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਜੇਕਰ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਇਸ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਨਾ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਵਿਖਾਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ

ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ। ਨੋਟਬੰਦੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦਿਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸਮੇਤ ਇਲਾਕਾਈ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾ

ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਭਾਰਤ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਨਿਰੰਤਰ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਇੱਕ ਟੈਕਸ, ਇੱਕ ਚੋਣ, ਇੱਕ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਬਸ, ਇਕੋ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਉੱਤੇ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਵਾਂਗਰ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਵਧੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਵੀ ਨਰਸਿਮ੍ਹਾ ਰਾਓ, ਚੌਧਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਐਸ.ਐਸ. ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਆਗੂ ਕਰਪੂਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਾਜ ਨੇਤਾ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੰਡਿਤ, ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ, ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ।

ਪਰ 2004 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੱਲ ਜੇਕਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ (ਭਾਜਪਾ) ਨੂੰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ (ਕਾਂਗਰਸ) ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀ ਵੋਟ ਹੈਰਾਨਕੁੰਨ ਨਤੀਜੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਕੀਰਨਤਾ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧੰਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਸੌਂਪਣ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਅੱਕੇ-ਥੱਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ, ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਅਤੇ ਘਾਲੇ ਮਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਚੁਣਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਗੇ।

ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਫਲਾਈਟ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ!

ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੱਸਦੇ ਘੱਟ ਹਨ, ਝੂਰਦੇ ਵੱਧ। ਜਿਉਣ ਜੋਗੇ ਘੱਟ, ਮਰਨ ਜੋਗੇ ਵੱਧ। ਫਰ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਕਈ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਮਜਾਹੀਰਾ ਕਲਾਕਾਰ ਨਿਜ਼ਾਮਦੀਨ ਵਰਗੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜੋ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੱਸਦੇ ਹਸਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਤੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ

ਪ੍ਰੀ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਹਾਸੇ ਖੇਡੇ ਦੇ ਅਠਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ ਦੀਆਂ ਅਸਤਬਾਜ਼ੀਆਂ ਛੱਡਦਾ ਸੀ। ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨਿਜ਼ਾਮਦੀਨ ਬਾਰੇ ਲੰਮਾ ਲੇਖ, ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ 'ਚ ਵੰਡ ਕੇ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਏਥੇ

ਉਸਦਾ ਇਕੋ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ:

ਪਿੰਡ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਲੱਗਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ, ਆਪਣੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਪਿਓ ਦੀਆਂ ਉਹਦੀ ਨੌਕਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਪੁੱਛਾਂ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਕ ਗਿਆ। ਆਖਰ ਇਕ ਦਿਨ ਪਿਓ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਹੌਰ ਲੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਵਿਖਾ ਸਕੇ ਕਿ 'ਲਿਫਟ' ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਲੌਬੀ 'ਚ ਇਕ ਕੁਰਸੀ ਡਾਹ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਏਥੇ ਬਹਿ ਕੇ ਵੇਖੀ ਜਾਵੇ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ? ਪਿਓ ਕੁਰਸੀ ਉੱਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਬੁਢੜੀ ਮਾਈ ਆਈ। ਲੋਕ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਹੋਏ। ਬੜੇ ਤਰਲੇ ਨਾਲ ਲਿਫਟ ਓਪਰੇਟਰ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ, "ਵੇ ਪੁੱਤ! ਮੈਥੋਂ ਬੁਢੜੀ ਤੋਂ ਪੌਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਐਹਦੇ 'ਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਜਾ।"

ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਬੁਢੜੀ ਨੂੰ ਲਿਫਟ ਵਿਚ ਵਾੜ ਲਿਆ। ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਲਿਫਟ ਉੱਤੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ। ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਿਓ ਲੌਬੀ 'ਚ ਬੈਠਾ ਬੁਢੜੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ। ਜਦੋਂ ਮੁੰਡਾ ਲਿਫਟ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਉਪਰੋਂ ਇਕ ਟਿਪਟੋਪ ਬੀਬੀ ਲਿਫਟ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਗੋਰਾ ਰੰਗ, ਸੁਰਮਾ ਪਾਇਆ

ਹੋਇਆ ਤੇ ਲਿਪਸਟਿਕ ਲੱਗੀ ਹੋਈ। ਤੇੜ ਸਕਰਟ ਤੇ ਲੱਤਾਂ ਅੱਧ-ਨੰਗੀਆਂ। ਬੀਬੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਤੇ ਟਪਟਪ ਕਰਦੀ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਪਿਓ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੀ। ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਿਓ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਅੱਧ-ਨੰਗੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਹਦੀਆਂ ਤਾਂ ਵਰਾਛਾਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ! ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਆਂਹਦਾ, "ਕੱਜਰਾ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਕੰਮ ਬੀ ਬੜੇ ਵਧੀਆ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਏ। ਭੈੜਿਆ! ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਕੇ ਉਹਦਾ ਵੀ ਇਕ ਗੇੜਾ ਇਹਦੇ 'ਚ ਲਵਾ ਉਏ।" ਉਹਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹੋ ਬੁਢੜੀ ਉੱਤੇ ਸਮਾਰਟ ਬੀਬੀ ਬਣ ਕੇ ਉਤਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਨਿਜ਼ਾਮਦੀਨ!

ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੀ ਨਜ਼ਾਮਦੀਨ ਵਾਂਗ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦ, ਭਾਈਆ ਈਸਰ ਸਿੰਘ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਰਮਤਾ, ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ, ਚਾਚਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹੀਆ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵੱਡੇ ਉਮਰੇ ਹਾਸੇ ਖੇਡੇ ਦੇ ਛੱਟੇ ਦਿੰਦੇ ਤੁਰ ਗਏ। ਰੋਇਆਂ-ਧੋਇਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰੀ ਗਏ। ਹਾਸਾ-ਖੇੜਾ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਵਰ ਜੁ ਹੋਇਆ। ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਹੱਸਣਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਬਦੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੋ ਕੇ 'ਹੱਸਦਿਆਂ ਖੇਲਦਿਆਂ' ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ

ਲਈ ਸਾਹਮੁਖੀ ਵਿਚ ਵੀ ਛਪ ਗਈ ਹੈ।

* 'ਪਹਿਲੀ ਫਲਾਈਟ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਣ' ਦੀ ਗੱਲ ਨੇ ਨਿਜ਼ਾਮਦੀਨ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਉਹ ਮੈਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:

ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਦੇ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੱਚ ਝੂਠ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲਦਿਆਂ ਪੇਟ 'ਚ ਕੀੜੇ ਪੈ ਗਏ। ਕੀੜੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਤਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਪੇਟ ਦੇ ਐਕਸਰ ਤੇ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੇਟ 'ਚ ਤਾਂ ਕੀੜੇ ਹੀ ਕੀੜੇ ਕੁਰਬਲ ਕੁਰਬਲ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਬਿਮਾਰੀ ਹੱਦੋ ਵਧ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੇਤਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਜਾਨ ਜਾਂਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਤੁਰਤ ਪੇਟ ਦੇ ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਫੇਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਦ ਕੀੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਟ ਅੰਦਰੇ ਰੈਲੀ ਕਰ ਲਈ ਬਈ ਆਪਣੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦਾਤੇ ਦਾ ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ। ਨੇਤਾ ਕਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਰੈਲੀ ਵੱਲ ਵੇਖੇ, ਕਦੇ ਬਾਹਰਲੀ ਰੈਲੀ ਵੱਲ। ਭਾਸ਼ਨ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿਥੇ ਦੇਵੇ? ਆਹ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਵੇਖ ਲਓ, ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਬਈ ਅੰਦਰਲੀ ਰੈਲੀ 'ਚ ਭਾਸ਼ਨ

ਦੇਣ ਜਾਂ ਬਾਹਰਲੀ ਰੈਲੀ 'ਚ? ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰਨ?

ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ-ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਢਿੱਡ 'ਚ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ-ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ! ਪੇਟ ਵਿਚਲੇ ਵਧੇਰੇ ਕੀੜੇ ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਨਾਹਰੇ ਲਾਈ ਜਾਣ ਤੇ ਕਹੀ ਜਾਣ ਕਿ ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੀ ਸਾਡਾ ਵੀ ਘਾਣ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਕੀੜੇ ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਨਾਹਰੇ ਲਾਈ ਜਾਣ ਬਈ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਰਿਜ਼ਕ ਦਾਤਾ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਦੋ 'ਗਰੁੱਪ' ਬਣ ਗਏ। ਕੁਝ ਪਕਰੋੜ ਕੀੜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਚੋਖਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ, ਕੀੜਿਆਂ ਦੀ ਖਾਣ ਬਣੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਾਉਣ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਅਖੇ ਲੀਡਰ ਦਾ ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਰੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਵੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, "ਮਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਜਾਵਾਂਗੇ? ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਲੀਡਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ 'ਫਲਾਈਟ' ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇਤਾ ਦੇ ਢਿੱਡ 'ਚ ਜਾ ਵੜਨੈ!"

ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਰੰਧਾਵਾ ਉਤਸਵ

ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਰ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਹੜੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ (2-2-1909-3-3-1986) ਉਤਸਵ ਮਨਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਏਸ ਵਰ੍ਹੇ ਇਹ ਉਤਸਵ 2 ਤੋਂ 6 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੌਸਮ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਏਸ ਵਿਹੜੇ ਕਵਿਤਾ, ਨਾਟਕ ਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੀ। ਇਸਦਾ ਅਰੰਭ ਰੰਧਾਵਾ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੁਲਾਬ ਸਨ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਾਖ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸ਼ਾਖ 'ਤੇ ਖਿੜ ਪਏ ਤੇ ਖਿੜੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਦਘਾਟਨ ਦੀ ਰਸਮ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰੀ ਖੀਬਾ ਅਨਮੋਲ ਗਗਨ ਮਾਨ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਅਨਮੋਲ ਭਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ: 'ਡਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਕਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਤ੍ਰਿਮੂਰਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜਾਂ ਸਦਕਾ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿਛੜ ਕੇ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ, ਮਿਹਨਤੀ, ਸੁਹਿਰਦ, ਕਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਦਿਲੀ ਨਾਲ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਸੰਗਮ ਸਿਰਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਖੇਤੀ, ਵਿਗਿਆਨ, ਸਾਹਿਤ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੋਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਸਨ।'

ਆਨੰਦ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਸਮੇਤ ਉਨਤ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਹਨ। ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਇਸ 'ਕਲਾ ਦੁਆਰ' ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਬੋਲ

6 ਫਰਵਰੀ 2024 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਧੜਲੇਦਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਹੋਇਆਂ 59 ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਚੇਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਅਫਸਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ

ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਧੜਲੇਦਾਰ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਵੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਤਿੰਨ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਤੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨੌਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਚੰਗੇ ਮਸਤਕ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਉੱਤੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਵੱਡਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ' ਸਿਰਲੇਖ ਬੋਲੇ।

ਵੇਖੋ ਬਿਨਾ ਕਮਰੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਰਾਹੀਂ ਅਸਮਾਨ ਵਲ ਵੇਖੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। "ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਹੋਇਆ" ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਤੀਨ ਮੂਰਤੀ ਸਥਿਤ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਲੈ ਗਏ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੋਰੋ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਨੂੰ ਖਬਰ ਦੇਣ ਉਪ੍ਰੰਤ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇ। ਖਾਣੇ ਪਿਛੋਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਫਤਰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ। ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਦਫਤਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ

ਨਿੰਕ ਸੁੱਕ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਪਹਿਲੀ ਮੰਗ ਤਾਂ ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਬਾਰੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਉਹ ਪਾ ਦੇਣ ਤੇ ਲੁਕ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਫੇਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਏਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹੋਰਨਾਂ ਮਾਰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ। ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਕੇਂਦਰ ਬੋਲੇ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਚਨ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ

ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਵਫਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੋ ਗਈ!

ਅੰਤਿਕਾ
—ਮੀਰ ਤਕੀ ਮੀਰ—
ਵਹ ਆਏ ਬਜ਼ਮ ਮੇਂ ਬੱਸ ਇਤਨਾ ਤੋਂ ਮੀਰ ਨੇ ਦੇਖਾ
ਕਿ ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਚਿਰਾਗੋਂ ਮੇਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾ ਰਹੀ।

ਚਿੱਤਰਕਲਾ, ਨਾਟਕ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਇਸ ਉਤਸਵ ਦਾ ਇੱਕ ਹਾਸਲ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਰਸਾਲੇ 'ਕਲਾ ਦੁਆਰ' ਦਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸੰਪਾਦਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪੈੜ ਨਪਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਜ਼ਾਕਿਰ ਹੁਸੈਨ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ, ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ, ਸਤੀਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ, ਲੀ ਕਾਰਬੁਜ਼ੀਏਰ, ਨੌਰਾ ਰਿਚਰਡਜ਼, ਮੁਲਕ ਰਾਜ

ਗਾਵਣ ਜਦੋਂ ਕਥਨ ਤੇ ਖਿੜਨ ਬਣਿਆ (4)

ਕਥਨਾ ਕਥੀ ਨ ਆਵੈ ਤੋਟਿ ॥
ਕਥਿ ਕਥਿ ਕਥੀ ਕੋਟੀ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ॥ (ਪੰਨਾ 2, ਜਪੁ, ਮ: 1)

ਡਾ. ਆਸਮਾ ਕਾਦਰੀ

ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਕਰਨਹਾਰ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸਮਝ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਲੂ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਆਖੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਆਖਣ ਵਿਚ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਥ ਜਾਪਦਾ ਏ ਜਿਵੇਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਹੋਵਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਤਫਸੀਰਾਂ ਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ। ਇਤਨੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਭ ਰੁੱਖੀਆਂ, ਫੋਕੀਆਂ। ਮਹਿਲਾਂ ਮਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ

ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਣਨਹਾਰਾਂ ਅੰਦਰ ਮਹਿਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੋਹ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਏ ਪਾੜ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮੁੱਕਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨਾ ਈ ਮੁੱਕ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ। ਮਾਨ-ਗੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਿਤਨਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਤਨਾ ਈ ਵੱਧਦਾ ਹੈ। ਮਾਨ ਗੁਮਾਨ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਂਦ ਮਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਅੰਦਰ ਈ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਆਂ ਅੰਦਰ ਈ ਜੀਵਨ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਲ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਆਪ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਤੇ ਆਪ ਈ ਸੁਣਦੇ ਨੇ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਪਰਤ ਪਰਤ ਕੇ ਕਰਨ ਸੁਣਨ ਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਆਹਰ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਲਿਖੀ ਜੀਵਨ ਕੱਥ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ। ਕੁਦਰਤ ਜੋ ਆਪ ਹਰ ਥਾਂ, ਹਰ ਵੇਲੇ, ਹਰ ਰੂਪ, ਹਰ ਰੰਗ ਅੰਦਰ ਵਸੀਦੀ ਹੈ ਪਈ, ਓਸ ਦੀ ਕੱਥ ਨਾ ਇਹ ਕਰਦੇ ਨੇ ਨਾ ਸੁਣਦੇ ਨੇ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕੱਥ ਕੁੱਲ ਦੀ ਕੱਥ ਹੋਈ ਤੇ ਵਿਹਾਰਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕੱਥ ਮੈਂ ਦੀ। ਜੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕੱਥ ਕਥਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛੱਡਣੀ ਪੈਂਦੀ ਏ। ਪਰ ਮੈਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਿਹਾਰਵਾਨਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਏਸ ਲਈ ਆਪਣੀ "ਮੈ" ਨੂੰ

ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਏਸ ਨੂੰ ਕੂੜ ਕਥਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦੇਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
ਦੇਦਾ ਦੇ ਲੈਂਦੇ ਬਕਿ ਪਾਹਿ ॥
ਜੁਗਾ ਜੁਗੰਤਰਿ ਖਾਹੀ ਖਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ2, ਜਪੁ, ਮ: 1)

ਚਾਲੂ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਗਾਵਣ ਤੇ ਕੱਥ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਛੋਹੀ ਹੀ ਏ। ਪਹਿਲੇ ਅੰਤਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਗਾਵਣ ਮੰਗਣ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੰਗਣ ਆਪਣੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਵੱਖਰੱਪ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਵੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਸਹਿਜੇ ਈ ਗਾਵਣ ਰੰਗ ਵਟਾਇਆ ਹੈ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਤੇ ਗਾਵਣ ਮੰਗਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੇਵਣ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਗਾਵਣ ਜੋ ਦੇਵਣ ਪਾਰੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਤੋਂ ਦਿੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਈ ਤੇ ਦੇਣ ਵਿਚ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਦਾਈਂ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਦਾਨ ਹੋਇਆ ਅਣ ਮੁੱਕਣਾ ਰਿਜ਼ਕ ਜੁਗਾਂ ਬੱਧੀ ਕੁੱਲ ਜੀਆ-ਜੂਨ ਦੇ ਢਿੱਡ ਭਰਦਾ ਹੈ ਪਿਆ। ਇਹ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਗਾਵਣ ਜੋ ਦੱਸੀਦਾ ਹੈ ਪਿਆ ਕਿ ਗਾਵਣ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਹੈ। ਕਰਨੀ ਹੀ ਅਸਲ ਸਿਫਤ ਹੈ ਗਾਵਣ ਦੀ। ਕਰਤਾ ਆਪਣੀ

ਕਰਨੀ ਦੇਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਬੱਕਦਾ। ਦੇਵਣਹਾਰ ਦਾ ਸੁਖ ਅਨੰਦ ਆਪਣੀ ਕਰਨੀ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੈ।
ਹੁਕਮੀ ਹੁਕਮ ਚਲਾਏ ਰਾਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਵਿਗਸੈ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ॥3॥ (ਪੰਨਾ 2, ਜਪੁ, ਮ: 1)

ਕੁਦਰਤ ਆਪਣੇ ਸਹਿਜ ਟੋਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੁਕਮ ਸਹਿਜ ਟੋਰਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਕ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਬੇਚਿੰਤੀ ਤੇ ਖਿੜਨ। ਯਾ ਨਾਨਕ ਆਪ ਬੇਚਿੰਤੀ ਹੈ ਤੇ ਖਿੜਦਾ ਹੈ ਪਿਆ ਕੁਦਰਤ ਵਾਂਗ, ਖਿੜਨ ਹੱਸਣ ਹੈ। ਹੱਸਦਾ ਓਹੀ ਏ ਜੋ ਨਚਿੰਤ ਏ, ਜੋ ਆਜ਼ਾਦ ਏ ਸਭ ਫਿਕਰਾਂ ਤੋਂ। ਫਿਕਰ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਬਣਾਈ ਹੈ ਹਉਮੈ ਨੇ। ਹਉਮੈ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਕਰਨੀ ਦੇ ਗਾਵਣ ਦਾ ਰੰਗ ਵਟਾਇਆ ਤੇ ਵੰਡ ਬਣਾਈ ਗਾਵਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਦੀ। ਜਦੋਂ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਈ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਦੋ ਹੋਂਦਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲ ਕਿਥੋਂ ਆਉਣ ਜੋ ਦਾਨ ਹੋਵਣ ਤੇ ਜੋਤਨ ਹਿੱਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨਾਲ। ਧਨ ਦੌਲਤ ਦੀ ਬਾਂਧੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਜਿਉਂਦੀ ਹੋਂਦ ਤਾਂ ਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਿਆਣੇ। ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ

ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਜੀ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਜਿਉਂਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੈਂ ਦੀ ਕੈਦ ਅੰਦਰ ਮੌਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਾਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਲਕਤ ਦੀ ਨੇੜ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਖਲਕਤ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਗਿਣਤ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੋਵਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਨੀ ਪੈਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਵਣ ਕੋਹਾ? ਇਤਨਾ ਇਲਮ, ਇਤਨਾ ਕਸਬ, ਤਫਸੀਰਾਂ ਵੇਰਵੇ ਸਭ ਕਰ ਕਰਕੇ ਵੀ ਅਖੀਰ ਫਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਸਤੀ ਕਿਵੇਂ ਬੇਫਿਕਰ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਏ ਜੋ ਹਰ ਪਲ ਆਪਣੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ ਦੱਸੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਲਮ ਫਲਸਫੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੇ। ਪਰ ਇਹ ਕਰਨੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਜੋਤਨ ਪਾਰੋਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਿਆਣ ਲਵੇ ਤਾਂ ਸੱਚ ਈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖਿੜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਗਸੇ ਦੇ ਅਰਥ ਹੱਸਣ, ਖਿੜਨ, ਬਹਾਰ ਤੇ ਆਉਣ ਨੇ। ਜਿਵੇਂ ਫੁੱਲ ਹੱਸਦਾ ਏ ਤੇ ਖਿੜਦਾ ਏ, ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਏ ਫੁੱਲ ਖਿੜ ਕੇ। ਖਿੜਦਾ ਤਾਂ ਉਹੀ ਏ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦ ਏ। ਕੈਦ ਹੋਂਦ ਖਿੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਹੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਬਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦੀ। ਕੁਦਰਤ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਜਹਾਨ ਉਸਾਰ ਕੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਪਲ ਨਵੀਂ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

<h3>ਹੁਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ</h3> <p>ਸਚਾਈ ਅੱਜ ਜਿੱਤ ਏ, ਮਕਾਰੀ ਅੱਜ ਹਾਰੀ ਏ ਝੰਡਾ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ, ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਏ।</p> <p>ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੇ ਨਸ਼ੇ, ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਦੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅੰਦਰ, ਕ੍ਰਾਂਤੀਆਂ ਦੀ ਚਿੰਗਾਰੀ ਏ।</p> <p>ਇਕੱਠ ਦੀ ਜੋ ਗੱਠ ਹੁੰਦੀ, ਲੋਹੇ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਲੱਠ ਹੁੰਦੀ ਸਣਾ ਤੋਂ ਜੋ ਰੱਸੇ ਵੱਟਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰੀ ਏ।</p> <p>ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਗਵਾਹ ਭਰੇ, ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਜੋ ਆਣ ਚੜ੍ਹੇ</p>		<h3>ਹੋ ਹੋ ਸੱਜਣਾ ਬਸੰਤ ਬਹਾਰ ਆਈ</h3> <p>ਸੁੱਕੇ ਢੀਂਗਰਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਨੇ ਲੱਗੇ, ਹਰਿਆਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ। ਚੁੱਤ ਬਸੰਤ ਨੇ ਲਈ ਅੰਗੜਾਈ, ਚਾਈ ਚਾਈ ਪਹਿਲੇ।</p> <p>ਹਜੇ ਤਾਂ ਕਾਦਰ ਨੇ ਰੰਗ ਭਰਨੇ, ਬੈਂਗਣੀ, ਹਰੇ ਤੇ ਪੀਲੇ। ਲਾਲ, ਗੁਲਨਾਰੀ, ਸੰਤਰੀ ਝਰਨੇ, ਰੰਗੀਲੇ ਛਬ ਛਬੀਲੇ।</p> <p>ਵਿਚ ਟਾਹਣੀਆਂ ਪੀੜਾ ਉੱਠਣੀ, ਅੰਗ ਉਮੰਗ ਰਸੀਲੇ। ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਰਾਣੀ ਦੇਉ ਲੋਰੀਆਂ, ਪੱਤੇ ਕੂਲੇ ਸਾਵੇ ਕੀਲੇ।</p> <p>ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਵਿਸਮਾਦ 'ਚ ਨੱਚਣ, ਤਨ ਮਨ ਚਿੱਤ ਡੋਲੇ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੌਸਮ ਬਦਲ ਰਿਹੈ, ਭੇਦ ਜੀਵਨ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹੇ। —ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ “ ਨੂਰਪੁਰੀ ”—</p>	
---	--	--	--

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਅੱਗ ਦੀ ਖੇਡ' ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੂਪ

ਪਿਛਲੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਹਿਤ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਕ ਰਿਹਾ ਹੈ- ਸਪੈਨਿਸ਼ ਜਾਂ ਪੁਰਤਗੀਜ਼ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ (ਇੱਥੇ ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਸੰਜੀਦਾ ਅਦਬ ਦੀ ਹੈ, ਬੈਂਸਟ ਸੈੱਲਰਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ)। ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਕੋਲੰਬਿਆਈ ਲੇਖਕ (ਮਰਹੂਮ) ਗੈਬਰੀਅਲ ਗਾਰਸੀਆ ਮਾਰਕੇਜ਼ ਅਤੇ ਅਰਜਨਟੀਨੀ ਲੇਖਕ (ਮਰਹੂਮ) ਜੌਰਜ਼ ਲੁਇਸ ਬਰਜਜ਼ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਕਬੂਲ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹਨ। ਮਾਰਕੇਜ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਖਰੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇਜ਼
ਫੋਨ: +91-98555-01488

ਖਰੜੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਾਵਲ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ 'ਅਨਟਿਲ ਔਗਸਟ' (ਅਗਸਤ ਤੱਕ) ਅਜੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਕਾਪੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਸਕੈਂਡੇਨੇਵੀਅਨ (ਸਵੀਡਿਸ਼, ਨਾਰਵੇਜੀਅਨ ਤੇ ਡੈਨਿਸ਼) ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਜਿਹੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਪੱਖੋਂ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ, ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਵਿਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਅਦਬ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਅਰਬੀ ਅਦਬ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਨਿਰੋਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਵਸੀਰ ਹੈ। ਵਜ੍ਹਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਨ-ਬੋਲਣ-ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਤੋਂ ਸੋਚ-ਸੁਹਜ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਰਤਾਰਾ ਏਸ਼ੀਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਾਪਾਨ, ਭਾਰਤ ਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਰਜਮਾਕਾਰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਡਾਇਰਾ ਹੋ ਗੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਤਰਜਮਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵੀ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤਰਜਮੇ ਰਾਹੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਕਿੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਉਪਨਿਆਸ 'ਰੇਤ ਸਮਾਧੀ' ਹੈ। ਡੇਜ਼ੀ ਰੋਕਵੈੱਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ (ਟੌਂਬ ਆਫ ਸੈਂਡ) ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਦਕਾ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਮੂਲ ਹਿੰਦੀ ਉਪਨਿਆਸ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨਗੁਣੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੇਖਿਕਾ ਦੀ ਸਾਖ਼ ਤੇ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਤਾਂ ਵਧੀ ਹੀ, ਤਰਜਮਾਕਾਰ ਦੀ ਵੱਕਤ ਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਿਚ ਵੀ ਭਰਵਾਂ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਮਿਲ ਲੇਖਕ ਮੁਰੁਗਨ ਪੇਰੁਮਲ (ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਰਕੇਦਾਰਾਨਾ ਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਅੱਕ ਕੇ ਲੇਖਣ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾਕਸ਼ੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ) ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਲੇਖਣ ਕਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

ਉਥੇ ਲੇਖਕ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਨਵਦੀਪ ਸੂਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ (ਆਈ.ਐੱਫ.ਐੱਸ.) ਦੇ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 2001-02 ਵਿਚ 'ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਪੀ' ਨਾਵਲ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ ਜੋ 'ਦਿ ਵਾਚਮੇਕਰ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਛਪਿਆ। ਫਿਰ 'ਅੱਧਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲ' ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੂਪ 'ਏ ਲਾਈਫ ਇਨਕੰਪਲੀਟ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਛਪਿਆ। 1919 ਦੇ ਜੱਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ 'ਖੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ' (1920) ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਰਜਮਾ 2019 ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 2022 ਵਿਚ 'ਖੂਨ ਦੇ ਸੋਹਲੇ' ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੂਪ 'ਹਿੰਮਤ ਇਨ ਬਲੱਡ' ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਹੁਣ 'ਅੱਗ ਦੀ ਖੇਡ' ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 'ਏ ਗੇਮ ਆਫ ਫਾਇਰ' ਸਿਰਲੇਖ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਨੁਵਾਦ ਸਦਕਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨਦਾਨ ਮਿਲਿਆ ਸਗੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸੰਜੀਦਾ ਸਾਹਿਤ ਰਚਣ ਪਰ ਵੱਧ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਮੁਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

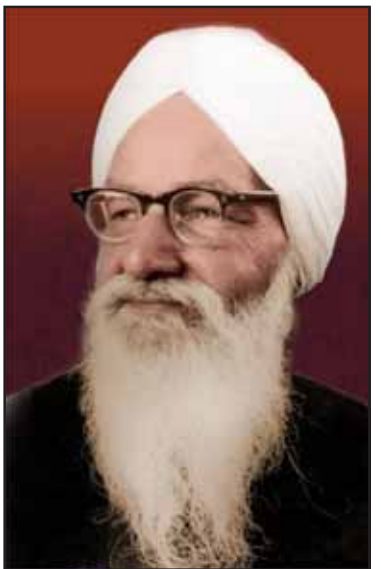
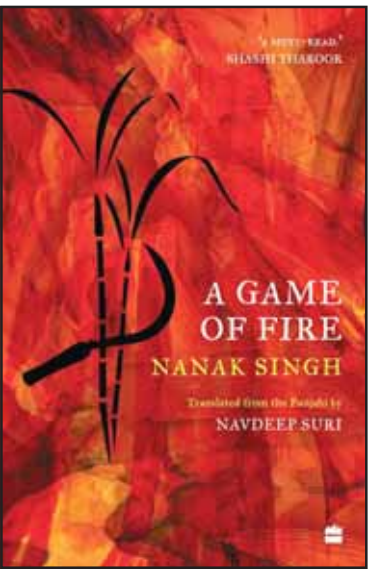
ਬਾਵਜੂਦ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਨਵਦੀਪ ਸੂਰੀ ਨੇ

ਆਧਾਰਿਤ ਤਿੰਨ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। 'ਖੂਨ ਦੇ ਸੋਹਲੇ' ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੂਪ 'ਹਿੰਮਤ ਇਨ ਬਲੱਡ' 2022 ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਦੂਜਾ ਨਾਵਲ 'ਅੱਗ ਦੀ ਖੇਡ'

ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਤਰਜਮੇ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਦੀ ਸੰਤਾਲੀ ਵਾਲੀ ਵਸੋਂ-ਮੁਖੀ ਬਣਤਰ ਨਾਲ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ 1941 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਸੋਂ 6,56,000 ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 3,91,000 ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ 46% ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤਾਲੀ ਦੌਰਾਨ ਉੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਖੂਨ ਡੁੱਲਿਆ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਬੇਪੱਤ ਹੋਈਆਂ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਹਗੇ ਵੱਲ ਵਾਹੋ-ਦਾਹੀ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇਸੇ ਸਾਰੀ ਦਿਲ-ਕੰਬਾਉ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਈਨਾ ਹੈ 'ਏ ਗੇਮ ਆਫ ਫਾਇਰ'।

ਤਰਜਮਾਕਾਰੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਪਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਤਰਜਮਾਕਾਰੀ ਬੇਹੱਦ ਬਿਖਮ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ, ਹਰ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਉਸੇ ਰੰਗਤ, ਉਸੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਫੜਨਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਪਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਓਨੀ ਹੀ ਮੁਹਾਰਤ ਨਾਲ ਢਾਲਣਾ ਕਈ ਵਾਰ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭਾਵ ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਯੂਰਪੀ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਦਿੱਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਲਾਤੀਨੀ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਆਈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੱਖਣ ਤੇ ਪੂਰਬ ਏਸ਼ੀਆਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਤਹਿਜੀਬੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਭਿੰਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁ-ਬ-ਹੁ ਉਲਥਾਉਣਾ, ਚੂਹੇ ਦੀ ਖੁੱਡ ਵਿਚ ਘੁਸਣ ਜਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਨਵਦੀਪ ਸੂਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸ਼ਾਇਦ 'ਦਿ ਹਿੰਦੂ' ਦੇ ਇੱਕ ਐਤਵਾਰੀ ਐੱਕ ਵਿਚ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੇ ਕਲਾਸਿਕ ਨਾਵਲ 'ਚਿੱਟਾ ਲਹੂ' (1932) ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਆਰੰਭਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਧੂਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਮਲੀ (ਅਫੀਮਰੀ) ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਲਹਿਜ਼ਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਗੈਬਰੀਅਲ ਗਾਰਸੀਆ ਮਾਰਕੇਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ 'ਟਾਈਮਜ਼ ਲਿਟਰੇਚਰੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟ' (ਟੀ.ਐੱਲ.ਐੱਸ.) ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਨਾਵਲਾਂ 'ਦਿ ਐਂਟਮ ਆਫ ਏ ਪੈਟ੍ਰੀਆਰਕ' ਤੇ 'ਦਿ ਜਨਰਲ ਇਨ ਹਿਜ਼ ਲੈਬੋਰਿਓ' ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਰਜਮੇ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਖਰੜੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨੇ ਪਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਅਲੰਕਾਰਾਂ, ਉਪਮਾਵਾਂ ਤੇ ਬਿਥਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

'ਏ ਗੇਮ ਆਫ ਫਾਇਰ' ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੋ 'ਅੱਗ ਦੀ ਖੇਡ' ਨਾਲ ਨਾਇਨਸਾਫ਼ੀ ਜਾਪੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਹਾਅ ਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਓਨਾ ਹੀ ਸਹਿਜ ਤੇ ਸਰਲ ਹੈ ਜਿੰਨਾ 'ਅੱਗ ਦੀ ਖੇਡ' ਵਿਚ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਆਭਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ। ਤਰਜਮੇ ਦੀ ਲੈਅ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਨਵਦੀਪ ਸੂਰੀ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ ਨਾਵਲ 'ਏ ਗੇਮ ਆਫ ਫਾਇਰ' ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ 'ਅੱਗ ਦੀ ਖੇਡ' ਦੇ ਸਰਵਰਕ ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਲਥਾਉਣ ਦੇ ਗਿੱਲੇ ਨਾਂ-ਮਾਤਰ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੋ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮਾਰ ਖਾ ਗਏ ਜਾਂ ਮੂਲ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਇੱਥੇ ਵਾਜਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਕਾਰੀ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਹਿਤ ਰੋਟੀ-ਰੋਜ਼ੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਕਦਰਾਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ ਵੀ ਸੀ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹਿੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਮਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਇਖਲਾਕੀ ਸੋਚ-ਸੁਹਜ ਨਾਲ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਧੀ-ਪੋਟੀ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰਚੇ ਗਏ ਨਾਵਲ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਓਨੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਜਿੰਨੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਚਨਾਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਕੇ ਵੀ ਚੰਗੇ। 'ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਪੀ' (1942) ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਵੀ 1970ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ

ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ (ਆਈ.ਐੱਫ.ਐੱਸ.) ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਫ਼ਾਰਤੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭਿਆ। ਨਵਦੀਪ ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਮਿਸਰ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ (ਯੂ.ਏ.ਏ.) ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ/ਰਾਜਦੂਤ ਵੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੇ ਭਾਰਤੀ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2001-02 ਵਿਚ ਲੰਡਨ 'ਚ ਆਪਣੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੌਰਾਨ 'ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਪੀ' ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜੋ 'ਦਿ ਵਾਚਮੇਕਰ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਹਾਰਪਰ ਕੋਲਿਨਜ਼ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਚੰਗੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਅੱਧਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲ' ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੂਪ 'ਏ ਲਾਈਫ ਇਨਕੰਪਲੀਟ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਛਪਿਆ। ਫਿਰ 1919 ਦੇ ਜੱਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ 'ਖੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ' (1920) ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਰਜਮਾ 2019 ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਮਗਰੋਂ ਤਰਜਮੇ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜ ਲਈ। ਪਹਿਲ 1947 ਦੇ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਵਹਿਸ਼ਤ ਉੱਤੇ

'ਏ ਗੇਮ ਆਫ ਫਾਇਰ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਹਾਰਪਰ ਕੋਲਿਨਜ਼ ਨੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਏ ਗੇਮ ਆਫ ਫਾਇਰ' ਦੇ ਕਥਾਨਕ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਕੇਸਰ ਕੌਰ, ਬਾਬਾ ਉਰਫ ਹਕੀਮ ਜੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਯੂਸੁਫ, ਕਨੂਈਆ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਕਫ ਹਾਂ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਧਰਾਤਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਘਟਨਾਵਲੀ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਅਗਸਤ 1947, ਭਾਵ ਪੋਨੋਹਾਰ ਖਿੱਤੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਫਿਰਕੂ ਫ਼ਸਾਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਿਚਾਅ ਤੇ ਕਤਲੇ-ਗ਼ਾਰਤ ਦੀ ਅਗਸਤ ਵਾਲੀ ਕੜੀ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਭਾਵੇਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਨ ਪਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਸਲੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਕੋਈ ਅਦੀਬ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਓਨੀ ਕੁ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਖੂਨ ਦੇ ਸੋਹਲੇ' ਤੇ 'ਅੱਗ ਦੀ ਖੇਡ' ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਨਾਵਲ ਨਹੀਂ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨਾਵਲ 'ਜਗਤ ਜਲੰਦੇ' ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ 'ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ' ਦੇ ਗੁਰੂ-ਵਾਕ ਵਾਲਾ ਸੁਨੋਹਾ ਵੀ। ਨਾਵਲ ਦੀ ਅੰਤਿਕਾ ਵਿਚ ਨਵਦੀਪ ਸੂਰੀ

* ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖੁਦ ਲੱਭਣਾ ਔਖਾ, ਛੱਡਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। * ਜੇ ਕੋਈ ਖਬਰ ਲੈਣ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਖਬਰ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੇਵੀ
ਫੋਨ: 480-794-0325

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ

ਅਤੇ ਖਬਰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। * ਕੀ ਜਮਾਨਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਝੂਠ ਅਸੀਂ ਪਹਾੜ ਜਿੱਤਾ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸੱਚ ਰਾਈ ਮਾਤਰ ਵੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। * ਵੈਲੋਨਟਾਈਨ ਡੇਅ 'ਤੇ ਜੇ ਗੁਲਾਬ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਫਰੈਂਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਰਊ-ਰਊ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਗਾਂਧੀ ਜੈਯੰਤੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਿਹੜਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। * ਮੁਣਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲ 'ਗੋਦਾਨ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਓਨਾ ਚਿਰ ਸੱਚ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਕਰੋ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਨਾ ਆਖੀ ਹੋਵੇ। * ਬਗਾਵਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਅਣਖੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦੀ ਚਾਪਲੂਸ ਲੋਕ ਤਾਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਚੱਟ ਕੇ ਵੀ ਡੰਗ ਟਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। * ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਗਦੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਪਤੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। * ਅੰਧਭਗਤੀ ਤੋਂ ਬਚੋ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੰਧਭਗਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ ਵਾਟ ਦੇ ਬਲਬ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਵਾਟ ਦਾ ਬਲਬ ਬਾਬਰੂਮ 'ਚ ਤਾਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦੇ ਪਰ ਸਟੱਡੀ ਰੂਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। * ਚੁਗਲੀ ਦੀ ਧਾਰ ਸਰਜੀਕਲ ਬਲੋਡ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਰਜੀਕਲ ਬਲੋਡ ਨਾਲ ਲਾਏ ਕੱਟ ਸਿਉਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਚੁਗਲੀ ਦੀ ਧਾਰ ਨਾਲ ਲਾਏ ਕੱਟ ਤਾਉਮਰ ਹਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। * ਵੀਵੇ ਵਿਚ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਬੱਤੀ ਰੱਖ ਦਿਓ ਓਨੀ ਦੇਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੀਜੇ ਹੱਥ

ਅੱਗ ਨਾ ਲਾਉਣ, ਭਲਾ ਮੰਗੀਏ ਅੱਗ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਗੇ ਰਾਖ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ। * ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਓਨੀ ਦੇਰ ਬੁਰੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਉਹ ਖੁਦ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ। * ਮਹਾਨ ਲੇਖਕ ਓਸੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਜੋਕਾ ਇਨਸਾਨ ਕਿੰਨਾ ਨਾਦਾਨ ਹੈ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ ਦੁੱਖ ਆਵੇ ਤਾਂ ਅਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਸੁੱਖ ਆਉਣ ਤੇ ਭਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। * ਕੰਮ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲੇ ਨਾ ਮਿਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਬਹਿ ਨਾ ਜਾਓ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.) ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਫਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਤਵ ਪੱਖੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਹਾਤ ਤੱਕ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਘੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਨੀਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਕੁਨਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਐੱਚ.-ਪੌਪ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜੋ ਅੰਕੜੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਹਨ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਉਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲਾ

ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਪੌਪ ਸਟਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ।

ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਾਲੇ ਫਿਲਮਕਾਰ ਹੇਲ ਗੋਰਿਮਾ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਣਗਿਣਤ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁਝੀ ਟ੍ਰੈਪਸ' (ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਪੈਮਾਨੇ) ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਦੇ ਪਰਖੇ ਉੱਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

**ਮਨੀਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ**

ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਜੋ 'ਬੁਝੀ ਟ੍ਰੈਪ' ਵਿਛਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਕੁਨਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਛਪ ਕੇ ਆਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਤਾਬ 'H-POP' (The Secretive World of Hindutva Pop Stars) ਵਿਚ ਇਸ 'ਬੁਝੀ ਟ੍ਰੈਪ' ਦੀ ਝਲਕ ਨੂੰ 'ਕੈਪਚਰ' ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 2014 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, 'ਹਿੰਦੂਤਵ ਪੌਪ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦੂਰ-ਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਗੀਤਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ

“ਹਰ ਘਰ ਭਗਵਾ ਲਹਿਰਾਏਗਾ...”
“ਦੁਸ਼ਮਨ ਘਰ ਮੇਂ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਤੁਮ ਕੋਸ਼ੇ ਤੇ ਰਹੋ ਪੜੋਸੀ ਕੋ”
ਜੋ ਫੁਰੀ ਬਗਲ ਮੇਂ ਰਖਤੇ ਹੈਂ, ਤੁਮ ਮਾਰ ਨਾ ਦੇ ਉਸ ਦੋਸੀ ਕੋ”

“ਅਗਰ ਛੁਆ ਮੰਦਰ ਤੋ ਤੁਝੇ ਦਿਖਾ ਦੇਗੇ ਤੁਝਕੋ ਤੇਰੀ ਔਕਾਤ ਬਤਾ ਦੇਗੇ...”
ਵਰਗੇ ਗੀਤ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ/ਜਵਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਏਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਗੀਤ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ, ਜਵਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ 'ਆਨਲਾਈਨ' ਲੈਕਚਰ ਦੌਰਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਇਕ ਕਸਬੇ ਦੇ ਇਕ ਹੇਠਲੇ ਮੱਧਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਸ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਗੀਤਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਗੀਤਾਂ/ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਯੂਟਿਊਬ ਉੱਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ/ਲੱਖਾਂ ਗਾਹਕ (ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬਰ) ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਨਾਲ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋ ਰਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ।

ਹੁਣ ਤੱਕ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਦਾਰ/ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਕਰੂਤ' ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅੱਖੀ ਮੀਟੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਸਿਰਫ਼ਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਗੱਲ ਆਈ ਗਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਰ-ਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ/ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕੁਨਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਆਪਣੀ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ- “1990 ਵਿਚ ਰਵਾਂਡਾ ਵਿਚ ਹੂਤੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤੁਤਸੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੀ ਜੋ ਨਸਲਕ੍ਰਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ (ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 8 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ), ਉਸ ਵਿਚ ਹੂਤੀ-ਕੱਟਰੋਲ ਵਾਲੇ 'ਰੇਡੀਓ ਰਵਾਂਡਾ' ਅਤੇ 'ਰੇਡੀਓ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ' (Libre des Milles Collines) ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਅਜਿਹੇ ਗੀਤ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਭਤਕਾਊ ਤੇ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੁਤਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।” (ਪੰਨਾ-9, 'ਐੱਚ.-ਪੌਪ')

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, www.kapot.in ਵਰਗੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਈ-ਕਾਮਰਸ ਸਾਈਟ 'ਤੇ 'ਇਸਲਾਮ ਕੇ ਦੋ ਚੇਹਰੇ', 'ਗੋਡਸ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਨੋ', 'ਗਾਧੀ ਕੇ ਮਹਿਲਾ ਮਿੱਤਰ' ਵਰਗੀਆਂ ਨਫਰਤ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ www.kapot.in ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੰਦੀਪ ਦੇਵ ਨੇ ਮੌਦੀ ਦੇ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਈ-ਕਾਮਰਸ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੇਚਦਾ ਹੈ। ਸੰਦੀਪ ਦੇਵ ਨੇ ਐਮਜੈਨ ਅਤੇ ਫਲਿੱਪਕਾਰਟ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਉਦਾਰ/ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 'ਗੀਤਾ ਪ੍ਰੈੱਸ' ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਲੱਖ-ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਔਰਤ ਵਿਰੋਧੀ, ਦਲਿਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹਿੰਦੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਸਦੀ ਖੱਬਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮਿਊਨਿਸਟ 'ਗਰੁੱਪਾਂ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਪਰ ਪਿਛਾਖੜੀ ਹਿੰਦੂਤਵ (ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ) ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਰੱਖੀਆਂ। ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕ/ਸਬਾਲਟਰਨ ਚਿੰਤਕਾਂ (ਰਣਜੀਤ ਗੁਰਾ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਪਰਥਾ ਚੈਟਰਜੀ, ਗਾਇਤਰੀ ਸਿਪਵਾਕ, ਹੋਮੀ ਭਾਭਾ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਨੰਦੀ ਆਦਿ) ਨੇ ਤਾਂ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਪੇਖਵਾਦ' (Cultural Relativism) ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਕਾਲਤ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਐਡਵਰਡ ਸ਼ਿਲਜ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 'ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ' ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 'ਬੌਧਿਕ ਸ਼ੈਲੀਆਂ' ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਹੈ- “ਭਾਰਤੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਭਾਠੂ ਹਿੰਦੂ ਆਲਮੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸਦੇ ਹੋਰ ਤਰਕਹੀਣ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਤੱਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੋਤਿਸ਼, ਵਿਵਸਥਿਤ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਤੁਅੱਸਬ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।” (ਪਿਛੜੇ ਹੋਏ ਨਬੀ, ਪੰਨਾ 25, ਲੇਖਕਾ ਮੀਰਾ ਨੰਦਾ)

ਅੱਜ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਚੌਤਰਫ਼ਾ ਵਧਾਰੇ-ਪਸਾਰੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਅਤੇ ਮਾਸ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕਾਨਸੈਂਟ' ਲਈ ਚਿੰਤਰਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ੂਬੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ ਗੁਈ ਡੀਬੋਰਡ ਨੇ “ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਚਿੰਤਰ ਹਨ” ਕਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਟੀ.ਵੀ., ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦਾ ਜਿਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਅਵਾਮ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉੱਪਰ ਪਿਛਾਖੜੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ/ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਆਰਤੀ ਉਤਾਰਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ। ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰੂਪ 'ਚ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।

ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦੇ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਆਕਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਗੁਈ ਡੀਬੋਰਡ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸਤਾ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਤਸਵੀਰਾਂ/ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਲਗਾਤਾਰ ਮੌਦੀ/ਯੋਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਹਿੰਦੂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿਖਾਉਣਾ ਮਹਿਜ਼ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਚਾਲਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਪਿਛਾਖੜੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਇਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। 22 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ 'ਰਾਮ ਕੀ ਪ੍ਰਾਣ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ' ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਯਕਲਖਤ ਜ਼ਰਬਾਂ ਆ ਗਈਆਂ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਕੂਲੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਾਅ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਵਰਗੀਆਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੜ ਮੁਸਲਮਾਨ

ਚੌਤਰਫ਼ਾ ਵਧਾਰੇ-ਪਸਾਰੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਅਤੇ ਮਾਸ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕਾਨਸੈਂਟ' ਲਈ ਚਿੰਤਰਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ੂਬੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ ਗੁਈ ਡੀਬੋਰਡ ਨੇ “ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਚਿੰਤਰ ਹਨ” ਕਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਟੀ.ਵੀ., ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦਾ ਜਿਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਅਵਾਮ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉੱਪਰ ਪਿਛਾਖੜੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ/ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਆਰਤੀ ਉਤਾਰਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ। ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰੂਪ 'ਚ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।

ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦੇ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਆਕਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਗੁਈ ਡੀਬੋਰਡ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸਤਾ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਤਸਵੀਰਾਂ/ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਲਗਾਤਾਰ ਮੌਦੀ/ਯੋਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਹਿੰਦੂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿਖਾਉਣਾ ਮਹਿਜ਼ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਇਕ ਚਾਲਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਪਿਛਾਖੜੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਇਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। 22 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ 'ਰਾਮ ਕੀ ਪ੍ਰਾਣ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ' ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਯਕਲਖਤ ਜ਼ਰਬਾਂ ਆ ਗਈਆਂ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਕੂਲੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਾਅ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਵਰਗੀਆਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੜ ਮੁਸਲਮਾਨ

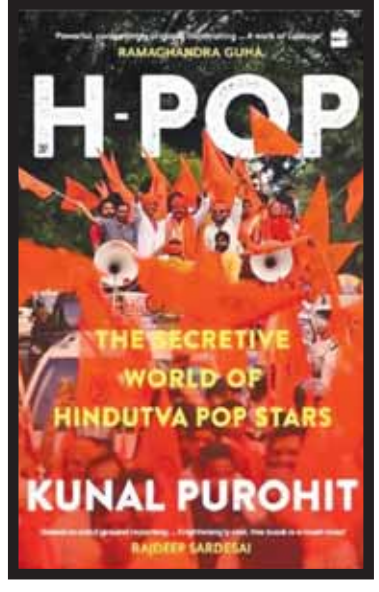
ਚੌਤਰਫ਼ਾ ਵਧਾਰੇ-ਪਸਾਰੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਅਤੇ ਮਾਸ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕਾਨਸੈਂਟ' ਲਈ ਚਿੰਤਰਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ੂਬੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ ਗੁਈ ਡੀਬੋਰਡ ਨੇ “ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਚਿੰਤਰ ਹਨ” ਕਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਟੀ.ਵੀ., ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦਾ ਜਿਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਅਵਾਮ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉੱਪਰ ਪਿਛਾਖੜੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਪੱਖ ਉੱਪਰ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਾਖੜੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਦ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲਾ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਲਵ ਜਹਾਦ' ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ਼ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਹੀ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮਾਤੁਤਵ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ - “ਮਾਵਾਂ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ।”

ਔਰਤਾਂ 'ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.' ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ 'ਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ 'ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ - “ਸ਼ਾਖਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।” ਇਸ ਸਤਰ ਨੂੰ ਡੀਕੋਡ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਔਰਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਠੇਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਉਸ ਕੋਲ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਸ਼ਾਖਾ 'ਚ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹੋਵੇਗਾ; ਭਾਵ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਖਾ 'ਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿਚ ਨਾ ਸੱਦਣ ਦਾ ਜੋ ਦੁਜਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਔਰਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਯਾਨੀ ਔਰਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਸੀ - “ਜ਼ਮੀਨ ਭੋਜਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਔਰਤਾਂ ਜਨਸੰਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰਦ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।” ਭਾਰਤੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਵੀ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਪੌਪ ਸਟਾਰਾਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਕਿਤਾਬ।

ਇਹ 2024 ਦਾ ਠੰਢਾ ਅਤੇ ਕੰਬਾ ਛੇਤਰਾ ਮੌਸਮ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਬਰਫ, ਖੁੰਦ ਤੇ ਕੋਰੇ ਕਾਰਨ ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਆਜ਼ਤੀ ਇੰਨਗੋ ਸਟੋਲ ਆਪਣੀਆਂ 400 ਭੇਡਾਂ ਨਾਲ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਕ 'ਤੇ ਬੰਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬਣਾਏ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਖਰੜੇ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਲਈ ਫੰਧਾ ਬਣਨਗੇ।

ਉਸੇ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਸਪੇਨ ਵਰਗੇ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕੌਮੀ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਕ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ- 'ਅਸੀਂ ਦੁੱਧ ਮੈਡਰਿਡ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਡੋਲੂ ਦਿਆਂਗੇ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਵੇਚਾਂਗੇ' ਤਾਂ ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ ਘੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਣਐਲਾਨੀ ਜੰਗ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਰੋਮਾਨੀਆ, ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ, ਪੋਲੈਂਡ, ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਂਸ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ/

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ
ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਘੇਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗਲੋਬਲ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਤਕਤੀ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੁੱਪਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਾਣੀ, ਹਵਾ, ਜੰਗਲ, ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਕੌਮੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਗੈਰਾ ਵੇਚਣ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਧੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿੱਤਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਨੀਲੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਥੱਲੇ ਸੌਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਣਖ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਡੰਗਰ-ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਸੰਦਾਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਸਪੇਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ; ਸਪੇਨ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਿਆਂਕਰ ਸੋਕੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਮਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਬਾਂ ਉਲਟਾ ਸਪੇਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹਰਗ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਟਾਂਗਸ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੀ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫਲਾਂ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਲੱਗਭੱਗ ਸੱਤਰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਗਲੋਬਲ ਪੱਧਰ

ਨਵੀਂ ਹਲਚਲ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ

ਯੂਰਪੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ

ਯੂਰਪ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਉਠੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰਾਂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਬਣਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

'ਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ

ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਅਨਾਜ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨੀ ਅਨਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਮੰਡੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ

ਰੋਮਾਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਕੰਡਕਟਰ ਵੀ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਵਿਚ ਡੀਜ਼ਲ

ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਾਲੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਇਮਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ।

ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮੁਲਕ ਪੋਲੈਂਡ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਬੋਚੈਨੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਪੋਲਿਸ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੂਟ ਗ੍ਰੋਅਰਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿਰਸਿਲਾ ਮਲੀਸ਼ਜੈਬਕਸੀ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧ ਨਵੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਈਕੋ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਗਰੀਨ ਡੀਲ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਸਥਾਨਕ ਬੀਜ, ਪੌਦੇ ਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲ, ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਪੈਟਰੋਲ ਕੀਮਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਫਲ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂ-ਮਾਤਰ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।"

ਸਪੇਨ, ਪੋਲੈਂਡ ਅਤੇ ਰੋਮਾਨੀਆ ਦੇ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਤੰਦ ਰੂਸ ਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਦਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਡੀਜ਼ਲ ਪੈਟਰੋਲ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਬੇਮੁਹਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਯੂਕਰੇਨ ਆਪਣੇ ਜੰਗੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਸਾਨ ਖੁਦ ਉਗਾਏ ਅਨਾਜਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨ? ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਿਬ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਲਟਾ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਖੇਤੀ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਖੇਤੀ ਫਾਰਮ ਉਸਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਿਕੀ ਨਿੱਜੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਨਾਜਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਖੁਰਾਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋਕ ਮਾਰੂ ਸਿਆਸਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 'ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਸਵਾਇਆ' ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾਈ ਨੀਤੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ? ਬੋਝਾ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਆਖਿਰੀ ਦੌਰ ਦਾ ਉਹ ਯੂ-ਟਰਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਆ ਕੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਸੂਰਜ ਢਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਨਿਉ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਦੇ ਉਸ ਦੌਰ ਦੀ ਝਲਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਸੱਚ ਦਾ ਸੂਰਜ ਲਿਸ਼ਕੇਗਾ!

ਪੈਟਰੋਲ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਾਉਣਾ, ਖੇਤੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਘਟਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਸਤੇ ਅਨਾਜ ਬਰਾਮਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਯੂਕਰੇਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਘੇਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਦ ਸਾਡਾ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਗਲ-ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਅਨਾਜ ਮੰਗਵਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਤੋੜਵੀਂ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਮਾਨ ਛੁੰਹਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜ਼ੇਵੀਅਰ ਮਲੋਵੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਫੂਰਾ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ/ਇਕਾਈਆਂ/ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਬਲਕਿ 1990 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਆਪਣੀ ਉਚਤਮ ਦਰ ਛੂਹ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਜਰਤਾਂ ਅਤੇ ਦਿਹਾੜੀ-ਭੱਤੇ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਨਾਂ-ਮਾਤਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਅਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੇ ਦਸ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਨਾਗਰਿਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹਨ। ਅਲ-ਜ਼ਜੀਰਾ ਚੈਨਲ ਦੁਆਰਾ ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ

ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਪੈਟੀਰਸੀਆ ਬੁੱਲਰਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ 'ਗੈਂਗਸਟਰ' ਅਤੇ 'ਗਰੀਬੀ ਦਾਤਾ' ਆਖਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕਰ ਲੈਣ, ਅਸੀਂ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ।"

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਪੋਸਟ-ਟਰੱਬ' ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਡ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਗੰਧ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਰਹਿੰਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਫਰੈਡਰੋ ਫਿਨਿਸ਼ਟਾਈਨ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਉਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਲਭਾਊ ਸਿਆਸੀ ਹੱਥਕੰਡਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੈ।"

ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬੁਲਗਾਰੀਆ ਦੇ ਖੇਤ ਅਤੇ ਜੂਹਾਂ ਵੀ ਉਦਾਸ ਹਨ। ਇਸ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦਿਆਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਬੁਲਗਾਰੀਅਨ ਗ੍ਰੇਨ-ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਇਲੀਆ ਪ੍ਰਦੋਨਣ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਸਾਡੇ ਗੁਦਾਮ ਅਨਾਜਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਕਿੱਥੇ ਜਾਈਏ? ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਅਗਲੀ ਫਸਲ ਪੱਕਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਡੀ ਹਾਕ ਨਾ ਸੁਣੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ।"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਫਰਾਂਸ ਤੇ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੱਕ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਵਕਅਤ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸੂਰਜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਟ-ਲਟ ਬਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੜਕ ਕੰਢੇ ਕਮਿਊਨਾਂ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਉਮੀਦ ਦੀ ਲੋਅ ਬਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇੱਥੇ 2010 ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਚਾਰ ਲੱਖ ਨੱਥੇ ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, 2020 ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਨੱਥੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸਾਨੀ ਕੰਮ ਦੇ ਲੰਮੇ ਘੰਟਿਆਂ, ਖੇਤੀ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਆਮਦਨ, ਮੌਸਮ ਦੀ ਮਾਰ ਅਤੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਥਿਯਾਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫਰਾਂਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀ ਘਾੜਿਆਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਕੇਸ-ਸਟੱਡੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਪੈਟ ਭਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਫਾਰਮਾਂ, ਭਾਰੀ ਭਰਕਮ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਹੋਣੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਵਿਚ ਹੈ, ਖੇਤਾਂ-ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਨਦੀਆਂ-ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਹਾਉ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਬੇਕਿਰਕ ਸੱਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਐਲਾਨੀਆ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚਣ ਵਿਚ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਉਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਕੁਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ/ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਮਤਹਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਗਾਤਾਰ 'ਹਿਟਲਰ

ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ' ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੰਗੀਤ ਕੁਮਾਰ ਰਾਗੀ, ਡਾ: ਬਦਰੀਨਾਰਾਇਣ, ਡਾ: ਵਿਕਰਮ ਸੰਪਤ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹੀ 'ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ' ਹਨ। ਭਾਜਪਾ/ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ' ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਅਖਾਉਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ 'ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੀ

ਸਰਬਉੱਚਤਾ' ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਵਾਮ ਉੱਪਰ ਭਾਜਪਾ/ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦਾ ਇਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲਾ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਜਰੰਗ ਦਲ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸੈਨਾ ਵਰਗੀਆਂ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉਸ 'ਸਪੇਸ' ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅਖਾਉਤੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਦਾਰ ਖਿਆਲ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂਆਂ ਦਾ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਸੀ। ਯਾਨੀ ਪਿਛਾੜੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖ

ਕਰਕੇ ਦੇਖਣਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖੁੰਢਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਵਕਤ ਜੋ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ/ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਪਿਛਾੜੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਤੁਅੱਸਬ, ਅਮਾਨਵੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਦੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸੋਧਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਬਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

ਹਰ ਵਰਤਾਰੇ 'ਚ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਤਾਰਾ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਅੰਘਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ, ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਸੀ.ਏ.ਏ./ਐੱਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿਛਾੜੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਓਵਾਦੀ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ/ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਢੁੱਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਮਰਾਜੀ/ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Noblesville

Trucks & Trailer Repair Shop

15203 Stony Creek Way,
Noblesville, IN 46060

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And
Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Sam Bhullar: 317-995-2020
Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976

Reliable

Trucks & Trailer Repair Shop

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020

Reliable

Semi Trucks & Trailer Repair Shop

5520S Harding St., Suite : C,
Indianapolis, IN 46217

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair,
And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air
Dryer
Radiator Change

Jasbir Singh: 317-702-6302
Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976

TRUCK PARTS KING USA

Heavy duty Trucks &
Trailer Parts

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

We will sell Trucks & Trailers tires
as well.

COMING SOON...

Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020

ਮੌਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਸ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ; ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਖਿਰੀ ਅੰਤਰਿਮ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪੂਰਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ; ਮਤਲਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਗੇ। ਅੰਤਰਿਮ ਬਜਟ ਵਿਚ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ

ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ
ਫੋਨ: +91-98154-27127

ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਜਕਾਲਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗੂ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਰਥਚਾਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਹਿਮ ਆਰਥਿਕ ਸੂਚਕ ਜਿਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਦਰ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ, ਗ਼ਰੀਬੀ ਆਦਿ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗ਼ਰੁ ਨਾਲ ਵਾਚੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਤੋਕ ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ-ਧਾਰ ਨਿੰਜੀਕਰਨ, ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ, ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ, 2016 ਵਿਚ ਨੋਟਬੰਦੀ, 2017 ਵਿਚ ਜੀਐੱਸਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲਿਆਣ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2014-15 ਦੌਰਾਨ ਚੰਗੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਥਚਾਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 7.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ

ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ 6.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ, ਅਗਸਤ 2014 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ; ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 2016-17 ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਵਿਚ 8.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਦਰ ਵਿਚ 6.9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ। ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਘਟ ਗਈ।

ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ 2014-15 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ 2014-15 ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ 86,647 ਰੁਪਏ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ 98 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਧੇ ਨਾਲ 1,72,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਮਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਇਸ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਹਾਲਤ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਅਧਿਐਨ ਸਥਿਰ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ 2011-12 ਦੀਆਂ ਸਥਿਰ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਹ ਵਾਧਾ 98 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਕੇਵਲ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ; 2014-15 ਵਿਚ ਸਥਿਰ ਕੀਮਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ 72805 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2022-23 ਵਿਚ 98,118 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ

ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅੱਛੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਧਾ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ 157 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ; ਭਾਵ, 2006-07 ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ

33,717 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2014-15 ਵਿਚ 86,647 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਥਿਰ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ 51431 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 72805 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ; ਭਾਵ, ਵਾਧਾ 42 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 2016 ਵਿਚ ਨੋਟਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਬੇਲੋੜਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ; ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ; ਖਾਸਕਰ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਠਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰਮੀਆਂ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕਚੁੰਮਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਉੱਝ ਵੀ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਲਾਨੇ ਇਕ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2017 ਵਿਚ ਜੀ.ਐੱਸ.ਟੀ. (ਗੁਡਜ਼ ਐਂਡ ਸਰਵਿਸ ਟੈਕਸ) ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਵੀ ਛੋਟੇ, ਦਰਮਿਆਨੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਠਤ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲਾਈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਇਆ; ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਟੈਕਸ

ਲਾਗੂ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ ਛੋਟੀ ਮੋਟੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫੈਡਰਲਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਸਨ, ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੀਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਬਜਟ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਘੱਟਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਰਹੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਚੁਨ ਤੇ ਬੋਕ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰਾਂ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ। ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕ ਜੋ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ, ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਖੁਰਾਕੀ ਤੇਲਾਂ ਤੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਬੇਹਿਸਾਬ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਸਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਧ ਰਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗ਼ਲਤ ਫ਼ੇਡਫ਼ਾਤ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਤਰਜੀਹਾਂ ਹਨ; ਭਾਵ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਰਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਤਰਜੀਹਾਂ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਰਥਪਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਦੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਘੱਟ ਗ਼ਰੀਬੀ ਵਿਚ ਪੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਹੁਣੇ ਜਾਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਸੂਚਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਘਟਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ ਰੈਂਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਐਂਕੜੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਧੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਘਟਣ ਦੀ ਦਰ ਵਿਚ ਆਈ ਕਮੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਵ, 2011-12 ਦੇ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਗ਼ਰੀਬੀ ਸਬੰਧੀ ਜਿਹੜਾ ਸਰਵੇਖਣ 2017-18 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਕਨੀਕੀ ਖਾਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 25

ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ

ਸਿੱਖਿਆ, ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਚੰਬੇ ਭਰੇ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤੋਰ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੇਜ਼

ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ
ਫੋਨ: +91-98153-56086

ਰਫ਼ਤਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਇਕ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਅਜੇਕੇ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਸਭ ਸੁੱਖ ਆਰਾਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਹਿਜਤਾ ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਖੋਅ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੁਬਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪਸਰ ਰਹੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ। ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿੱਤ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਇਸੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਦੀ ਸਿਖਰ ਹਨ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ

ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਕੜੇ ਹੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਨੇ ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ 2015 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ 1374 ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 400 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 5 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਹੋਏ ਤੇ ਲੱਗਭੱਗ 1.50 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ। ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਅਪਰਾਧ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2009 ਵਿਚ 6425 ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 3622 ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ। 2010 ਵਿਚ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 6641 ਹੋ ਗਈ ਤੇ 3424 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਗੁਆਉਣੀ ਪਈ। 2018 ਵਿਚ 4,740 ਮੌਤਾਂ, 2019 ਵਿਚ 4,525 ਮੌਤਾਂ, 2020 ਵਿਚ 3,898 ਮੌਤਾਂ

ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਰ 76% ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰੋਡ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਂਡ ਟਰੈਫਿਕ-2021 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਰ ਦਿਨ 13 ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ 4589 ਮੌਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 3276 ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਦਰ ਹਰ ਸਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ; ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ। 2015 ਵਿਚ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ 20% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ 15 ਤੋਂ 34 ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਰਗ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਥਿਤੀ ਇੰਨੀ ਬਦਤਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਸੜਕਾਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥ-ਪੱਥ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਬਰ ਵਿਛ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ ਪਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਗ਼ਲਤੀ ਹੈ। ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 77.1% ਹਾਦਸੇ ਡਰਾਇਵਰ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਨ ਦੀ ਮਿਥੀ ਗਤੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਪੀਡ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਵਾਹਨ ਚਾਲਕ ਦਾ ਵਾਹਨ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੜਕੀ ਨੇਮਾਂ ਤੋਂ ਅਣਭਿੰਜ

ਡਰਾਇਵਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਧੌਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਾਹਨ ਭਜਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਤ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਭਾਰੂ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਵਾਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਪੀਡ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੀਡ ਗਵਰਨਰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਕਸਦ ਸੀ ਕਿ 80 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਸਪੀਡ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ 2012 ਵਿਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸਪੀਡ ਗਵਰਨਰ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਇਹ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚਲਦੇ ਵਾਹਨ ਸਭ ਹੱਦਾਂ ਬੰਨੇ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਖੋਫ ਤੇ ਆਤੰਕ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਕਰਨਾ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਨਸ਼ੇ ਕਾਰਨ ਡਰਾਇਵਰ ਦੀਆਂ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਭਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਹਨ ਦੀ ਗਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਸੜਕ

'ਤੇ ਪੈਦਲ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾਹਨ ਚਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਮੋਬਾਇਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੈਲਮਟ ਅਤੇ ਸੀਟ ਬੈਲਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨੀ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਨ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਟਰੈਫਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 1300 ਦੇ ਲੱਗਭੱਗ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਸਪੀਡ ਅਤੇ ਸਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਅਵਾਰਾ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਸਫਰ ਕਾਰਨ ਡਰਾਇਵਰ ਉਨੀਦਰੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾਤੇ ਗੁਆ ਦੇਣਾ ਸਿਰੇ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿੱਤ ਡੁੱਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਖੂਨ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਗਿਰੇਵਾਨ ਵਿਚ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਕਿ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ।

‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ (ਮਾਰਨਾ ਅਤੇ ਭੱਜ ਜਾਣਾ/ ਮਾਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਾ) ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿਚ ਡਰ ਵਜੋਂ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾਹਨ ਚਾਲਕਾਂ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹਿੰਤਾਂ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਤਬਲ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਚਾਲਕ (ਡਰਾਈਵਰ) ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਨਿਖਾਰ

ਬਾਅਦ ਚਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਕੜੇ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾ ਹੋਏ ਜਾਂ ਅੰਗਗੀਣ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੰਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ, ਕਿਉਂ...? ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਛੋਟੀ ‘ਤੇ ਰੋਅਬ ਜਮਾ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਦੀਆਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਸਿਰਫ਼ 10 ਫੀਸਦੀ ਚਾਲਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੀ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਾਮਲੇ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਹੋ ਗਏ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ-1988 ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ

ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 660 ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 113 ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ 184.60 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਦੇ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ 2 ਲੱਖ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਿੱਧਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਾਲ 2016 ਵਿਚ 55942, ਜੋ 2017 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 65186, 2018 ਵਿਚ 69621 ਅਤੇ 2019 ਵਿਚ 69621 ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2022-2023 ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ਼ 205 ਦਾਅਵੇਦਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 9.5 ਲੱਖ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਹੋ ਰਹੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੋਰਾਂ, ਧਾੜਵੀਆਂ, ਲੁਟੇਰਿਆਂ, ਕਾਤਲਾਂ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੋਈ ਧੀ-ਭੈਣ, ਵਪਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਡਰ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈ, ਭਲੇਮਾਣਸਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਖ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵੋ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੁਅਰਤ ਨਹੀਂ।

‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲਕਾਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ‘ਕੱਚੇ-ਪਿੱਲੇ’ ਹਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਦੇ ਚੰਡੇ ਚਾਲਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੰਢੇ-ਵਰਤੇ ਚਾਲਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਵੀ ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਦੇ ਪੀੜਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਓਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਚਾਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਵਿਚਾਰ ਸਿਆਸੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਣੇ-ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜਾਂ ਨੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣਾ ਹੈ।

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ‘ਮੌੜ’
ਫੋਨ: +91-94177-52063

ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਆਪਣੇ ਵਾਹਨ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦਾ ਜਾਨੀ ਜਾਂ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਾਹਨ/ਗੱਡੀ ਸਮੇਤ ਭੱਜ ਜਾਣਾ’ ਜੇਕਰ ਚਾਲਕ ਭੜਕੇ ਹਜ਼ੂਮ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵਾਹਨ/ਗੱਡੀ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿਵੇਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਬਾਣੇ/ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਦਿ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮੁਕਦਮਾ ਦਰਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਚਾਲਕ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਚਾਲਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਾਨੀ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਕਿਰਤੀ ਜਮਾਤ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਪੂਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ‘ਤੇ ਖਰੇ ਨਾ ਉਤਰਨ ਵਾਲੇ ਅਣਜਾਣ ਵਾਹਨ ਚਾਲਕ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਗਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਲ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣਾ, ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਚੱਲਣਾ, ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣਾ, ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਵਾਹਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਚਾਲਕ ਦਾ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਹੋਣਾ, ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਵਾਹਨ ਦੇ ਤਕਨੀਕ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣਾ ਆਦਿ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੰਦਭਾਗੀਆਂ ਖੂਨੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ

ਮੈਂ ਮਰਹੂਮ ਗਾਇਕ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ ਦਾ ਦੋਗਾਣਾ ‘ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਲਾਲ ਮਰੂਤੀ ਨੇ, ਅੱਜ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਕਰਾਤਾ..’ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਵਾਹਨ ਚਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ:

‘ਰੱਬ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਡਰਾਈਵਰ ਬਾਈਆਂ ਤੋਂ, ਜਿਹੜੇ ਖਾਧੀ-ਪੀੜੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਨੇ,
‘ਕਈ ਵਿਗੜੇ, ਚੌਰੇ, ਖੌਡੇ ਨੇ, ਕਈ ਲਵੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ...’ ਕੋਈ ਦੇਖ ਸੜਕ ‘ਤੇ...’

ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲਕਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਨਸ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਣ ਲਿਖੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ:

‘ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਛ ਕੀ ਫੜ ਲੈਣੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਈਡ ਮਾਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਾ,
‘ਝੱਟ ਮੂਧੀ ਗੱਡੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਸਣੇ ਮਾਲ ਟਾਹਲੀ ਵਿਚ ਵੱਜ ਜਾਣਾ...’

‘ਕਸ਼ਮੀਰੋਂ ਲੱਦੇ ਸੇਬਾਂ ਦਾ ਕੀਹਨੇ ਢੇਰ ਸੜਕ ‘ਤੇ ‘ਲਾਤਾ... ਸੋਅਰੇ ਦੀ ਲਾਲ ਮਰੂਤੀ ਨੇ...’

ਸੇਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਸਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 104 ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 104-ਏ ਵਿਚ ਗਲਤ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਲਕ ਨੂੰ 7 ਸਾਲ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਹੈ, 104-ਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਲਕ ਦੇ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 10 ਸਾਲ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਚਾਲਕ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਥਾਣੇ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੱਲਣਗੀਆਂ। ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਧਾਰਾ 279 ਗਲਤ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣਾ, 304-ਏ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮੌਤ, 337 ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚੇ/ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ, 338 ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਜਾਣਾ, 427 ਕਿਸੇ ਦਾ 50 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈਵੇਅ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ 65000 ਮਾਮਲੇ ‘ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ’ (ਮਾਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦੇ)

ਰਿਹਾ ਹੈ। ‘ਹਮਾਸ’ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਜ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਫੌਜ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਸ ਨੇ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਆਮ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਆਮ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ‘ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ’ ਦੇ ਵੇਰਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਫ਼ਾਹ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਫਲਸਤੀਨੀ ਦਫਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਰਦਾ ਸਰੀਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਗਲੇ-ਸਤੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਨ: ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਦਫਨਾਉਣ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ।

ਉਮਰ ਅਬੂ ਤਾਹਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹੈ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੌ ਦੇ ਲਗਪਗ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਹਨ, ਅੱਧੇ ਸਰੀਰ ਵੀ, ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਵੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਕ ਸੌ ਬੈਗ ਹਨ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ, ਸਾਨੂੰ 100 ਬੈਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀ ਨਾਮ ਹਨ। ਰੱਬ ਨੇ ਚਾਹਿਆ, ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੀ ਐਨ ਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਹੋਣਗੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਾਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਣਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਟੈਸਟ ਕਰਨੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਰ ਗਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ

ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁੰਮ ਗਏ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲੈਣ।

ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਦੌੜਦੀ ਹੋਈ ਆਈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈਂ ਚਿਹਰੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਫਨਾ ਸਕਣਗੇ।

ਇਸ ਅਬੂ ਸਰਹਾਨ (ਇੱਕ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਬਾਪ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ (ਜਿਵੇਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ‘ਤੇ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ) ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਚੁਰਾਈਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਤੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਖੋਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਜਾਣਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਕੈਸੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਉੱਨਤ ਸਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ, ਇੱਕ ਮੁਲਕ ਦਾ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਅਵਾਮ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਉੱਠ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਮੁਲਕ ਮਗਰਮੱਛਾਂ ਵਾਂਗ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਅਤੇ ਹੜੱਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਸ਼ਾਸਕ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਟ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਆਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਬੰਦੇ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ!

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਵਰਤਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ‘ਅਤਿਵਾਦ’ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਦੋਂ ਦੇ ਡੀ ਜੀ ਪੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ‘ਬੁੱਚਤ’ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੀੜੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ, ਤਰੱਕੀਆਂ ਲੈਣ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ
ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ)
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ

ਇਸੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਸੈਕਿਊਰਿਟੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਣਭੋਲ ਨੌਜੁਆਨ ਵੀ ‘ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ’ ਦੇ ਵੇਰਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਏ ਸਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ’ ਦੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕਰਦਾ ਕਰਦਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਪ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਹੱਥੋਂ ਜਿਉਂਦੇ-ਜਾਗਦੇ ਚੰਗੇ-ਭਲੇ ਇਨਸਾਨ ਤੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਰਗਾ ਭਾਣਾ ਹੀ ਅੱਜ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰ

ਮੁਨਤਾਹਾ ਉਬੈਦ, ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ, ਪਿਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ

ਕੁਝ ਕੁ ਪਲ ਹੀ ਪੱਲੇ

ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿੱਥ ਲੈਂਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਹੀ ਚਲੇ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ, ਕਦੇ ਵੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਜੀਵਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਅਜੇਹੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭੁੱਲਦੇ ਹੀ ਹਾਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਬੰਦਾ, ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸਦੇ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰ ਰਹੇ ਸਾਹ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਿਆਉਂਦੇ ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਪਲ। ਜਦ ਕੁਝ ਕੁ ਪਲ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਹਾਥਿਆਂ ਬੰਦਾ, ਆਪਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਅਰਥਾ ਹੀ ਗਵਾ ਬਹਿੰਦਾ।

ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸਮਰਥ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੀ ਹੈ? ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੁਲਬੁਲਾ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਆਉਂਦੀ ਗਵਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਜਗਿਆਸੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੀਵਨ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਿਆਦ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੈ? ਫਕੀਰ ਨੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਜੀਵਨ। ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਕਤਕ ਕਰ ਕੇ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਫਕੀਰ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸਦੀ ਮਿਆਦ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨੀ ਕੁ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੰਨੀ ਜਾਂ ਭੋਂ ਕੇ ਤੱਕਿਆ

ਤਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਪਲ ਹੀ ਪੱਲੇ,
ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸੋਚਦਿਆਂ ਸੋਚਦਿਆਂ
ਸਾਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿੱਰ ਚੱਲੇ।

ਸੱਜਣਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਦਲੀ ਯਾਦਾਂ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਗੁੰਮੀਆਂ
ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗਰਦਸ਼ ਦੇ ਹਾਉਕੇ
ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ ਹਰ ਗੱਲੇ।

ਮੋਹ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਵਰਗੇ ਮਿੱਤਰ
ਦੁਰੀਆਂ ਵਿਚ ਗਵਾਚੇ,
ਹੁਣ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਪਰਤਣਗੇ
ਉਹ ਵੇਲੇ ਝੱਲ-ਵੱਲੇ।

ਆਪਣੀ ਨੀਦਰੇ ਸੌਣਾ, ਜਾਗਣਾ
ਤੇ ਭੁੱਖ ਦੀ ਨਾ ਪ੍ਰਵਾਹ,
ਹੁਣ ਤਾਂ ਫਿਕਰਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ
ਮਨ ਦੇ ਬੂਹੇ ਮੱਲੇ।

ਕਦੇ ਅੰਬਰ ਨੂੰ ਛੱਡ 'ਤੇ ਲਾਹੁਣਾ
ਚੰਨ ਨਾਲ ਕਰਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ,
ਹੁਣ ਤਾਂ ਘੁਰਨੇ ਵਰਗੇ ਘਰ 'ਚ
ਕਰੇ ਉਦਾਸੀ ਹੱਲੇ।

ਬੀਤਿਆ ਲੋਕਾਂ ਲੇਖੇ ਲਾ ਕੇ

ਦੱਸੀ ਖਾਂ ਕੀ ਖੱਟਿਆ,
ਬਚੀ ਜੋ ਜਸ਼ਨ ਬਣਾ ਲੈ ਹੁਣ ਹੀ
ਤੂੰ ਜਾਣਾ ਆਖਰ 'ਕੱਲੇ।

ਕੁਝ ਕੁ ਰਹਿੰਦੇ ਪਲਾਂ ਦੇ ਪਲ ਪਲ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਜੀਅ
ਕਿਉਂਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਰਹੇਂ ਜਾਂ ਨਾ ਰਹੇਂ।

ਦੀਦਿਆਂ 'ਚ ਹੁਸੀਨ ਨਜ਼ਾਰੇ ਤੇ
ਕੁਦਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ
ਵਰਨਾ ਦਿਲਕਸ਼ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ
ਨਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ 'ਚੋਂ ਵੀ ਧੁੰਧਲਕਾ ਹੀ ਦਿਸਣਾ।

ਯਾਰਾਂ ਬੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਦਿਲਲੱਗੀਆਂ
ਕਰ

ਜਦ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ
ਡੰਗੋਰੀ ਸਹਾਰੇ ਕਿੰਜ ਕਰੇਗਾ ਦਿਲਲੱਗੀਆਂ।

ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸਫ਼ਰ ਹੁੰਦਿਆ ਮਨਮੋਹਕ ਬਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਾਹ
ਵਰਨਾ! ਤੁੰਰਨ ਤੋਂ ਮੁੱਨਕਰ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਰੇਤ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਿਰ ਜਾਣਾ ਹੈ ਸਫ਼ਰ।

ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਸੁਫਾ ਨੂੰ ਸੁਬਦਾਂ ਵਿਚ ਢਾਲ
ਜਾਂ ਕੈਨਵਸ ਤੇ ਵਾਹੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ 'ਚੋਂ ਉਗਾ
ਹੱਥ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪੈਣ
ਤਾਂ ਸੁਬਦ ਵੀ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ

ਤੇ ਹੱਥੋਂ ਛੁੱਟਿਆ ਬੁਰਸ਼
ਕੈਨਵੈਸ, ਕੰਧ ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲਬੋਤ ਦਿੰਦਾ।

ਸੋਚ ਦੇ ਅੰਬਰ 'ਚ
ਚੰਨ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਲਾ
ਧੁੰਧਲਾਈ ਸੋਚ ਵਿਚ ਤਾਂ
ਸੂਰਜ ਵੀ ਰਾਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਮਨਾਂ! ਤੂੰ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਰਗੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਾਵਿਕ ਰਵਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇੰਨੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੜਾ ਸਿਆਣਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਵਿਕ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਸ਼ਾਹ-ਅਸਵਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅੰਤਰੀਵੀ ਨਾਦ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਹ ਕਰਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਉਹ ਕਰਾਂਗਾ
ਤੇਰੇ ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੀ
ਦਾਹੜੀ ਤੇ ਸਿਰ ਧੌਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ
ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਮੋਟੀਆਂ ਐਨਕਾਂ
ਮੂੰਹ 'ਚ ਨਕਲੀ ਬੀੜ
ਹੱਥ 'ਚ ਡੰਗੋਰੀ
ਤੈਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਭੁੱਲਣ ਲੱਗੀਆਂ
ਤੇ ਤੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਬੋਲੋਤਾ ਹੋ ਗਿਆ

ਉਮਰ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ 'ਚ ਅਜੇਹਾ ਉਲਝਿਆ
ਤੂੰ ਸੋਚਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ
ਕਿ ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਰਾਂਗਾ

ਪਰ
ਤੇਰੇ ਸਾਹਵੇਂ ਹੀ
ਤੇਰੇ ਹਮਸਫ਼ਰ ਤੇ ਯਾਰ ਬੇਲੀ ਤੁੰਰ ਗਏ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਪੈ ਗਈ ਉਜਾੜ
ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਤੇ ਉਗ ਆਏ ਪਿੰਪਲ ਬੋਹੜ
ਪਰ ਤੇਰੀ ਬਿਰਤੀ ਨਾ ਟੁੱਟੀ।
ਯਾਦ ਰੱਖ!

ਤੂੰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਗਿਆ ਤਾਂ
ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਕੁਝ ਕੁ ਮਿੱਤਰ,
ਸਕੇ-ਸੋਦਰੇ ਤੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸਸਕਾਰ ਤੇ ਜਾਣਗੇ
ਤੇਰੀਆਂ ਰਸਮੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ
ਅਤੇ ਬਲਦੇ ਸਿਵੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣਗੇ
“ਤੁੰਰ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰਾ, ਚੰਗਾ ਸੀ”
ਤੇ ਤੂੰ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਹਰੇਕ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਗਵਾਹ
ਜਾਵੇਂਗਾ

ਜਿਵੇਂ ਸਿਵੇ ਦੀ ਰਾਖ ਹਵਾ 'ਚ ਗਵਾਹ ਜਾਂਦੀ
ਸੋ
'ਬਾਅਦ' ਨੂੰ ਛੱਡ
ਤੇ 'ਹੁਣ' ਹੀ ਕਰ
ਕਿਉਂਕਿ
'ਹੁਣ' ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵੱਸ ਏ।

ਜੀਵਨ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਏ? ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਜੀਵਿਆ ਤੇ ਕਿੰਨਾ
ਕੁ ਭੋਗਿਆ? ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਮਾਣਿਆ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ
ਹੰਢਾਇਆ? ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਖਾਇਆ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ
ਗਵਾਇਆ? ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ
ਹਸਾਇਆ? ਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲੇ? ਕੀ ਲੰਘੇ ਸਮੇਂ
ਜਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਵਕਤ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਇਆ? ਕੀ ਇਹ
ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਏ? ਕੀ
ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵੀ ਕੁਝ ਪਤਾ ਏ ਜਾਂ ਗਵਾਹਿਆਂ ਹਾਰ ਹੀ
ਰਹੇ? ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਦੇ,
ਬੰਦੇ ਕੋਲੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਦੇ। ਪਰ ਬੰਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਟਾਲਦਾ
ਰਹਿੰਦਾ।

ਜੀਵਨ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ,
ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਮਹੀਨੇ ਦਰ ਮਹੀਨੇ
ਬੀੜ ਜਾਂਦੇ। ਸਾਲ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਹੱਥੋਂ ਖਿਸਕਦੇ
ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤੋਰ ਦਾ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਆਸ
ਹੀ ਨਾ ਕੀਤਾ।

ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ, ਵਿਆਹੋ ਗਏ,
ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਏ,
ਵਿਆਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਬਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਦੂਰ ਉਡਾਰੀ
ਮਾਰ ਗਏ। ਮਾਂ, ਪਿਉ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰੇ ਭਰ
ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੋਝੀ
ਨਾ ਆਈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਪਲ ਆਪਣੇ ਵੀ ਨੇ
ਅਤੇ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੀਅ ਲਈਏ।

ਬੰਦੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੀ ਨਾ ਕਿ ਬੀਤੇ ਨੇ ਤਾਂ
ਪਰਤਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅੰਬਰ ਦੀ
ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਨਹਾ ਲਵਾਂ। ਰਾਤ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਨੂੰ ਤਨ ਦੇ
ਦੁਆਲੇ ਲਪੇਟਾਂ। ਕਦੇ ਰਾਤ ਦੀ ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ
ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਵਾਂ। ਕਦੇ ਟਿੱਕੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਤਾਰਿਆਂ
ਦੀ ਆਪਸੀ ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵਾਂ। ਕਦੇ ਅਕਾਸ਼
ਗੰਗਾਵਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੀੜੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਦੇ ਨਕਸ਼ ਚਿਤਾਰਾਂ?

ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ ਆਪਣਾ ਖ਼ਿਆਲ

ਰੱਖਣਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ। ਆਪਣੇ
ਸੌਕਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ
ਦਫ਼ਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਤਰਕੀਬ। ਨਿੱਕਿਆਂ ਨਿੱਕਿਆਂ
ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ਣਾ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ
ਲਾਉਂਦਿਆਂ, ਕਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਬੂਟਿਆਂ
ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਦਾ ਸਾਥ ਨੂੰ ਮਾਨਣਾ। ਘਰ ਤਾਂ
ਗਮਲਿਆਂ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਾਏ ਬੂਟੇ ਜਿਉਂਦੇ,
ਹੱਸਦੇ, ਹਸਾਉਂਦੇ, ਰੰਗ ਵੰਡਦੇ ਅਤੇ ਮਹਿਕਾਂ ਖਿੰਡਾਉਂਦੇ।
ਖਦੇ ਕੀਮਤੀ ਗਮਲੇ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਨਕਲੀ ਫੁੱਲ ਮਹਿਕਦੇ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਬੰਦਾ ਹਰ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਆਦੀ।
ਫੇਰ ਵੇਖੀ ਜਾਓ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਹੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਹ ਕਰ
ਲਈਏ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਲਾ
ਨੂੰ ਪਰਤਾਂਗਾ। ਮਨ ਨੂੰ ਰੂਹਦਾਰੀ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ
ਵੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਾ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ
ਤੋਂ ਹੀ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋਇਆ, ਇਕ ਬੇਗਾਨਗੀ ਨੂੰ ਮੱਥੇ
'ਤੇ ਲਿਖਵਾਇਆ। ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀਣਾ
ਹੋਇਆ। ਜਦ ਹੁਣ ਬੀਤੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੁੰਦਾ।

ਜਦ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ
ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਣ
ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਖਿਸਕ ਜਾਂਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਮੌਕੇ, ਉਤਮ
ਤਜ਼ਰਬੇ, ਉਮਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਯਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਕੁਝ ਕੁ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਇਆ
ਅਮੁੱਲ ਸਮਾਂ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਣੇ ਹੋਏ ਕੀਮਤੀ
ਪਲ। ਘਰ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਕੋਸੇ-
ਕੋਸੇ ਪਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰਜੀਆਂ ਹੁਸੀਨ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ
ਜਿਸਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਾਡਾ ਅਮੁੱਲ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਹੁੰਦਾ।

ਬੰਦਿਆ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਪਲ ਨੇ ਤੇਰੀ ਝੋਲੀ।
ਕਿਹੜੀ ਬੋਲਦਾਂ ਏ ਬੋਲੀ। ਤੇਰੀ ਹਯਾਤੀ ਜਾਣੀ ਏ ਮਿੱਟੀ
ਵਿਚ ਰੋਲੀ। ਜੇ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਨੀਦਰ ਖੋਲੀ। ਅਹਿਸਾਸ
ਕਰ, ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਜੀਅ ਲਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ
ਕੱਦ ਵੱਜਣਾ ਤੇਰਾ ਘੋਰਤੂ ਅਤੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਏ ਰਾਮ ਨਾਮ
ਸੱਤ।

ਐ ਬੰਦੇ! ਤੂੰ ਹੁਣ ਦਰਿਆਵੇ ਕੰਢੇ ਰੁੱਖ ਏਂ। ਤੇਰੀ
ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਮਿਆਦ ਰਹਿ ਗਈ ਬਾਕੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ
ਵੇਲੇ ਤੇਰੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ
ਸਭ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਖਿੱਸਕ ਜਾਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਜ
ਕੇ ਜੀਅ। ਤੇਰਾ ਇਥੇ ਫਿਰ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਕੀ? ਤੇਰੇ ਤੋਂ
ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਜਾਣਾ ਘਰ ਦਾ ਹਰ ਜੀਅ ਕਿਉਂਕਿ ਕਦੇ ਵੀ
ਕੋਈ ਤੁਰ ਗਿਆ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਬੰਦਾ ਕਿਹੜੇ ਭਰਮ-ਭਲੇਖਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿ
ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀ
ਹੋਣਾ? ਯਾਦ ਰੱਖ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਹੱਸਦੇ-ਵੱਸਦੇ ਰਹਿਣਾ।
ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਅਬਾਦ
ਕਰ ਕੇ ਮਨਾਣਾ। ਕੁਝ ਵੀ ਅਜੇਹਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਤੇਰੇ ਬਾਅਦ
ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
ਇਸ ਸੰਸਾਰਕ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰ, ਗਿਣਤੀ ਦੇ
ਕੁਝ ਕੁ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤਾਂ ਜੀਅ।

ਅਗਰ ਬੰਦਿਆ ਤੂੰ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਨਾਮ ਨਾ ਲਾਇਆ ਤਾਂ ਤੂੰ ਪਛੁਤਾਵੇ ਦੀ ਜੂਨ ਹੰਢਾਉਂਦਾ
ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋਵੇਂਗਾ। ਤੇਰੇ ਸੱਥਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ
ਲੋਕ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ,
ਕਮਾਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ ਪਰ ਰੱਜ ਕੇ ਹੰਢਾਇਆ ਹੀ ਨਾ।

ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਕੇ ਨਾ
ਦੇਖਿਆ। ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਤੁਰ ਜਾਣ
ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੀ ਦਿੱਤਾ? ਜੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਕੁਝ ਮਾਣ ਲੈਂਦਾ
ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਕੁਝ ਹੀ ਪਲ ਨੇ ਕੋਲ। ਜੇ ਨਾ ਅੱਜ
ਸੰਭਾਲੇ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਕਤ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।
ਇਹ ਪਲ ਜਾਂ ਹੱਥੋਂ ਕਿਰ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿਪਰੋਂ ਨਹੀਂ ਬਿਆਉਣੇ
ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲੱਭਦਿਆਂ ਲੱਭਦਿਆਂ ਰਹਿੰਦੇ ਪਲ
ਗਵਾਉਣੇ। ਪਲ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਿੱਤ ਵੇ ਯਾਰੋ ਅਤੇ ਨਾ
ਰੁਕਦੇ ਨੇ ਰੋਕਿਆਂ। ਜਦ ਇਹ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ
ਆਉਣਾ ਨਿਕਲੇ

ਮੌਕਿਆਂ। ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਧੁੜਕੂ ਬਣਾਉਣਾ, ਪਲ ਪਲ
ਉਗਦੇ ਹੋਕਿਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਥ ਨਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਟੋਕਿਆਂ।
ਪਲ ਦੇ ਪਲ ਹੀ ਬਹਿ ਕੇ ਕੋਲ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਦਰਦ
ਫਰੋਲ। ਜਦ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਗਵਾਚੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾ
ਬਹਿਣਾ ਕੋਲ। ਪਲ ਨਾਲ ਨਾ ਸਾਡੇ ਕੀਤੇ ਰੂਹ ਆਪਣੀ ਦੇ
ਬੋਲ। ਤਾਂ ਹੀ ਤੇਰੇ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਦਿਸਦੀ ਸੋਖਣੀ ਝੋਲ।

ਫਲ, ਪਲਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਪਲ, ਪਲਾਂ ਦੇ ਯਾਰ।
ਪਲਾਂ ਦੇ ਪਲ ਤੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਹੁੰਦਾ ਬੋਤਾ ਪਾਰ। ਪਲਾਂ ਰਾਹੀਂ
ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਹੀ ਡੁੱਲ ਡੁੱਲ ਪੈਦਾ ਮਾਖਿਉਂ ਮਿੱਠਾ ਪਿਆਰ।

ਪਲ ਹੀ ਨਵੇਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਅਤੇ ਪਲ ਰੂਹਾਂ
ਦਾ ਰਾਜ਼। ਪਲ ਹੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਬਣਦੇ ਤੇ ਪਲ ਹੀ
ਜਿਉਣ-ਅੰਦਾਜ਼। ਫਲ, ਪਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹ-ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ
ਪਲ ਹੀ ਪਲ-ਰਿਆਜ਼। ਪਲ ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਵਰਗੇ
ਅਤੇ ਪਲ ਹੀ ਗੁੱਝੇ ਰਾਜ਼। ਪਲ ਹੀ ਸਾਡੀ ਸੋਗਵੀਂ ਸ਼ਕਤੀ
ਅਤੇ ਪਲ ਸਾਡੀ ਤਹਿਜੀਬ। ਪਲ ਹੀ ਕਦੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ
ਅਤੇ ਪਲ ਹੀ ਬਣਨ ਰਕੀਬ। ਪਲ ਕਦੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲੱਗਦੇ
ਅਤੇ ਜਾਪਣ ਕਦੇ ਅਜੀਬ। ਕਦੇ ਤਾਂ ਗਲਵੱਕਤੀ ਪਾਉਂਦੇ
ਅਤੇ ਆਪਣਿਉਂ ਵੱਧ ਅਜੀਜ਼।

ਪਲ ਦੀ ਪਲ ਹੀ ਮਿਲ ਪਲਾਂ ਨੂੰ, ਹੋ ਜਾਈਏ
ਸ਼ਰਸ਼ਾਰ। ਜੀਵਨ ਜਾਪੇ ਸੰਦਲੀ ਰੰਗਾ ਅਤੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ
ਖੁਮਾਰ। ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਰੂਹਾਂ ਦੇ
ਦਿਲਦਾਰ ਅਤੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਦਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰੋਂ
ਪਾਰ। ਪਲ ਦੀ ਪਲ ਹੀ ਮਿਲ ਲਿਆ ਖੁਦ ਨੂੰ, ਪਲਾਂ
ਲੰਘਾਉਣਾ ਪਾਰ। ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜੀਵਨ ਧੜਕੇ ਅਤੇ ਸਾਹਾਂ
ਦੀ ਗੁਫ਼ਤਾਰ। ਪਲ ਗਵਾਚੇ ਨਹੀਂ ਬਿਆਉਣੇ ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ
ਦੌੜਾਈਏ ਸੋਚਾਂ। ਨਾ ਕੋਈ ਤਰਕੀਬ ਹੀ ਚੱਲਣੀ ਤੇ ਨਾ
ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਹੋਸ਼ਾਂ। ਨਾ ਹੀ ਤੇਰੇ ਰੁਕਿਆਂ ਰੁਕਣਾ, ਪਲਾਂ ਦਾ
ਪ੍ਰਵਾਹ। ਦੇਖੀ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਭਾਵੇਂ ਲਾ ਲਈਂ
ਹਰ ਵਾਹ। ਪਲ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਤੇਰੇ ਜਿਸਮ ਨੇ ਸੜ ਸੁਆਹ
ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਆਪਣਿਆਂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣਾ, ਫੁੱਲ ਦਰਿਆਏ
ਪਾ।

ਕੁਝ ਕੁ ਪਲਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਅਨੂਠਾ, ਰੱਜ ਕੇ ਖਾ ਹੰਢਾ।
ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੰਗੀਂ ਮਾਣ, ਨਾ ਕਰ ਪ੍ਰਵਾਹ। ਆਪੇ
ਤੋਂ ਬੇਨਿਆਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਹੋ ਜਾ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ। ਤਾਂ ਹੀ ਤੇਰੇ
ਮਨ ਪਿਘਲਣਾ, ਪੂਰੇ ਹੋਣੇ ਚਾਅ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਲਤਾ
ਵਿਚ ਹੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾ। 'ਕੇਰਾਂ ਮਿਲੇ ਇਸ
ਜੀਵਨ ਦੇ ਰੰਗੀਂ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਰੰਗਦਾ ਜਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਖੀਂ
ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ, ਕਹਿਣਗੇ ਵਾਹ ਬਈ ਵਾਹ। ਰੇਤ
ਵਾਂਗ ਪਲ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਕਿਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਹਿਮ
ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪਲ ਪਲ ਕਿਰਦੀ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਾਣਕ-ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼
ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਬੰਦਿਆ! ਤੂੰ ਪਲ ਪਲ ਤਰਸਦਾ ਰਿਹਾ ਇਕ ਪਲ
ਲਈ। ਪਰ ਉਹ ਪਲ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਪਲ ਹੀ ਆਇਆ।
ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਤੂੰ ਸੋਚਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਾਕੀ ਪਲਾਂ ਲਈ
ਰੋਕ ਲਵਾਂ। ਪਰ ਉਹ ਪਲ ਵੀ ਰੁਕਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ
ਪਲਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਹੱਥ ਮਲਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਉਹ ਲੋਕ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੁ ਅਣਮੁੱਲੇ
ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਲ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਲੈਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ
ਅਣਮੁੱਲੇ ਅਤੇ ਅਜੀਮ ਪਲ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਾਰ ਵਾਰ
ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ-ਭਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਦੇ। ਸੰਦਲੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਕਲਾ-
ਨਕਾਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁਚਿਤ ਰਹਿੰਦੇ।

ਇਹ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤਿਆ ਵੀ ਸਾਡੇ ਹੱਥ
ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ਼
ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਪਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਨੇ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਿਉਣਾ, ਇਹ ਹੀ ਸਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ
ਹਾਸਲ। ਤੁਹਾਡੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ
ਰਸਮੀ ਅਫਸੋਸ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਕੋਣ ਯਾਦ
ਕਰਦਾ ਏ ਸਿਵਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖ਼। ਸਿਵੇ ਵੀ ਤਾਂ ਪਲ ਪਲ
ਨਵੀਂ ਰਾਖ਼ ਨੂੰ ਚੋਂਗਿਰਦੇ ਵਿਚ ਖਿੰਡਾਉਂਦੇ ਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਹੋਈਆਂ
ਰਾਖ਼ਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ।

ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਮਾਣਿਆ ਪਲ, ਫਿਰ ਪਲ ਹੀ
ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ
ਕਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ
ਹੁਸੀਨ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ।

ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਖਾਣੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਹਨ?

ਔਰਤ ਅਤੇ ਮਰਦ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹਾਰਮੋਨ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਠਹਿਰਨਾ, ਮਾਹਵਾਰੀ ਆਦਿ ਅਨੇਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੁੱਝ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਖੁਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣਾ, ਛਾਤੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ, ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਹ

ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਖਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਣਗਿਣਤ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਜੁਝਦੀਆਂ ਸਤਮਾਹੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰ

5. ਚਕੋਧਰਾ: ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸੇ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ (ਸਟਰੋਕ) ਵੀ ਆਮ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਚਕੋਧਰਾ ਜਿੱਥੇ ਸਟਰੋਕ

ਉੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲਾ ਵਿਟਾਮਿਨ 8. ਘੱਟ ਬਿੰਦੇ ਵਾਲਾ ਦਹੀਂ: ਤਾਜ਼ਾ ਜੰਮਿਆ ਸਪਰੋਟੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਦਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਿੱਠਾ ਜਾਂ ਲੂਣ ਨਾ ਪਾਇਆ

ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਅੰਤੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ ਅਤੇ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਵੀ ਚੁਸਤ ਦਰੁਸਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ 4-5 ਅਖਰੋਟ ਜ਼ਰੂਰ ਖਾ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਏਨੇ ਹੀ ਬਦਾਮ ਵੀ।

11. ਸਾਰਡੀਨ ਮੱਛੀ: ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਓਮੇਗਾ ਤਿੰਨ ਫੈਟੀ ਏਸਿਡ ਨਾਲ ਭਰੀ ਮੱਛੀ ਦੁੱਧ ਪਿਆਉਂਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਹੀ ਗਰਭਵਤੀ ਮਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਚੰਗੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

12. ਐਵੋਕੈਡੋ: ਚਮੜੀ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਐਵੋਕੈਡੋ, ਮਾੜਾ ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਚਟਨੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਲਾਦ ਵਿਚ ਵੀ।

13. ਬਕਰੇ ਦਾ ਜਿਗਰ: ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਲਕ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਫੋਲੇਟ ਹੈ ਜੋ ਭਰੂਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ।

14. ਪਾਲਕ : ਇਸ ਨੂੰ ਐਵੋਕੈਡੋ ਹੀ ਪਾਲਣਗਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਤਰੋਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣਾ, ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸੁੰਗੜਨਾ ਰੋਕਣਾ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਨਿਰੋਗ ਰੱਖਣਾ, ਅੰਤੜੀਆਂ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ, ਲਿਊਟੀਨ ਅਤੇ ਫੋਲੇਟ ਸਦਕਾ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਲੈਂਸ ਅਤੇ ਰੈਟੀਨਾ ਪਰਤ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣਾ, ਚਮੜੀ ਦੀਆਂ ਝੁਰੜੀਆਂ ਪੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਆਦਿ ਪਾਲਕ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਖੁਰਾਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰ : ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚਲੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਪੜ੍ਹ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੀ ਮਾਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁੰਡਾ, ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹਰ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਸਹੀ ਖੁਰਾਕ ਖਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਸਰਤ ਵੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

**ਡਾ. ਹਰਸ਼ਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਐਮ.ਡੀ.
ਫੋਨ: 0175-2216783**

ਖਾਣੇ ਹਨ:

1. ਸੋਇਆਬੀਨ ਦੀਆਂ ਫਲੀਆਂ: ਮਾਹਵਾਰੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਇਕਦਮ ਗਰਮੀ ਤੇ ਘਬਰਾਹਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਰਮੋਨਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੌਰਾਨ ਈਸਟਰੋਜਨ ਵਰਗੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਕਾਫ਼ੀ ਫਾਇਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੋਇਆਬੀਨ ਦੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਵਿਚ ਆਈਸੋਫਲੋਵੋਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਈਸਟਰੋਜਨ ਵਰਗਾ ਅਸਰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਾਈਬਰ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

2. ਕੋਲ ਪੱਤਾ: ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ, ਡੀ, ਸੀ ਤੇ ਕੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇਹ ਪੱਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ ਅਤੇ ਸੀ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ 20 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾਧਾ ਕੋਲ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਸਲਾਦ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਐਸਪੈਰਾਗਸ ਬੂਟੀ: ਵਿਟਾਮਿਨ ਕੇ ਤੇ ਫੋਲੇਟ ਭਰਪੂਰ ਇਹ ਬੂਟੀ ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰ ਨੁਕਸ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚਲਾ ਫੋਲੇਟ ਵਧੀਆ ਹੈ ਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਕੇ ਹੱਡੀਆਂ ਵੀ ਤਗੜੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

4. ਰਾਜਮਾਂਹ, ਸੋਇਆਬੀਨ ਤੇ ਰੌਗੀ:

ਕੇ ਜਹਾਨੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਹੂ ਦੀ ਕਮੀ ਵੀ ਲਗਭਗ 80 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਲੱਭੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਮੰਦਬੁੱਧ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਫਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲਾ ਫਾਈਬਰ ਵੀ ਅੰਤੜੀਆਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਸ਼ੱਕਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਸਹੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਭਾਰ ਵੀ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਦਾ ਖਤਰਾ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਤਰੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹਨ ਪਰ ਚਕੋਧਰੇ ਵਿਚ ਸੰਤਰੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਮਿੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਲੇ ਫਲੋਵੋਨਾਇਡ ਬੇਸਕੀਮੀਤੀ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਚਕੋਧਰਾ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

6. ਬਲੂਬੈਰੀ, ਸਟਰਾਬੇਰੀ ਅਤੇ ਚੈਰੀਆਂ: ਫਲੋਵੋਨਾਇਡ ਅਤੇ ਐਂਟੀਆਕਸੀਡੈਂਟ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਬੈਰੀਆਂ ਅਤੇ ਚੈਰੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ

ਹੋਵੇ, 40 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੈਗੂਲਰ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ 8 ਔਂਸ ਨਾਲ ਹੀ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

9. ਫਲੈਕਸ ਬੀਜ (ਅਲਸੀ) : ਫਾਈਬਰ ਅਤੇ ਲਿਗਨੈਨ ਜਿਹੜੇ ਈਸਟਰੋਜਨ ਵਾਂਗ ਅਸਰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਛਾਤੀ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਓਮੇਗਾ ਤਿੰਨ ਫੈਟੀ ਏਸਿਡ ਵੀ ਹਨ।

10. ਅਖਰੋਟ: ਇਸ ਵਿਚਲੇ ਵਧੀਆ ਫੈਟੀ ਏਸਿਡ ਜਿੱਥੇ ਕੈਂਸਰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਰੋਲ ਅਦਾ

ਸੈਕਸੁਅਲ ਹੈਲਥ ਤੇ ਪ੍ਰਜਣਨ ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇ ਜਾਗਰੂਕ

12 ਤੋਂ 17 ਫਰਵਰੀ 2024 ਜਿਨਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਣਨ ਸਿਹਤ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵੀਕ ਮਨਾ ਕੇ ਔਰਤ-ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਅਵੇਅਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੈਕਸੁਅਲ ਹੈਲਥ ਵੀਕ ਫਾਰ ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਰਾਈਟਸ ਦੀ ਦਸਤਖਤ ਜਨਤਕ ਹੈਲਥ ਮੁਹਿੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਹੱਕ ਤੇ ਸੈਕਸੁਅਲ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ, ਵੈਬੀਨਾਰ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੈਕਟਸ

ਅਨਿਲ ਧੀਰ

ਯਾਨਿ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਜੋੜਿਆਂ, ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ। ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਜਦੋਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਿੰਗਕਤਾ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁਖਦਾਇਕ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਿਨਸੀ ਅਨੁਭਵ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੇ ਆਦਰਪੂਰਣ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰੀਰਕ-ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਮੁੱਚੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੈਗਨੈਂਸੀ ਜਾਂ ਸੈਕਸੁਅਲ ਲਾਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ।

ਪਰਿਵਾਰ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਧਰਮ, ਦੋਸਤ, ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਇਨਸਾਨੀ ਲਿੰਗਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਅਲੱਗ ਹੈ ਸਾਡੇ ਜਿਨਸੀ ਵਿਚਾਰ, ਇੱਛਾਵਾਂ, ਆਕਰਸ਼ਣ

“ਸਾਲ 2024 ਦਾ ਥੀਮ ਹੈ-‘ਸੈਕਸੁਅਲ ਹੈਲਥ ਫਾਰ ਆਲ’ ਸੈਕਸੁਅਲ ਰਾਈਟਸ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਕੈਨੇਡਾ, ਭਾਰਤ, ਮਿਸਰ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ ’ਚ ਸਥਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਲਿੰਗਕਤਾ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿੰਗਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ’ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ’ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ”-ਅਨਿਲ ਧੀਰ।

ਅਤੇ ਮੂਲ 'ਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਔਰਤ-ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਲਿੰਗਕਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ, ਚੰਗੀ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋਖਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਿਨਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਨਸੀ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਦੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ, ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਰੁਝਾਨ, ਲਿੰਗ ਪਛਾਣ, ਜਿਨਸੀ ਸਮੀਕਰਨ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: ਐਚ.ਆਈ.ਵੀ. ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਚਾਰਿਤ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਜਣਨ ਟ੍ਰੈਕਟ ਲਾਗ, ਕੈਂਸਰ, ਬਾਂਝਪਨ, ਅਣਓਛੜ ਗਰਭਪਾਤ, ਗਰਭਪਾਤ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਨਪੁੰਸਕਤਾ, ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ, ਮਾਦਾ ਜਣਨ ਅੰਗ ਕੱਟਣਾ ਵਗੈਰਾ।

ਸੈਕਸੁਅਲ ਰਾਈਟਸ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਕੈਨੇਡਾ, ਭਾਰਤ, ਮਿਸਰ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ 'ਚ ਸਥਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਲਿੰਗਕਤਾ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿੰਗਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਤੇ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ: ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਿਨਸੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ,

ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਜਿਨਸੀ ਖਿੱਚ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ।
• ਹੈਲਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਆਕਰਸ਼ਣ, ਸਹਿਮਤੀ, ਖੁਸ਼ੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ-ਲਿੰਗਕਤਾ, ਲਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
• ਹੈਲਦੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੈਕਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਅਤੇ

ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸੈਕਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋ।

• ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚ ਹੋ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸੈਕਸ ਨਾਲ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪਿਆਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਗੈਰ-ਵਚਨਬੱਧ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚ ਸੈਕਸ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਦਲੇ 'ਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

• ਜਣਨ ਅੰਗਾਂ 'ਚ ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਣਨ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਹਾਈਜੀਨ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਿਨਸੀ ਅਧਿਕਾਰ (ਲਿੰਗਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰ):

• ਵਿਆਪਕ ਲਿੰਗਕਤਾ ਸਿੱਖਿਆ * ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਗਰਭਪਾਤ ਤੇ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ * ਲਿੰਗ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਤਕਰਾ * ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਜਬਰੀ ਸ਼ਾਦੀ * ਔਰਾ ਜਣਨ ਅੰਗ ਵਿਗਾੜ * ਲਿੰਗ ਆਧਾਰਿਤ ਹਿੰਸਾ * ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ * ਲਿੰਗ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨ * ਐਚਆਈਵੀ/ਏਡਜ਼ * ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਰ * ਪ੍ਰਜਣਨ ਅਧਿਕਾਰ * ਇੰਟਰ ਸੈਕਸ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ * ਸੈਕਸ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ * ਜਿਨਸੀ ਰੁਝਾਨ * ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਅਧਿਕਾਰ * ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਮਤੀ * ਜਿਨਸੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਨਿੱਜਤਾ, ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਸਮਾਨਤਾ, ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਿਆਰ ਤੱਕ ਵਗੈਰਾ।

• ਜਿਨਸੀ ਜੀਵਨ 'ਚ ਹਿੰਸਾ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਧਮਕਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ

• ਜਿਨਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਣਨ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ,

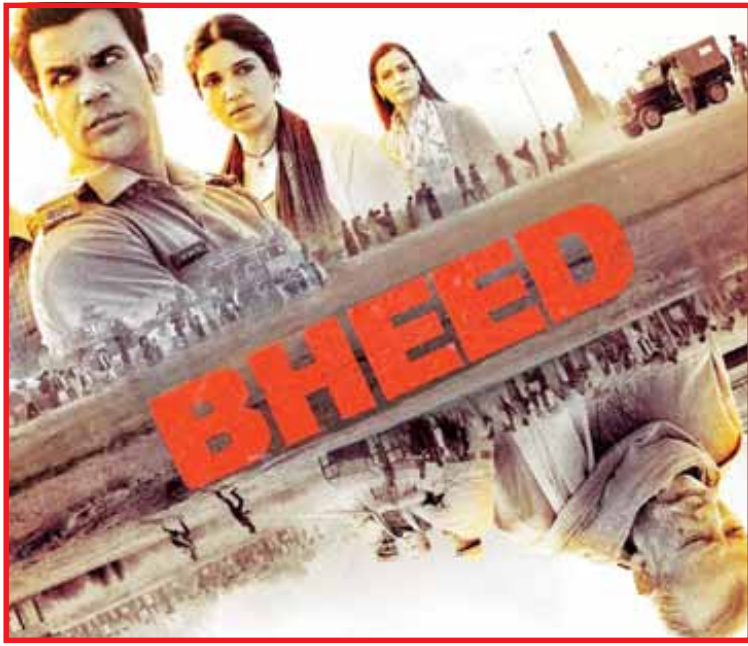
• ਸਿੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿੰਗਕਤਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਾ

• ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿੰਗਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਜਿਨਸੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

• ਆਦਰ- ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

• ਜਿਨਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਣਨ ਸਿਹਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਤਕਰੇ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਲਿੰਗਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਣਨ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਨੁਕੂਲ, ਵਿਆਪਕ, ਗੈਰ-ਵਿਤਕਰੇ, ਸਬੂਤ ਅਧਾਰਿਤ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਹੈ।

‘ਭੀੜ’ ਅਤੇ ‘ਭਕਸ਼ਕ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਹੁਤ ਬੇਚੈਨ ਕਰਦੀਆਂ: ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ

ਖੱਬਿਓਂ: ਫਿਲਮ ‘ਭੀੜ’ ਅਤੇ ‘ਭਕਸ਼ਕ’ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ (ਐਨ ਸੱਜੇ) ਅਦਾਕਾਰਾ ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ।

ਅਦਾਕਾਰਾ ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੋਣਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਖੂਬ

ਕੁਦਰਤ ਕੌਰ

ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ, ਚਰਚਿਤ ਮਸਲਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ 9 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਭਕਸ਼ਕ’ ਨੈੱਟਫਲਿਕਸ ‘ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗੌਰੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਗੌਰਵ ਵਰਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਪੁਲਕਿਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸਾਈ

ਤਮਹਾਕਰ ਅਤੇ ਆਦਿਤਿਆ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਹਨ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ ਆਖਦੀ ਹੈ, “ਮੇਰੇ ਲਈ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਕਿੱਥੋਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਿਲ ਕੰਬਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਜਿਹਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੌੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਬੱਚਾ ਉਮਰ ਭਰ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਉਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿਗਾੜਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ‘ਭਕਸ਼ਕ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ

ਫਿਲਮ ‘ਭੀੜ’ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।”

18 ਜੁਲਾਈ 1989 ਨੂੰ ਜਨਮੀ ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਫਿਲਮ ‘ਦਮ ਲਗਾ ਕੇ ਹਈਸਾ’ ਨਾਲ 2015 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਅਤੇ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ ਖੂਬ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੱਟ ਵੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਾਲੀ ਮੋਟੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਰੋਲ ਉਸ ਲਈ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਿਰਦਾਰ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਇੰਨੀ ਪਸੰਦ ਆਈ ਕਿ ਉਹ ਝੱਟ ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ

ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਖੁਰਾਣਾ, ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਲਕਾ ਅਮੀਨ, ਸ਼ੀਬਾ ਚੱਢਾ ਆਦਿ ਵੀ ਸਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਫੀਮੇਲ ਡੈਬਿਊ ਇਨਾਮ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਪੌਡੇ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਦੀ ਰਹੀ। ਅੱਜ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ‘ਭੀੜ’ ਅਤੇ ‘ਭਕਸ਼ਕ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ‘ਭੀੜ’ ਅਤੇ ‘ਭਕਸ਼ਕ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਰਕੀਟ ਆਪ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਬਜ਼ਰਤੇ ਪਟਕਥਾ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਵੇ।

ਫਿਲਮ ‘ਭਕਸ਼ਕ’ ਨੂੰ ਨੈੱਟਫਲਿਕਸ ‘ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੈੱਟਫਲਿਕਸ ਵਰਗੇ ਮੰਚਾਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਵਧੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਨਵਾਂ ਟ੍ਰੈਂਡ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਮੁੜ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਮੰਚਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਭੂਮੀ ਪੇਡਨੇਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਨੇਮਾ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ‘ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਚਿਰ-ਸਥਾਈ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਈਸ਼ਾ ਦਿਓਲ ਦੇ ਕਦਮ

ਅਦਾਕਾਰਾ ਈਸ਼ਾ ਦਿਓਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਭਰਤ ਤਖਤਾਨੀ ਨੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ 11 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਚ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਸਾਡੇ ਲਈ

ਆਮਨਾ ਕੌਰ

ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਰਹਿਣਗੇ।” ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਅਜੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਪਰ ਇਹ ਕਿਆਸ-ਆਰਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਕਿ ਈਸ਼ਾ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਘੇ ਅਦਾਕਾਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਅਤੇ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਦੀ ਧੀ ਈਸ਼ਾ ਦਿਓਲ ਅਤੇ ਭਰਤ ਤਖਤਾਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ 29 ਜੂਨ 2012 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਸਨ। ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਰਾਧਿਆ ਅਤੇ ਮਿਰਾਇਆ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਈਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਈਸ਼ਾ ਨੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਫਿਲਮ ‘ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਸੇ ਪੂਛੋ’ ਨਾਲ ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆਫਤਾਬ ਸ਼ਿਵਦਾਸਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਕਪੂਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਸਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਨਾ ਦਿਖਾ ਸਕੀ ਸਗੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਲਪ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਸਾਂ 2.7 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਕਮਾ ਸਕੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਈਸ਼ਾ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ

ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ; ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।

ਨੇਹਾ ਧੂਪੀਆ ਦਾ ਗੀਤ

ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇਹਾ ਧੂਪੀਆ ਨੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅੰਗਦ ਬੇਦੀ ਲਈ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦਾ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਅੰਗਦ ਬੇਦੀ ਦਾ 41ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਹੈ। ਨੇਹਾ ਨੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ‘ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਲਈ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਮਿਹਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਦੀ

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

ਕੈਪਸ਼ਨ ‘ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਮਨਾ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਜਗਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੁਬਾਰਕ ਅੰਗਦ ਬੇਦੀ।”

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਅੰਗਦ ਅਤੇ ਨੇਹਾ ਦਾ ਵਿਆਹ 2018 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨੇਹਾ ਮੁਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਾਡਲਿੰਗ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 2002 ਵਿਚ ਫੈਮਿਨਾ ਮਿਸ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਰਿਐਲਿਟੀ ਸ਼ੋਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਚੋਣਵੇਂ ਸ਼ੋਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨੇਹਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਚੰਗੀ ਪਟਕਥਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰਵਰੀ 2022 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਏ

ਥਰਸਡੇ’ ਆਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਾਮੀ ਗੌਤਮ, ਅਤੁਲ ਕੁਲਕਰਨੀ, ਡਿੱਪਲ ਕਪਾਡੀਆ ਵਰਗੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹਰਿ ਸੋ ਹੀਰਾ ਛਾਡਿ ਕੈ ਕਰਹਿ ਆਨ ਕੀ ਆਸ॥
ਤੇ ਨਰ ਦੋਜਕ ਜਾਹਿਗੇ ਸਤਿ ਭਾਖੈ ਰਵਿਦਾਸ॥

ਤੋਹੀ ਮੋਹੀ ਮੋਹੀ ਤੋਹੀ ਅੰਤਰੁ ਕੈਸਾ॥ ਕਨਕ ਕਟਿਕ ਜਲ ਤਰੰਗ ਜੈਸਾ॥1॥
ਜਉ ਪੈ ਹਮ ਨ ਪਾਪ ਕਰੰਤਾ ਅਹੇ ਅਨੰਤਾ॥ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੁ ਕੈਸੇ ਹੁੰਤਾ॥1॥ਰਹਾਉ॥

‘ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ’ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ 647ਵੇਂ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਵਲੋਂ: ਟੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਵੈਸਟਫੀਲਡ (ਇੰਡੀਆਨਾ)